

รายงานการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม ตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน ด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดย

นำชัย ศึกฤกษ์ชัยสกุล

วิชุดา กิจธรรม

ฐาศุภร์ จันประเสริฐ

นริสรา พึ่งโพธิ์สภ

BSRI
THAILAND SWU

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

499/2556

มิถุนายน 2557

รายงานการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน
ด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย

The Development of Promoting Model for Sustainable Behavior
Conformability with Thai Value and Culture

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดย

ดร. นำชัย	ศุภฤกษ์ชัยสกุล
ดร. วิชุดา	กิจธรรม
ดร. ฐาศุภร์	จันประเสริฐ
ดร. นริสรา	พึงโพธิ์สภ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ทุนสนับสนุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

499/2556

มิถุนายน 2557

คำนำ

รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี 2556 รายงานวิจัยนี้ เป็นการบูรณาการพันธกิจของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ 4 ด้านคือ ด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นผลงานของนิสิตบัณฑิตศึกษาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ ที่เรียนรายวิชา วป 703 (การวิจัยเชิงคุณภาพ) ที่เน้นการศึกษาในพื้นที่ภาคสนามในเขตพื้นที่บริการทางวิชาการตามนโยบายของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสอดคล้องกับโครงการบริการวิชาการของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ประจำปี 2556 คือ “โครงการส่งเสริมพฤติกรรมค่านิยมและวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นไทยเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน” โดยมีพื้นที่บริการวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือ พื้นที่ในจังหวัดนครนายกและจังหวัดสระแก้ว เพื่อมุ่งส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนของชุมชน

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่บริการทางวิชาการในจังหวัดนครนายกและจังหวัดสระแก้วคณะผู้วิจัยขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

คณะผู้วิจัยมีเชื่อมั่นว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้ ได้นำเสนอสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตและผู้ที่มีความสนใจการวิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัย ผู้ที่มีความสนใจรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนของชุมชน ผู้บริหารในชุมชน ปากพลี จังหวัดนครนายก และชุมชนหนองหมากฝ้าย จังหวัดสระแก้ว รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในชุมชนเพื่อการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียนต่อไปในอนาคต

คณะนักวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์รายงานวิจัยในชุมชนเกาะหวายและชุมชนหนองหมากฝ้าย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมานงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา ร่วมกับการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างมีระบบ การวิเคราะห์ข้ามกรณีศึกษา การวิเคราะห์เมทริกซ์ไขว้ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ประชากรของการวิจัยคือ รายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรายวิชา วป 703 จำนวน 6 เล่ม เมื่อนำมาสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเหตุตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย มีจำนวน 3 กลุ่มปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ มีจำนวน 2 ปัจจัยย่อยคือ ความเชื่อของชาวไทยพวน และค่านิยมของชาวไทยพวน ปัจจัยด้านสถานการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ มีจำนวน 6 ปัจจัยย่อยคือ วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยพวน บรรทัดฐานทางสังคมของชาวไทยพวน ประเพณีของชาวไทยพวน วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การพัฒนาทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชนชาวไทยพวน ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีจำนวน 1 ปัจจัยย่อยคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย และพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงผล มีจำนวน 6 ปัจจัยย่อย คือ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน คือ การส่งเสริมปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างยั่งยืนจำนวน 3 กลุ่มปัจจัย เพื่อนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างต่อเนื่องต่อไป

Abstract

This study had 3 objectives: 1) to analyze and synthesize the research in Koh Wai and Nong Mak Fai community; 2) to study the factors affected Thai valuable and cultural behavior; and 3) to develop promoting model of sustainable Thai valuable and cultural behavior. The ethnography meta-analysis, systematic synthesis, cross case study analysis, cross matrix analysis, and inductive content analysis were applied based on interactionism model. The 6 research reports on the RB 703 were analyses and syntheses depended on causal relationship model. The research revealed there had 3 factors affecting Thai valuable and cultural behavior: 1) psychological factor, believe and value of Thai Phuan; 2) situation factor, Thai Phuan traditional way of life, social norms, tradition, and culture of Thai Phuan; 3) psycho-situation factor, positively affective on Thai valuable and cultural behavior. Thai valuable and cultural behavior consisted of 6 factors: aggregation, learning of tradition way of life, learning of Thai Phuan culture, learning of Thai Phuan cultural conservation, inheritance of Thai Phuan culture, and dissemination of the Thai Phuan. The promoting model of sustainable Thai valuable and cultural behavior developed was ongoing promotion of the three causal factors affecting sustainable Thai valuable and cultural behavior.

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 วัฒนธรรม	7
2.2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม	9
2.3 พฤติกรรม	17
2.4 พื้นที่ภาคสนามในการวิจัย	21
2.5 การสังเคราะห์งานวิจัย	25
2.6 การอภิमानเชิงชาติพันธุ์วรรณา	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
3.1 ประชากร	29
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	32

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
4.1 ผลการประเมินคุณภาพการวิจัย	34
4.2 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัย	35
4.3 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยม และวัฒนธรรมไทย	45
4.4 รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย อย่างยั่งยืน	56
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	61
5.1 สรุปผลการวิจัย	61
5.2 อภิปราย	64
5.3 ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	69

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 4.1	ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย 34
ตาราง 4.2	ผลการวิเคราะห์งานวิจัยอย่างเป็นระบบ 36
ตาราง 4.3	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย 40
ตาราง 4.4	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม 43
ตาราง 4.5	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านปัจจัยจิตลักษณะ ระหว่างงานวิจัย 46
ตาราง 4.6	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านปัจจัยลักษณะสถานการณ์ ระหว่างงานวิจัย 48
ตาราง 4.7	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านปัจจัยจิตลักษณะ ตามสถานการณ์ระหว่างงานวิจัย 53
ตาราง 4.8	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านพฤติกรรมตามค่านิยม และวัฒนธรรมไทยพวนระหว่างงานวิจัย 54
ตาราง 4.9	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านพฤติกรรมตามค่านิยม และวัฒนธรรมไทยระหว่างงานวิจัย 58

สารบัญญภาพ

	หน้า	
ภาพ 1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพ 4.1	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน	45

บทที่ 1

บทนำ

โครงการวิจัยเรื่อง พัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย มีความสำคัญและที่มาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ผลการประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาเมื่อสิ้นสุดระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 สะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยกำลังเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความเป็นวัตถุนิยม การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยมุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง แกร่งแย่ง เอาวัดเอาเปรียบกัน ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ยึดโยงคนไทยให้เป็นปึกแผ่นลดอิทธิพลของความทันสมัยและความขัดแย้งในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกและภายในประเทศที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคต สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ซับซ้อน และคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก ประกอบกับการทบทวนผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาบ่งชี้ว่าเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าในหลายด้าน แต่ขณะเดียวกันยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศที่มีความบิดเบือนไม่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งยังเป็นความเสี่ยงที่อาจทำให้ปัญหาต่างๆ รุนแรงมากขึ้น และเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าในภาพรวมสังคมไทยมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นในระดับหนึ่งจากการร่วมกันขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน และสังคม แต่ก็ยังไม่เพียงพอรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวในการเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค พร้อมก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพคน การเสริมสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ จึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ

เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญได้แก่ การเสริมสร้างทุนสังคม หรือ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนทางวัฒนธรรม มีการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม (ฐนกร สองเมืองหนู, 2555)

การที่จะพัฒนาคุณภาพสังคมไทย ต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาคนตั้งแต่ในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อก่อให้เกิดรากฐานที่เข้มแข็งของสังคมในอนาคต จะได้เป็นพลังในการที่จะขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายและยืนหยัดภายใต้การแข่งขันในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน แต่เมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการด้านจิตและสังคมของเยาวชนไทยในปัจจุบันจะพบว่า เยาวชนไทยยังมีความอ่อนด้อยในด้านพุทธิปัญญาทางสังคม มีปัญหาด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน และสร้างปัญหาแก่สังคม จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ชีวิตโดยกลุ่มเยาวชนพบว่า มีการใช้เวลาหมดไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น การนอน เที่ยงเล่น ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ใช้เงินฟุ่มเฟือย สิ้นเปลือง รับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาปะปนกับวัฒนธรรมประเพณีของไทย ทำให้ประเพณีไทยแท้ๆ เริ่มลดลง ไม่วางแผนเป้าหมายในชีวิต รอให้ถึงเวลาแล้วจึงคิดถึงอนาคต (วุฒิชัย อุตสาห์, ศศิธร เจียมพิจิตกุล, ยური คงนาวัง, มนัส สงวนนาม, จรัสศรี ชากักดี, กนกวรรณ บุญส่ง และ เอกชัย ทังนิริรัตน์, 2554)

จากการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลในระยะยาวโดยทอมสัน (Thomson, 2011) พบว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลหลายประการทั้งที่เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ 1) บทบาทตามสถานการณ์ 2) สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมหรือยับยั้งพฤติกรรม 3) อุปนิสัยของบุคคล 4) ความรู้และประสบการณ์ที่มีมาในอดีต 5) มุมมองหรือความเชื่อที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา 6) วัฒนธรรม 7) สภาพอารมณ์ 8) ฮอริโมน 9) ผลกระทบจากการตั้งครมร์ และ 10) สภาพทางพันธุกรรม นอกจากนี้ พิชบายน์ และไอซ์เซน (Ajzen & Fishbein, 1980) ยังได้เสนอทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of reasoned action) ซึ่งกล่าวว่า มนุษย์มีการใช้เหตุผลและใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบก่อนที่จะตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดๆ ทั้งการมีความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำที่เกิดขึ้น และความคิดเห็นที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม ดังนั้น ถ้าบุคคลได้มีความเชื่อในเชิงบวกและความคิดเห็นต่อบรรทัดฐานของสังคมตามค่านิยมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งมีการสนับสนุนการมีพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมจากสังคมภายนอก จะทำให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรม และจะได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยและรวมพลังกันขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายและยืนหยัดภายใต้การแข่งขันในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2555-2559 มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความมุ่งมั่นที่จะทำหน้าที่ในการพัฒนาคนไทยให้มีพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย และกำหนดให้การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของสถาบันฯ โดยมีจุดเน้นในการบูรณาการ

เข้ากับพันธกิจอื่นๆ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การบริการวิชาการ และการวิจัยเพื่อฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่วัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงามของสังคมไทย และเพื่อให้การดำเนินงานตามพันธกิจของสถาบันฯ มีความสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแสดงจุดยืนที่เข้มแข็งของการเป็น “มหาวิทยาลัยรับใช้สังคม” และมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนในจังหวัดนครนายก และจังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ยังได้มีโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนเกาะหวาย จังหวัดนครนายก และหนองหมากฝ้าย จังหวัดสระแก้ว เพื่อการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือ “โครงการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นไทยเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน” ในโครงการดังกล่าวนี้ มีการบูรณาการการดำเนินงานเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการวิจัยคุณภาพ (วป 703) ในหลักสูตรของสถาบันฯ ซึ่งมีผลผลิตตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาคือ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยของชุมชนในตำบลหนองหมากฝ้าย และเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการวิจัยได้สูงสุด คณะผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยของชุมชนเกาะหวาย และชุมชนหนองหมากฝ้ายอย่างยั่งยืนจึงมีการดำเนินโครงการในครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยในชุมชนเกาะหวายและชุมชนหนองหมากฝ้าย
- 1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย
- 1.2.3 เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

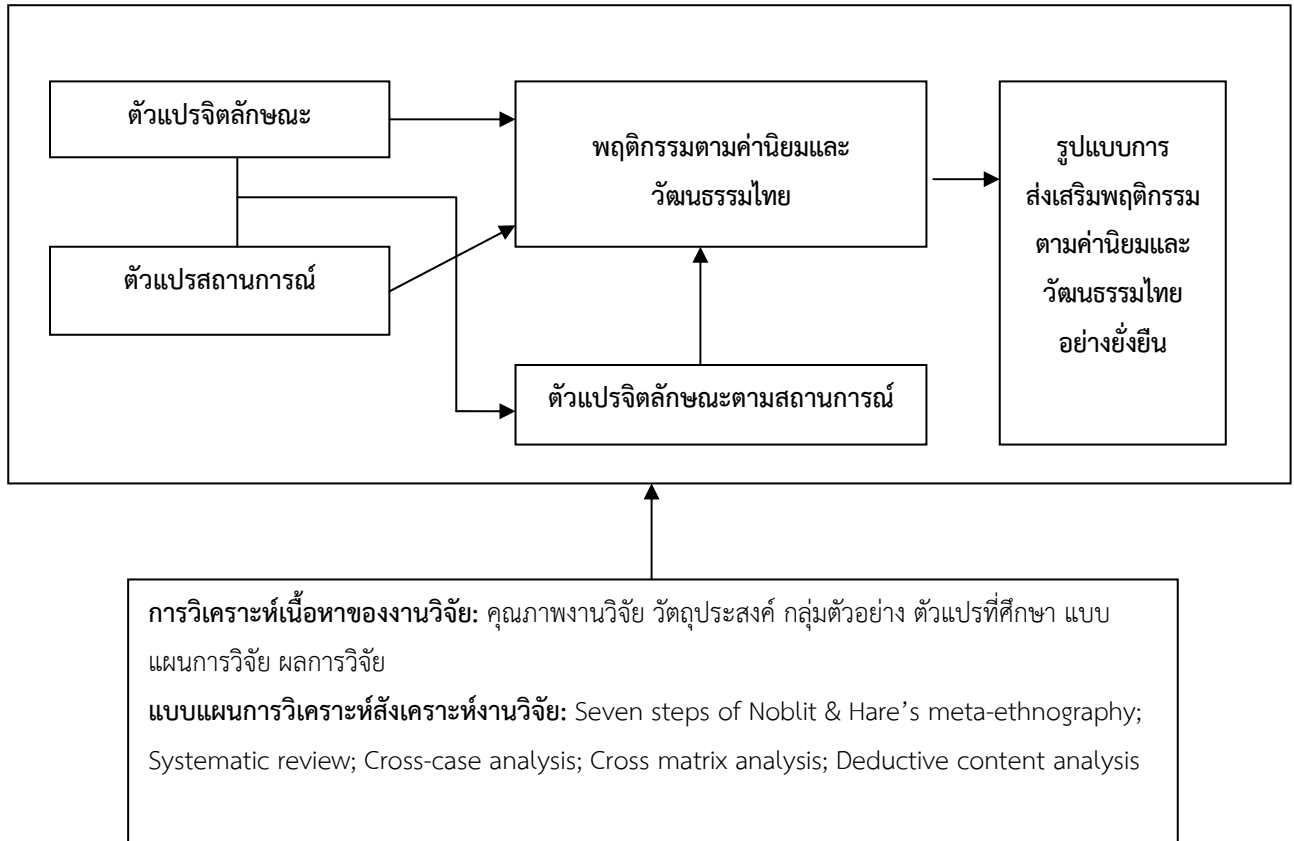
1.3.1 งานวิจัยในชุมชนเกาะหวายและชุมชนหนองหมากฝ้าย เป็นรายงานการวิจัยของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา วป 703 ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มีลักษณะเป็นการศึกษาวิจัยวิทยาในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเน้นด้านวิธีวิทยาวิจัยเชิงคุณภาพ เปิดสอนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 (ระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในปี พ.ศ. 2556) ดำเนินการในตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ทั้ง 2 ชุมชนนี้ อยู่ในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.3.2 ประชากรงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์มีจำนวน 6 เล่ม ประกอบด้วยรายงานการวิจัยเรื่อง 1) ความผูกพันในเอกลักษณ์ความเป็นชาวนาทำมกลางการปรับตัวเพื่อการคงอยู่ในอาชีพชาวนา: แนวปรากฏการณ์วิทยา 2) วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย 3) ความเชื่อเรื่องผีปูดตาของชาวไทยพวน: กรณีศึกษาชุมชนเกาะหวาย ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก 4) การอนุรักษ์และ

สืบทอด: กรณีศึกษาในกลุ่มอาชีพข้าวเกรียบว่าว 5) การพัฒนาเยาวชนให้ทำงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตำบลหนองหมากฝ้าย และ 6) กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการวิเคราะห์ห่อภิมานงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta-ethnography) ตามแนวคิดของ Noblit และ Hare (1988) บูรณาการกับแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างมีระบบ (Systematic review) เพื่อศึกษาสารสนเทศของงานวิจัยแต่ละเล่มอย่างเป็นระบบตามวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย แบบแผนการวิจัย ผลการวิจัยตามปัจจัยที่กำหนด การวิเคราะห์ข้ามกรณีศึกษา (Cross-case comparison) เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างผลการวิจัยแต่ละเล่ม การวิเคราะห์ห่อภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta-ethnography) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์การให้ความหมายของปรากฏการณ์จากผลการวิจัยเพื่อให้ได้แก่นของความหมาย และภาพรวมที่กว้างขวาง ลุ่มลึก การวิเคราะห์เมทริกซ์ไขว้ (Cross matrix analysis) เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญโดยใช้ตารางแบบเมทริกซ์ในการสังเคราะห์เชื่อมโยงเนื้อหาที่นำไปสู่การเกิดประเด็นหรือสาระสำคัญใหม่ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย (Deductive content analysis) เพื่อนำผลการวิเคราะห์แต่ละชั้นตอนมาสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรม โดยมีกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ดังแสดงในภาพ 1.1

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินคุณภาพการวิจัย หมายถึง การตรวจสอบรายงานวิจัยที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์สังเคราะห์ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ 2 ด้านคือ ด้านคุณค่า ได้แก่ ประโยชน์หรือความสำคัญของงานวิจัย และด้านคุณภาพ ได้แก่ ความถูกต้องตามหลักด้านวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การวิเคราะห์หรืออภิमानงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta-ethnography) ตามแนวคิดของ Noblit และ Hare (1988) บูรณาการกับแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างมีระบบ (Systematic review) เพื่อศึกษาสารสนเทศของงานวิจัยแต่ละเล่มอย่างเป็นระบบตามวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย แบบแผนการวิจัย ผลการวิจัยตามปัจจัยที่กำหนด การวิเคราะห์ข้ามกรณีศึกษา (Cross-case comparison) เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างผลการวิจัยแต่ละเล่ม การวิเคราะห์อภิमानเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta-ethnography) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์การให้ความหมายของปรากฏการณ์จากผลการวิจัยเพื่อให้ได้แก่นของ ความหมาย และภาพรวมที่กว้างขวาง ลุ่มลึก การวิเคราะห์เมทริกซ์ไขว้ (Cross matrix analysis) เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญโดยใช้ตารางแบบ

เมทริกซ์ในการสังเคราะห์เชื่อมโยงเนื้อหาที่นำไปสู่การเกิดประเด็นหรือสาระสำคัญใหม่ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย (Deductive content analysis) เพื่อนำผลการวิเคราะห์แต่ละขั้นตอนมาสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรม

วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี พิธีกรรม และ ภูมิปัญญา ที่ชุมชนได้ร่วมกันสร้างสรรค์ สังคม ปลูกฝั่ง สืบทอด เรียนรู้ ทั้งด้านจิตใจ และด้านวัตถุสิ่งของ แม้จะมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน ทำให้เปลี่ยนแปลงสู่ความเจริญงอกงาม และมีบรรทัดฐานเฉพาะของชุมชน

รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรม หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่ทำให้มีการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามบรรทัดฐานของสังคม โดยใช้รบบอิทธิพลจากปัจจัยเชิงเหตุด้านจิต และสังคมตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการวิจัยจะทำให้ทราบถึงปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสังคมที่สามารถนำมาใช้ในการจะจัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมอย่างเหมาะสมสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดีงามของไทยสู่สังคมโลกต่อไป

1.6.2 การศึกษาในครั้งนี้ ใช้เทคนิควิเคราะห์ห่อภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณาเป็นหลักร่วมกับการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ข้ามกรณีศึกษา การวิเคราะห์เมทริกซ์ไขว้ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย ที่ผู้สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ห่อภิมานงานวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย แบ่งการนำเสนอการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่หนึ่ง วัฒนธรรม ตอนที่สอง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ตอนที่สาม พฤติกรรม ตอนที่สี่ พื้นที่ภาคสนามในการวิจัย และตอนที่ห้า การวิเคราะห์ห่อภิมาณข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 วัฒนธรรม

วัฒนธรรม (Culture) เป็นความคิดที่ถูกสร้างขึ้นในศตวรรษที่ 19 โดยมีรากมาจากคำว่า Cultivare ซึ่งหมายถึง การไถพรวนแผ่นดิน และยังหมายถึงการบ่มเพาะ ประณีต ดึงาม อุดมสมบูรณ์ การทำให้เสร็จสมบูรณ์ คำว่าวัฒนธรรมในภาษาอังกฤษใช้ในความหมายการบ่มเพาะจิตใจและกิริยามารยาท เมื่อบริการคำว่า วัฒนธรรมในความหมายเชิงมานุษยวิทยาก็จะมีความหมายที่กว้างกว่า คือหมายถึงแบบแผนชีวิตร่วมของคนชาติต่างๆ หรือบางทีก็แคบลงมาเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มต่างๆ รวมความถึงความคิดแบบแผน ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ทุกอย่าง ไม่ใช่เฉพาะที่เป็นทางการหรือเป็นของสูง ของสวยงามอย่างเดียว (ธีรยุทธ บุญมี, 2546)

โดย William (1977) เคยตั้งข้อสังเกตว่า ในบรรดาคำศัพท์ทางวิชาการทั้งหมด คำว่าวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในคำที่ซับซ้อน หลากหลาย และนิยามได้ยากที่สุดคำหนึ่งในวงวิชาการด้านสังคมศาสตร์

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปกพงศ์ประพันธ์ (2502/2525) ทรงนิพนธ์ไว้ว่า เมื่อแรกคำว่า Culture นั้นเป็นคำที่ยืมภาษาต่างประเทศมาใช้ แต่ดัดแปลงตัวสะกดให้เข้ากับลักษณะเด่นทางภาษาของไทย แปลตามรูปสันสกฤตคือ “พฤทธิธรรม” แต่ยังไม่เป็นที่พอใจเพราะคำนั้นหนักเกินไป และผู้อื่นที่ใช้ตามก็ยังไม่พอใจ ในเวลาต่อมาจึงได้เปลี่ยนไปใช้คำว่าวัฒนธรรมแทน เพราะความหมายของคำนั้น นอกจากคำนี้ถึงความหมายตามมูลศัพท์แล้ว ยังมีความหมายนิยมใช้อีกด้วย ต่อมา พระยาอนุমানราชธนะ (2531) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง ธรรมอันเป็นความจริง เป็นวิถีหรือทางดำเนินแห่งชีวิตของชุมชนหมู่หนึ่ง ซึ่งอยู่รวมกันในที่หนึ่ง หรือประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ เราจะทราบได้ว่าชนชาติใดมีความเป็นอยู่ หรือมีวัฒนธรรมอย่างไรก็อยู่ที่สิ่งต่างๆ ที่ชนชาตินั้นปรุงแต่งสร้างหรือทำขึ้น อันมีลักษณะปรากฏออกมาให้เห็นได้ในของชนชาตินั้น ได้แก่ ประเพณี ศิลปะวรรณคดี ศาสนา ความเชื่อถือ จรรยา การศึกษา กฎหมาย การปกครองเหล่านี้เป็นต้น แต่สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏให้เห็นจากภายนอกมิใช่ตัวแท้ของวัฒนธรรม เพราะแท้ที่จริงแล้วตัววัฒนธรรมนั้นซ่อนอยู่ภายใน ไม่อาจมองเห็นได้โดยง่าย วัฒนธรรมนั้นเป็นศาสตร์ที่แพร่กระจายไปอยู่ในหลายๆ สาขาวิชา ในสาขาของมานุษยวิทยาวัฒนธรรมเป็นการศึกษามนุษย์จากแง่มุมของสังคมวัฒนธรรมเป็นสาระหลัก ศึกษาเปรียบเทียบมนุษย์ในสังคมวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อบันทึก ทำความเข้าใจและอธิบายวิถีชีวิต ระบบความเชื่อ การผลิต พิธีกรรม ดนตรี

ภูมิปัญญา ภาษา และด้านอื่นๆ โดยทางมานุษยวิทยา ยังแยกออกเป็น 3 สาขาย่อยๆ คือ โบราณคดี (Archeology) ภาษาศาสตร์ (Linguistics) และชาติพันธุ์วิทยา (Ethnology) ซึ่งแม้แต่ละสาขาจะมีประเด็นที่แตกต่างกันไปแต่ก็ใช้ข้อมูลทางวัฒนธรรม (Cultural Data) เป็นพื้นฐานในการศึกษาความหมายของวัฒนธรรมตามแนวคิดทางมานุษยวิทยาเริ่มมีมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยนักมานุษยวิทยาคนแรกที่ใช้คำว่าวัฒนธรรมคือ Tylor (1903/1988) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า วัฒนธรรม คือ ผลรวมของระบบความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ จริยธรรม กฎหมาย ประเพณี ตลอดจนความสามารถและอุปนิสัยต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของสังคม

ตามความหมายของ Geertz (อคิน รพีพัฒน์, 2551) วัฒนธรรมเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นโครงข่ายของความหมาย และตัวมนุษย์เองก็เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันภายใต้โครงข่ายนี้ การวิเคราะห์โครงข่ายของความหมายนี้ มิใช่การแสวงหากฎเกณฑ์ที่ตายตัวแบบการทดลองทางวิทยาศาสตร์ แต่เป็นการตีความและแสวงหาความหมาย และจากงานศึกษาของ Kroeber และ Kluckhohn (1952) ได้สำรวจงานเขียนด้านมานุษยวิทยา และพบว่ามิใช่ให้ความหมายคำว่าวัฒนธรรมต่างกันออกไปกว่า 200 ความหมายสามารถแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือเป็นการบรรยาย/แจกแจง (Descriptive) ประวัติศาสตร์ (Historical) บรรทัดฐาน (Normative) จิตวิทยา (Psychological) โครงสร้าง (Structural) และพันธุกรรม (Genetic) ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วคำจำกัดความของคำว่าวัฒนธรรมมักจะเน้นถึงระบบความเชื่อ (Belief system) และค่านิยมทางสังคม (Social values) วัฒนธรรมมิใช่พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ แต่เป็นระบบความเชื่อและค่านิยมทางสังคมซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า วัฒนธรรม คือวิถีชีวิตของคนในสังคม ดังนี้ ก็จะเห็นแล้วว่าความหมายของคำว่าวัฒนธรรมนั้นก็ล้วนมีความแตกต่างและหลากหลายกันไปตามกรอบแนวคิดของสาขาวิชาที่นักวิชาการเหล่านั้นมองจากมุมมองของศาสตร์ของตนเอง การหยิบยกเอาความหมายของนักวิชาการท่านใดมาใช้จึงต้องพิจารณาถึงจุดยืนของนักวิชาการเหล่านั้นด้วย

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงเอกลักษณ์ความเป็นชาติ เป็นรากฐานความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และความภาคภูมิใจชาติที่มีวัฒนธรรมอันดีงามสืบทอดความเป็นชาติอันยาวนาน จึงมีศิลปะวัฒนธรรมอันมากมายที่ต้องอนุรักษ์ฟื้นฟู และสืบทอดให้คงความเป็นมรดกคู่ชาติ ประเทศไทยนั้น รัฐบาลแต่ละสมัยได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมอนุรักษ์ และพัฒนาวัฒนธรรมไทยอย่างต่อเนื่อง ส่วนในเรื่องค่านิยมนั้นนับว่าเป็นเรื่องสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมาก เพราะค่านิยมจะทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของประชาชนในสังคมไทยถูกแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือด้านลบ เช่น การนิยมพิธีการและการทำบุญเกินกำลัง การนิยมความฟุ่มเฟือย การขาดระเบียบวินัย และด้านบวกหรือค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น การใช้ชีวิตสอดคล้องธรรมชาติ การนิยมคุณงามความดี ความมีน้ำใจ ค่านิยมลบล้างอำนาจแต่ความเสื่อมเสีย ส่วนค่านิยมบวกนั้นย่อมเป็นประโยชน์ต่อสังคมการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นเก่าไปยังสมาชิกใหม่ของสังคม เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการเลี้ยงดูเด็กและการขัดเกลาทางสังคม เริ่มต้นจากพ่อ แม่ ญาติ เพื่อน และสื่อต่างๆ ซึ่งถือว่า

เป็นตัวแทนทางสังคมที่ทำหน้าที่ปลูกฝังถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรม เริ่มจากการเป็นแบบอย่างให้เด็กเลียนแบบจนเป็นความเคยชิน ซึมซับจนกลายเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของเด็กโดยไม่รู้ตัว สิ่งเหล่านี้จะช่วยกลมกลืนเด็กให้เกิดการเรียนรู้และรับถ่ายทอดวัฒนธรรม รวมทั้งค่านิยมที่ผิดๆไปด้วย วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปในสังคม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ พฤติกรรมของคนขึ้นอยู่กับสังคมนั้นๆ และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคุมสังคมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้แก่สังคม เพราะในวัฒนธรรมจะมีทั้งความศรัทธา ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐาน เป็นต้น

ส่วนในปัจจุบันนั้นค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นอาจจะมีทั้งทางที่ดีและทางที่ไม่เป็นประโยชน์นัก การรับเอาวัฒนธรรมที่ผิดๆจากต่างประเทศบ้างการทำลายวัฒนธรรมเก่าๆ ของสังคมไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมที่ต้องได้รับการแก้ไข และการทำความเข้าใจที่ถูกต้อง การรับเอาวัฒนธรรมจากต่างชาตินั้น มิได้มีแต่ด้านลบเสมอไป หากเรารู้จักการนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทยนั้น ก็มีประโยชน์มากมายเช่นกัน ส่วนมาก เยาวชนในสังคมปัจจุบันรับเอาค่านิยมที่ผิดๆ ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ทำให้เกิดความเดือดร้อน เกิดพฤติกรรมที่ผิดๆ ค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคม ถึงอย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมไทยยังแสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นชาติไทย รวมถึงวัฒนธรรมที่ดั่งงามของไทยสืบเนื่องต่อมา และควรแก่การอนุรักษ์รูปแบบของวัฒนธรรมเดิมมากกว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมเสีย

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลง (Change) หมายถึง ความแตกต่างที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่งขององค์กรหนึ่งซึ่งยังคงตัวอยู่ได้ (สนิท สมักรการ, 2542) ในปัจจุบันไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าทุกสิ่งในโลกนี้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีสภาพมั่นคง หากแต่ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สังคมและวัฒนธรรมก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ไม่มีสังคมและวัฒนธรรมใดหยุดอยู่กับที่ โดยแท้จริงตลอดเวลามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเสมออันเป็นลักษณะธรรมดาของสังคมมนุษย์

หากพิจารณาถึงความหมายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอาจเกิดขึ้นได้จากความสัมพันธ์ทางสังคมในแต่ละเรื่อง อาจเกิดขึ้นในส่วนย่อยหรือส่วนใหญ่ของความสัมพันธ์ทางสังคมก็ได้หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ไม่ว่าจะการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยหรือใหญ่โตเพียงไรก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ทั้งสิ้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนของการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งย่อมจะมีวิถีชีวิตเป็นของตนเอง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น ในทางปฏิบัติแล้วยากที่จะแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะหากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ท้ายที่สุดการเปลี่ยนแปลงผลกระทบถึงสองลักษณะดังกล่าวเสมอ (สนิท สมักรการ, 2542)

สังคมไทยก็เหมือนกับสังคมมนุษย์ทั้งหลายในโลกที่ไม่หยุดอยู่นิ่งๆ หากมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสังคมอื่นๆ ในระดับเดียวกันแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนคนส่วนใหญ่ในสังคมปรับตัวเองไม่ทัน จนเกิดปัญหาทางวัฒนธรรมที่ต้องมีการแก้ไขกันตลอดมา ทั้งนี้ก็เพราะแต่เดิมสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทที่มีการทำนาและการเพาะปลูกเป็นอาชีพหลัก การผลิตแต่เดิมก็เป็นแต่เพียงให้พอมีพอกิน ไม่ได้ผลิตอย่างใหญ่โตเพื่อส่งออกไปค้าขายกับต่างประเทศ จึงไม่มีความจำเป็นในการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีแต่อย่างใด แต่ในปัจจุบันสังคมเปลี่ยนมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่มุ่งหวังผลิตสิ่งต่างๆ เพื่อส่งออกไปขายนอกประเทศ การผลิตผลิตผลทางการเกษตรซึ่งแต่เดิมผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองด้วยเทคโนโลยีง่ายๆ แบบดั้งเดิม ก็เปลี่ยนมาเป็นการผลิตเป็นจำนวนมากโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทันสมัยเข้ามาช่วย มีการลงทุนและการใช้ที่ดินอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการใช้ที่ดินก็มีการขยายเขตการเพาะปลูกพืชพันธุ์นานาชนิดไปตามบริเวณต่างๆ โดยเฉพาะที่ดอนและที่ตามป่าเขา ก่อให้เกิดการรุกรานป่าสงวนและการทำลายสภาพแวดล้อมอย่างกว้างขวางการผลิตแบบที่เป็นแบบเกษตรอุตสาหกรรมที่ชาวบ้านธรรมดาทั่วไปซึ่งไม่มีศักยภาพทั้งในด้านเงินทุน กำลังคน และเทคโนโลยีจะทำได้ จึงเป็นเรื่องของบุคคลร่ำรวยที่เป็นนายทุน สิ่งที่ควบคู่กันไปกับ การเกษตรอุตสาหกรรมคือการขยายตัวทางอุตสาหกรรม เกิดโรงงานอุตสาหกรรมที่นำทรัพยากรต่างๆ ของประเทศมาผลิตสินค้าประเภทต่างๆ อย่างมากมาย ทำให้เกิดย่านอุตสาหกรรมและย่านพาณิชยกรรมขึ้นตามเมืองต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมากมาย เหล่านี้ล้วนมีผลทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของผู้คนในท้องถิ่นต่างๆ อยู่ตลอดเวลา มีทั้งการย้ายจากถิ่นหนึ่งไปอีกถิ่นหนึ่ง เช่น ในภาคอีสานไปอยู่ทางภาคกลางและภาคใต้ เป็นต้น กับการย้ายจากท้องถิ่นในชนบทเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือทำงานเป็นกรรมกรในเมืองซึ่งการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานดังกล่าวนี้มีผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้คนที่อยู่ในชนบทและในเมืองเป็นอย่างมาก ในสังคมชนบทนั้นแต่เดิมอยู่กันอย่างเรียบง่ายในกรอบของประเพณีที่มีจารีตและขนบธรรมเนียมท้องถิ่นคอยควบคุมให้ผู้คนอยู่กันอย่างสงบสุข ปัจจุบันเมื่อคนรุ่นหนุ่มสาวย้ายออกไปทำงานที่อื่นโดยเฉพาะผู้ที่เห็นหัวหน้าครอบครัวขาดหายไปเป็นเวลาหลายๆ เดือน ทำให้สภาพครอบครัวขาดความสมบูรณ์ เด็กไม่มีความอบอุ่น ในขณะที่คนรุ่นใหม่ก็หมดความเชื่อถือในความรู้ความสามารถต่อการเป็นผู้นำของคนรุ่นก่อนเพราะตนได้เล่าเรียนความรู้ใหม่ๆ จากในเมืองมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ พร้อมกันนั้นก็รับเอาความทันสมัยหลายๆ อย่างมาจากภายนอก จึงทำให้หมดความเลื่อมใสและเชื่อถือในสิ่งที่เป็จารีตและประเพณีของท้องถิ่นที่เคยมีบทบาทในการสร้างและควบคุมความสัมพันธ์ทางสังคม ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในบางแห่งที่มีกลุ่มชนกลุ่มใหม่เข้าไปขยายที่ทำกินและตั้งถิ่นฐาน จนทำให้เกิดลักษณะบ้านแบบใหม่ๆ ตัวอย่างเช่นบ้านจัดสรรซึ่งเกือบจะทำให้ความเป็นสังคมท้องถิ่นแต่เดิมล่มสลายลงไปก็ว่าได้ ทั้งนี้เพราะคนในท้องถิ่นปรับตัวไม่ทันความเรียบง่ายและการอยู่ร่วมกันที่ไม่มีความแตกต่างในเรื่องของชนชั้นก็หมดไป สังคมใหม่ที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้เป็นสังคมที่ซับซ้อนแบบมีชนชั้น และความรู้สึกรักในเรืองการเป็นปัจเจกบุคคลก็มีปรากฏทั่วไปในชนบท

ในสังคมเมื่อนั้น ภาวะความแออัดเพิ่มขึ้นจนยากแก่การควบคุม ความเป็นสังคมเปิดที่ทำให้ติดต่อกับภายนอกได้อย่างสะดวกสบายนั้น เป็นผลให้คนได้แต่รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่หลากหลายภายนอกเข้ามา โดยไม่มีความรู้ความเข้าใจว่าสิ่งที่รับเข้ามานั้นเหมาะสมหรือไม่กับบ้านเมืองของตน เข้ากันได้กับสิ่งที่เรามีมาแต่เดิมเพียงใด เมื่อไม่มีการกลั่นกรองความขัดแย้งก็เกิดขึ้น การยึดมั่นถือมั่นในลักษณะการปกครองแบบประชาธิปไตยที่หยุดนิ่งอย่างเป็นอุดมคติที่ดี นโยบายทางเศรษฐกิจทุนนิยมแบบเสรีที่เป็นการส่งออกของรัฐบาลก็ดี ล้วนเป็นสิ่งที่ชักจูงคนในสังคมรุ่นใหม่ให้หันไปเห็นความสำคัญทางวัตถุ และความเป็นปัจเจกบุคคลตลอดเวลา ทำให้สังคมมีความซับซ้อนทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้นจนยากแก่การควบคุมเกิดกลุ่มอาชีพกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลายจนเป็นชนชั้นที่มีความแตกต่างกันมากมาย โดยเฉพาะช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน จนกล่าวได้ว่า ปัจจุบันผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจเท่านั้นที่มีอิทธิพลในเรื่องการเมืองการปกครองของประเทศ และการรักษามลประโยชน์ส่วนตัวก็ดี หรือผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่มแต่ละเหล่าก็ดี มีผลนำไปสู่การละเมิดกฎหมายอยู่เนืองๆ

การเน้นในเรื่องอุตสาหกรรมทำให้เมืองมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายของประชากรจากภายนอกเข้ามา โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายของพวกชาวนาในชนบทที่เข้ามาเป็นกรรมกรตามโรงงานอุตสาหกรรม กรรมกรทำงานก่อสร้าง ตลอดจนคนงานลูกจ้างด้านบริการต่างๆ นั้น ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมอย่างมากมาย อย่างเช่น ปัญหาชุมชนแออัด แหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาเรื่องการลักขโมย ปล้นจี้ ซึ่งรวมไปถึงปัญหาทางโสเภณีและการว่างงานด้วย สิ่งต่างๆ เหล่านี้นำมาสู่ปัญหาของความไม่มั่นคงภายในที่เป็นส่วนรวม ถ้ามองให้กว้างกว่าเมืองออกไปถึงบริเวณชานเมืองรอบนอกที่แต่เดิมเป็นชนบท ก็พบว่าหลายๆ แห่งที่เดียวที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมชาวนามาเป็นสังคมกรรมกร เพราะผู้ที่ เป็นชาวนาแต่ก่อนเคยมีที่ดินทำการเพาะปลูกด้วยตนเองนั้น มีเป็นจำนวนมากที่ขายที่ดินให้กับนายทุน เพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม หรือไม่กี่เพื่อทำการเพาะปลูกพืชไร่ในลักษณะที่เป็นเกษตรอุตสาหกรรม จึงต้องเปลี่ยนสภาพและฐานะตนเองเป็นกรรมกรรับจ้าง ทำงานให้กับกิจการทางอุตสาหกรรมเหล่านั้น นับเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากรูปแบบหนึ่งมาสู่อีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งการปรับตัวเองเข้าสู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบใหม่นี้ไม่ใช่ของง่าย ผู้ที่ประสบความล้มเหลวอาจกลายเป็นคนยากจนที่มีความเสื่อมทางด้านจิตใจและศีลธรรมที่จะนำไปสู่ปัญหาทางสังคมนานัปการได้

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง

วัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสังคมมนุษย์ และเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม นอกจากนั้นวัฒนธรรมยังเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม หรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละสังคม ด้วย ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม อาจแปรเปลี่ยนไปตามภูมิหลังของผู้ให้คำนิยาม ดังที่ Kraeber and Kluckhohn (2007) นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันในบทความเกี่ยวกับวัฒนธรรม ได้กล่าวไว้ว่าความหมายของคำว่า Culture นั้น ได้ให้คำจำกัดความไว้มากถึง 156 อย่าง ซึ่งเขาได้รวมไว้ใน 6 หมวดด้วยกัน คือ การให้คำนิยามในความเชิงพรรณนา (Descriptive) เชิงประวัติศาสตร์ (Historical) เชิงบรรทัดฐาน

(Normative) เชิงจิตวิทยา (Psychological) เชิงโครงสร้าง (Structural) และเชิงประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมมิได้เป็นเพียงศิลปะชั้นสูงหรือมารยาทชั้นสูงที่บางคนมักจะกล่าวว่าคุณคนผู้นั้นมีวัฒนธรรม เนื่องจากการแต่งตัวดี มีมารยาทดี และบุคคลผู้นั้นไม่มีวัฒนธรรม เพราะแต่งตัวสกปรก พูดจาไม่มี กาลเทศะ ทั้งนี้เนื่องจากการใช้คำว่า วัฒนธรรมในความหมายของประเพณีนั่นเอง การให้ความหมายของ วัฒนธรรมนั้นหากไปติดอยู่กับความหมายที่ว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งของที่ขึ้นอยู่กับองค์กรนั้นองค์กรนี้ เราจะ มองไม่เห็นอะไรที่แตกต่างจากการให้ค่านิยมแบบเดิมๆ ดังนั้นจึงมีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่าวัฒนธรรม ที่แตกต่างออกไป ดังเช่น Harrison and Stokes (as cited in Seel, 2000) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรมในแง่ของอำนาจ บทบาท ความสำเร็จหรือการค้ำจุน เสฐียรโกเศศ (2524) กล่าวถึงวัฒนธรรม อย่างน่าฟังว่า

“วัฒนธรรมตามความหมายของวิชามานุษยวิทยา ได้แก่ สิ่งอันเป็นวิถี ชีวิตของสังคม คนในส่วนรวมของสังคมจะคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร มีความเชื่อ อย่างไร ก็แสดงออกให้ปรากฏเห็นเป็นรูปภาพ ประเพณี กิจกรรมงาน การละเล่น การศาสนา เป็นต้น ตลอดจนเป็นสิ่งต่างๆ ที่คนในส่วนรวมสร้างขึ้น เช่น สิ่งอัน จำเป็นแก่วิถีชีวิตและการครองชีพ มีเรื่องปัจจัยสี่ เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อที่สำแดงออกให้ปรากฏเป็นสิ่งต่างๆ แล้วถ่ายทอดสืบ ต่อกันมาหลายชั่วคน มีการเพิ่มเติมเสริมสร้างสิ่งใหม่ ปรับปรุงสิ่งเก่าให้เข้ากัน นี่คือ ความหมายของวัฒนธรรม”

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า วัฒนธรรม คือ พิธีกรรม (รูปแบบที่กำหนดไว้) สำหรับชีวิตความเป็นอยู่ที่สังคมมนุษย์ต้องมีส่วนร่วม ทั้งนี้รวมถึงเรื่องของสัญลักษณ์ ความรู้ ความเชื่อ และค่านิยม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่มัลักษณะดังนี้ คือ

- 1) เป็นแบบพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งนี้รวมถึงด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้ วัฒนธรรมที่อยู่ใน รูปของวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไป
- 2) เป็นสิ่งที่มีอยู่ร่วมกัน
- 3) เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา
- 4) เป็นสิ่งที่สร้างความพึงพอใจแก่มวลมนุษย์ได้
- 5) เป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนได้
- 6) เป็นสิ่งที่เป็ผลรวม หรือการผสมผสานทางวัฒนธรรม
- 7) เป็นรูปแบบพฤติกรรมในอุดมคติที่ต้องปฏิบัติตาม
- 8) เป็นลักษณะเหนืออินทรีย์

ประเภทของวัฒนธรรมในสังคมของมนุษย์อาจแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์จับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ กิริยามารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น บ้านเรือน วัด ศิลปกรรม ตลอดจนเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

ลักษณะของวัฒนธรรม ในสังคมมนุษย์หนึ่งๆ หากเป็นสังคมเล็กอาจประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์เดียว วัฒนธรรมเดียว มีวิถีชีวิตที่เหมือนกัน แต่ในสังคมใหญ่ย่อมมีความสลับซับซ้อนไปด้วยหลายชาติพันธุ์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน วิถีชีวิตที่เป็นรูปแบบเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ของตน สังคมใดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่เป็นเจ้าของพื้นที่ วัฒนธรรมของพวกเขาก็จัดว่าเป็นวัฒนธรรมหลัก วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีคนจำนวนน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ในถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ก็จัดว่าเป็นอนุวัฒนธรรมหรือวัฒนธรรมรอง เช่น ประเทศไทยมีชาวไทยเป็นชนกลุ่มใหญ่เป็นเจ้าของประเทศ วัฒนธรรมของชนชาติไทยจึงจัดเป็นวัฒนธรรมหลัก ภาษาที่ใช้ในราชการ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรม จึงถือของชนชาติไทยเป็นหลัก ส่วนวัฒนธรรมจีน ชาวมุสลิม ชาวลาว เขมร กูย เป็นต้น ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินไทย ล้วนถูกจัดเป็นวัฒนธรรมรอง เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวเป็นชนกลุ่มน้อยนั่นเอง แต่เนื่องด้วยชนกลุ่มน้อยที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลายาวนานและร่วมกันช่วยพัฒนาประเทศชาติ จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมบางอย่างที่หลายกลุ่มชนหลายเชื้อชาติได้ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน เช่น ภาษาที่ใช้ มารยาทในการเข้าสังคม การจัดงานร่วมกันของทางราชการ การปฏิบัติและข้อห้ามข้อควรทำต่างๆ ล้วนจัดว่าเป็นวัฒนธรรมสากลได้ ดังนั้นในสังคมขนาดใหญ่ วัฒนธรรมที่ประกอบกันอยู่นั้น คือ วัฒนธรรมหลัก วัฒนธรรมรอง และวัฒนธรรมสากล วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง เพราะวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระบวนการต่างๆ ที่เข้ามากระทบการที่วัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงไปในด้านใดก็ย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ว่าได้เปิดรับสิ่งแปลกใหม่ที่เข้ามากระทบได้มากน้อยเพียงไร หรือจะปิดกั้นไม่ยอมรับเลยแล้วปล่อยให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปเองอย่างช้าๆ ในกรอบที่ขีดกั้นไว้ ซึ่งการจำกัดขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจออกกฎหรือการจำกัดด้วยข้อห้ามก็ได้ วัฒนธรรมยังหมายถึง ผลผลิตและสิ่งของด้วย

วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่กว้างลึกครอบคลุมวิถีชีวิต บรรทัดฐาน คุณค่า จารีตประเพณี ความเชื่อ ระบบความคิดของสังคมมนุษย์ ดังนั้นการวิเคราะห์เรื่องวัฒนธรรม จึงจำต้องมุ่งไปในรายละเอียดทุกแง่มุม และต้องมองวัฒนธรรมแบบองค์รวม ทั้งนี้โดยไม่ลืมที่จะดูสิ่งแวดล้อมในสภาวะและสถานการณ์ของช่วงนั้นๆ ว่ามีผลกระทบต่อวัฒนธรรมมากน้อยเพียงใด และทำให้วัฒนธรรมนั้นๆ แปรเปลี่ยนไปในรูปใด ทั้งนี้เพราะการจะเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสังคมหนึ่งๆ อย่างถ่องแท้ นั้น วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังที่ Boas แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ผู้วางรากฐานมานุษยวิทยาวัฒนธรรมได้ให้ความสำคัญทางด้านวัฒนธรรมไว้ ซึ่งต่อมาก็มีศิษย์เอกอีกหลายคนสืบต่อความนึกคิดนี้เช่น (Benedict, 1887-1978) และ (Mead) สำหรับ Benedict นั้น กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นคำเรียกทางสังคมวิทยาที่เรียนรู้ทางพฤติกรรมที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด โดยเรียนรู้จากผู้ใหญ่ของยุคสมัยนั้นๆ (Bernard & Spencer, 1996)

2.2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

1) ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion Theory)

ทฤษฎีนี้จะเน้นถึงกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่ใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เรียกว่า “ลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์” (Historical particularism) นักมานุษยวิทยาในแนวความคิดนี้คือ ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) เป็นนักมานุษยวิทยาชาวเยอรมันทำงานในตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เน้นว่า “การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมหนึ่งแพร่กระจายไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่” นอกจากนี้ยังเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดแนวคิดที่เชื่อว่า “วัฒนธรรมสามารถวัดได้ โดยนำวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาเปรียบเทียบกันและพิจารณาคุณลักษณะที่สูงกว่าหรือด้อยกว่าของแต่ละวัฒนธรรม แต่ยังคงเชื่อว่าวัฒนธรรมนั้นไม่มีวัฒนธรรมใดที่ดีกว่าหรือเลวกว่ากัน”

เอช.จี. บาร์เน็ต (H. G. Barnett) นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันผู้ซึ่งสนใจศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม (Innovation) ที่ถือว่าเป็นตัวแทนจากวัฒนธรรมหนึ่งและมีการถ่ายทอดไปยังวัฒนธรรมอื่น ในงานเขียนชื่อ “Innovation: The Basis of Cultural Change” (1953) กล่าวไว้ว่า นวัตกรรมก็คือ ความคิดหรือพฤติกรรมหรือสิ่งใดๆ ก็ตามที่เป็นของใหม่ เพราะมันแตกต่างทางด้านคุณภาพไปจากรูปแบบที่มีอยู่ บาร์เน็ตเชื่อว่า “วัฒนธรรมเปลี่ยนไปเพราะนวัตกรรม แต่ขณะเดียวกันวัฒนธรรมบางวัฒนธรรมอาจเป็นตัวถ่วงหรือไม่สนับสนุนให้เกิดมีนวัตกรรมก็ได้ ฉะนั้นเขาจึงเสนอว่าจำเป็นต้องมีวิธีการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในสังคมหรือวัฒนธรรม”

โดยสรุปทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนี้จะช่วยอธิบายวิธีการ/ขั้นตอน ของการเผยแพร่วัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงข้อเหมือนและข้อต่างของวัฒนธรรมทั้งสองเป็นสำคัญ

2) ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวทางวัฒนธรรม

การปรับตัว หรือการดัดแปลงตัวของมนุษย์ (Adaptation) ตามสารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา หมายถึง กระบวนการที่คนกระทำตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ภายภาคให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของตนเอง มีการดัดแปลงตัวเป็น 4 ประเภท คือ (1) การดัดแปลงทางกายภาพ (Physical Adaptation) (2) การดัดแปลงทางอารมณ์ (Emotional Adaptation) (3) การดัดแปลงทางสติปัญญา (Intelligence Adaptation) และ (4) การดัดแปลงทางอุดมคติ (Ideal Adaptation) ผู้ที่ดัดแปลงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมไม่ได้ ย่อมมีอาจจะดำรงชีวิตอยู่เป็นปกติสุขได้ (อุทัย หิรัญโต, 2526)

เช่นเดียวกับพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า Adaptation คือ การดัดแปลง ซึ่งเป็นกระบวนการปรับตัวให้เหมาะสมที่จะมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ โดยทั่วไปจะใช้กับการเปลี่ยนแปลงในลักษณะทางกายภาพของร่างกาย แต่อาจ

ใช้ในความหมายถึงการดัดแปลงเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้เหมาะกับสิ่งแวดล้อมเฉพาะของมนุษย์ได้ด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532)

การปรับตัว มักใช้ในความหมายของการปรับเปลี่ยนส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนเพื่อให้ความสัมพันธ์ลงตัว (อมรา พงศาพิชญ์, 2547) การปรับตัวเกิดขึ้นเนื่องจากมนุษย์ต้องการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานของตนเองและให้บรรลุถึงสิ่งที่ตนต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ (Malm & Jamison อ้างถึงใน นิภา นิธยาน, 2530)

การปรับตัวทางวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการปรับตัวของมนุษย์ในด้านต่างๆ เนื่องจากการพัฒนาบุคลิกของชนแต่ละชาติพันธุ์มีผลต่อการที่บุคคลรู้สึกต้องการติดต่อกับผู้อื่น วัฒนธรรมอื่นๆ ความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ หรือการแยกตัวออกหรือความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม (Bennett, 2001)

การปรับตัวทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Cohen (อมรา พงศาพิชญ์, 2547) เสนอข้อคิดเห็นว่า ข้อหนึ่ง การศึกษาเรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรมควรพิจารณาองค์ประกอบด้านศิลปวัฒนธรรม และสังคมวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิต ความเชื่อ ข้อสอง องค์ประกอบต่างๆ ของวัฒนธรรมเรียงร้อยประสานเข้าเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นองค์รวม มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมวัฒนธรรม ข้อสาม การปฏิสัมพันธ์กับสังคมข้างเคียงหรือการค้นพบสิ่งใหม่ภายในสังคมตนเองจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเพื่อการคงอยู่ของสังคมวัฒนธรรมนั้นๆ ข้อสี่วัฒนธรรมคือระบบสัญลักษณ์ องค์ประกอบแต่ละส่วนมีความหมายและสื่อความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางกว่าข้อเท็จจริง ข้อห้า การดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องดำเนินเป็นกลุ่ม การปรับเปลี่ยนสังคมวัฒนธรรมเป็นการปรับเปลี่ยนในกลุ่มมากกว่าในระดับปัจเจกบุคคล การสืบทอดวัฒนธรรมต้องถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งเป็นกลุ่ม การปรับตัวทางวัฒนธรรมจึงเป็นการปรับเปลี่ยนของกลุ่ม ข้อหก พฤติกรรมของมนุษย์ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ไม่มีพฤติกรรมใดที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้เลย และข้อเจ็ด การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งมีกระบวนการและขั้นตอน

จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันมีส่วนส่งเสริมให้การปรับตัวเป็นไปได้ดี และเร็วขึ้น เช่นเดียวกับทัศนคติที่ดีของผู้ไปอยู่ใหม่ต่อสถานที่ไปอยู่ก็มีผลต่อการปรับตัวและยอมรับสังคมได้ดีด้วย (Kosic, 2002; Sodowsky & Plake, 1992) ศึกษาการผสมผสานวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของคนหลากหลายเชื้อชาติที่เกิดการยอมรับในกลุ่มที่ต่างกัน พบว่า ชาวยุโรปสามารถปรับตัวมีวิถีชีวิตในประเทศอเมริกาได้ดีกว่าในประเทศแถบเอเชีย แอฟริกา หรือ อเมริกา เช่นเดียวกับ Ward & Kennedy (1993) ศึกษาพบว่า นักศึกษาชาวจีนที่ไปอยู่ในประเทศสิงคโปร์สามารถปรับตัวได้ดีและง่ายกว่าเมื่อย้ายไปอยู่ที่ประเทศนิวซีแลนด์ เนื่องจากการมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน

การได้รับคำแนะนำด้านวัฒนธรรม การให้ความรู้ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมแก่ผู้ที่จะย้ายไปอยู่ในประเทศใหม่ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง จะช่วยให้ผู้ที่ไปอยู่ใหม่ได้เข้าใจความเป็นอยู่ เพื่ออยู่อย่างมี

ความสุข ลดอัตราความเสียหายต่างๆ ไปได้มาก เช่น กรณีของคนไทยที่ไปทำงานในบอสตันได้กลับมาเมืองไทยหลายสัปดาห์ โดยคิดว่าเพื่อความประหยัดจึงได้ปิดเครื่องทำไฟฟ้า เครื่องทำความร้อนในบ้านหมด เมื่อกลับไปปรากฏว่าท่อน้ำ โถส้วม ได้รับความเสียหายเนื่องจากน้ำกลายเป็นน้ำแข็ง ต้องเสียเงินถึง 5,000 เหรียญในการซ่อมแซมเป็นต้น (Copeland, 1995)

สิ่งสำคัญที่ทำให้การปรับตัวได้ดี คือ ภาษา เนื่องจากภาษาของมนุษย์เป็นเครื่องมือในการสื่อสารซึ่งกันและกัน (โอลิเวอร์, ดักลาส, 2528) ภาษาคือการถ่ายทอดความคิดด้วยระบบสัญลักษณ์ เป็นพฤติกรรมที่เกิดได้ด้วยการเรียนรู้และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม คนที่ใช้ภาษาเดียวกันสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง (อรัญ ชื่นมนุษย์, 2542) ภาษาจึงทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ถิ่นที่อยู่ใหม่ การเข้าถึงบริการและการมีส่วนร่วมในชุมชนได้ง่ายขึ้น การรู้ภาษาของเจ้าของประเทศเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การปรับตัวในการอยู่ในประเทศนั้นๆ ประสบความสำเร็จ ถ้าไม่รู้ภาษาหรือพูดสื่อสารได้ไม่ดีก็ทำให้การปรับตัวเป็นไปได้ยาก (Blackwell, 1994; Kim, 1998; Tomich, McWhirter, & King, 2000) ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยจะทำให้ได้ค่าจ้างรายวันสูงกว่าผู้ที่พูดภาษาไทยไม่ได้ การใช้ภาษาไทยเป็นปัจจัยสำคัญในการผสมผสานเข้ากับคนไทยและสามารถนำไปสู่การตั้งรกรากถาวรขึ้นในประเทศไทยได้ (กฤตยา อาชวนิจกุล และปราโมทย์ ประสาทกุล, 2548) การเรียนรู้ภาษาใหม่ของประเทศที่ไปอยู่ใหม่สิ่งสำคัญที่สุดมิใช่อยู่เพียงการรู้ภาษาเท่านั้นแต่อยู่ที่การรู้วัฒนธรรมใหม่ด้วย (Sjolie, 2004) จากการศึกษาของ Bronstein & Olstein (1994) พบว่า ภาษาถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเครื่องมือสื่อสารโดยเฉพาะในประเทศที่มีผู้ย้ายมาอยู่จากหลากหลายประเทศ เช่น ประเทศอิสราเอลผู้มาอยู่ใหม่ต้องรู้ภาษาฮีบรูเนื่องจากเป็นทั้งภาษาพูดและภาษาราชการ ผู้ที่รู้ภาษาฮีบรู สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมใหม่ได้ง่ายขึ้น เช่นเดียวกับที่ Lybeck (2002) ศึกษาคนอเมริกันที่ไปอยู่ในประเทศนอร์เวย์ พบว่า ระดับการเรียนรู้ภาษาที่ 2 สามารถกำหนดได้ว่าจะประสบความสำเร็จในการปรับตัวและเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ได้ดีเพียงใดด้วยเนื่องจากการรู้ภาษาและเข้าใจถึงการใช้ภาษาได้ดีทำให้เรียนรู้วัฒนธรรมดีตามไปด้วยในกลุ่มเด็กก็พบว่าการเปลี่ยนแปลงการสอนในโรงเรียนจากการสอนโดยใช้สองภาษามาเป็นภาษาอังกฤษอย่างเดียวและให้ภาษาที่สอง เป็นวิชาเลือกทำให้เด็กที่ย้ายมาอยู่ใหม่ปรับตัวในการเรียนได้ดีขึ้น (Amselle, 2000) เด็กที่ไม่ยอมใช้ภาษาของประเทศที่ไปอยู่ใหม่เนื่องจากไม่มีความคุ้นเคย ทำให้เกิดโรคจิตทางสังคม เกิดความขัดแย้งในการปรับตัวส่งผลต่อสภาวะจิตใจ การเรียนตกต่ำ มีการเสพยาเสพติดและเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้ (James, 1997)

ผลการศึกษาของ Poyrazli, Arbona, & Bullington (2001) พบว่า นักศึกษาชาวตุรกีที่ไปศึกษาต่อในประเทศอเมริกาผู้ที่มีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้ดี จะมีผลการเรียนเฉลี่ยสูง และคนที่ไปอยู่เมื่ออายุน้อยเมื่อมีการทดสอบด้านภาษาอังกฤษก็ทำคะแนนได้ดี ทำให้เห็นว่าภาษามีความสำคัญต่อการปรับตัวในการเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้ เช่นเดียวกับที่ Dee & Henkin (1999) ได้ศึกษา

การปรับตัวของนักศึกษาชาวเกาหลีที่ไปศึกษาต่อในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า ภาษาเป็นอุปสรรคในการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมของประเทศใหม่ทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้ งานวิจัยในอีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจยิ่งคือการที่ภาษาทำให้คนละทิ้งวัฒนธรรมเดิม เช่น เด็กอะบอริจินที่ต้องเผชิญกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ การมุ่งเรียนภาษา เพื่อการสื่อสาร การเข้าสู่โรงเรียนที่เป็นสถานที่ขัดเกลา และการเข้าสู่โลกใหม่ทำให้ละเลยคุณค่าของวัฒนธรรมเดิมไปเสีย (Reynolds, 2002) หรือการไม่รู้ภาษาทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติในด้านต่างๆ ทำให้เลิกใช้ภาษาเดิมเนื่องจากเกิดความอับอายเกิดความขัดแย้งในตนเอง (Sparks, 1998)

การมีเพื่อนเป็นผู้ที่มาอยู่ก่อนหรือการได้อยู่รวมกลุ่มเดียวกับผู้ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมเหมือนกันช่วยทำให้ลดความตึงเครียดจากปัญหาในการปรับตัว การแยกตัวออกจากสังคมได้ (Zhang & Rentz, 1996) จากการศึกษาของ Bar-Yosef (2001) พบว่า ปัญหาของเด็กที่เป็นบุตรของผู้อพยพจากเอธิโอเปียเข้าไปอยู่ในประเทศอิสราเอล ซึ่งมีความแตกต่างด้านภาษา สีผิว และวัฒนธรรมอย่างสิ้นเชิง แต่การมีเพื่อนที่เป็นเด็กชาวอิสราเอลผู้เป็นเจ้าของประเทศทำให้เด็กเหล่านี้สามารถปรับตัวได้เร็วขึ้น Sparks (1998) ศึกษาเด็กชาวอเมริกันเชื้อสายแม็กซิกันที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษแทนภาษาสเปนในชั้นเรียนพบว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ มีส่วนสำคัญมากในการเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมใหม่ๆ ในการปรับตัวเข้ากับครูและเด็กในห้องเรียนเดียวกัน

3) ทฤษฎีความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม (Cultural Progress)

นักมานุษยวิทยาในกลุ่มนี้ เช่น เลสลีย์ เอ. ไวท์ (Leslie A. White) ชาวอเมริกัน ผู้เสนอทฤษฎีพื้นฐานของวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมตามสูตร $E \times T = C$ โดยที่ E คือ ปริมาณพลังงานที่แต่ละคนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในแต่ละปี (Energy) T คือ ประสิทธิภาพของเครื่องมือทางเทคนิควิทยาในการนำพลังงานมาใช้ (Technology or Efficiency of Tools) C คือ ระดับพัฒนาการทางวัฒนธรรม (Degree of Cultural Development)

4) แนวคิดความล่าช้าทางวัฒนธรรม (Cultural Lag)

นักคิดในกลุ่มนี้ เช่น วิลเลียม อ็อก-เบอร์น (William Ogburn) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน มองว่า “การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจะก่อให้เกิดภาวะการปรับตัวไม่ทันขึ้นเสมอ ทำให้เกิดความเฉื่อยหรือความล่าช้าทางวัฒนธรรมขึ้น” เช่น วัฒนธรรมทางวัตถุทำให้สังคมเจริญแล้ว เช่น การมีรถยนต์ขับแต่วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ อันได้แก่ ค่านิยม ประเพณียังไม่ปรับตัวกลมกลืนกับวัฒนธรรมทางวัตถุ เพราะการเปลี่ยนแปลง ไม่กล้าเปลี่ยนนิสัยหรือพฤติกรรม ขาดการศึกษา แม้จะมีรถยนต์แต่การปฏิบัติตามกฎจราจรยังเกิดไม่เท่ากับปริมาณรถยนต์ที่เพิ่มขึ้น

สรุป สังคมไทยรับเอาค่านิยมทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศมากขึ้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านทั้งทางด้านการประกอบอาชีพจะเห็นได้ว่าเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมกันมากขึ้นสังคมไทยเลี้ยงดูบุตรด้วยเงินมากขึ้นมากกว่าการเลี้ยงด้วยความรักความอบอุ่น

เหมือนแต่ก่อนทั้งทางชีวิตความเป็นอยู่ สังคมไทยในปัจจุบันอยู่แบบครอบครัวเดี่ยว การรับค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบันนั้นก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมที่มากมายเช่นกัน ในสังคมปัจจุบันนี้วัยรุ่นสมัยนี้รับเอาค่านิยมทางวัฒนธรรมที่ผิดๆ เข้ามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากมาย เช่น การเลียนแบบการแต่งกายของชาวตะวันตก การไม่รักษานวลสงวนตัวของวัยรุ่นหญิงในปัจจุบันเนื่องจากการรับเอาค่านิยมทางวัฒนธรรมที่ผิดๆ มาใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาในสังคมก็คือการท้องแบบไม่ได้ตั้งใจ เกิดปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาการทำแท้ง การใช้จ่ายแบบฟุ่มเฟือยของคนในสังคมปัจจุบันเนื่องจากการอยากได้อะไรก็มีความหุนหัน จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้อยู่ที่การนำมาปรับใช้ เทคโนโลยีที่นำมาใช้แล้วเกิดประโยชน์ก็มีมากมายและที่เกิดโทษก็มีมากมายเช่นกัน ปัจจุบันวัยรุ่นมักจะมีค่านิยมที่เลียนแบบเพื่อนโดยไม่คิดคำนึงว่าความสามารถทางการเงินของตัวเองเป็นเช่นไรทั้งนี้เป็นการใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิดๆ ส่วนทางด้านอุตสาหกรรมมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงานทำให้ได้ผลงานที่เป็นมาตรฐานและรวดเร็ว ทำให้ผลิตสินค้าเพื่อการจำหน่ายได้รวดเร็ว ส่วนทางด้านเกษตรกรรม เกษตรกรได้นำเครื่องจักรกลมาใช้ในการประกอบอาชีพทำให้ย่นระยะเวลาในการทำงานได้เร็วขึ้นและผลผลิตที่ได้ก็ปริมาณเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการรับเอาค่านิยมทางวัฒนธรรมมาปรับใช้ก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียเราจึงควรใช้ให้ถูกต้องตามความเหมาะสมและควรแก่การอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยที่เป็นเอกลักษณ์มาแต่ช้านานนั้นไว้ด้วยเพื่อดำรงสืบทอดต่อไปยังลูกหลาน

2.3 พฤติกรรม

นักวิชาการตั้งแต่ในอดีตมีความสนใจในการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อที่จะได้สามารถเข้าใจถึงการเกิดของพฤติกรรมหรือการแสดงออกของมนุษย์ ที่จะนำไปสู่การทำนายและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาหรือเสริมสร้างพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่างๆ การศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคล อาจแบ่งได้เป็น 4 แนวทางหลัก ได้แก่

1) การศึกษาสาเหตุด้านชีวพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (Biological approach) นักวิชาการในอดีตเชื่อว่า ความสามารถของบุคคล ซึ่งรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของบุคคล มีมาแต่กำเนิด เช่น บุคคลเกิดมาเพื่อเป็นผู้นำของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการทางด้านชีวพันธุกรรมเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลมีอิทธิพลมาจากยีนและระบบการทำงานของร่างกายของบุคคล เช่น บุคคลที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับระบบการทำงานของสมองอาจแสดงพฤติกรรมวิปลาสได้ (Harrington, 1938; Leger, 1992)

2) แนวทางที่สอง การศึกษาสาเหตุด้านบุคลิกภาพและจิตใจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (Personality Approach หรือ Trait Approach) นักวิชาการในกลุ่มนี้มีความเห็นตรงกันว่า บุคลิกภาพและจิตใจด้านอื่นๆ ของบุคคลมีอิทธิพลสูงสุดต่อการแสดงพฤติกรรมของเขา หรือ อีกนัยหนึ่งคือ “ใจเป็น

นาย ภายเป็นบ่าว” โดยนักวิชาการที่มีอิทธิพลในกลุ่มนี้ คือ Gordon W. Allport (1966) นักวิชาการสาขาจิตวิทยาที่สำคัญในปัจจุบันหลายท่านยังคงให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาจิตใจในฐานะสาเหตุของพฤติกรรม จึงมีการศึกษาต่ออย่างลึกซึ้งและกว้างขวางเกี่ยวกับลักษณะทางจิตใจ เช่น บุคลิกภาพ แรงจูงใจ ทักษะสติ สติปัญญา จิตลักษณะ ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น

3) แนวทางที่สาม การศึกษาสาเหตุด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (Behavioral Approach) เป็นการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลที่เน้นเกี่ยวกับสาเหตุที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Situation หรือ Environment) โดยผู้ที่เริ่มต้นศึกษา คือ Walter Mischel ซึ่งเป็นชาวออสเตรเลีย และเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ด เนื่องจาก Mischel (1968) เห็นว่า บุคลิกภาพของบุคคลมักจะแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เขาเผชิญอยู่ จึงเห็นว่าสถานการณ์น่าจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลด้วย ดังนั้นนักวิชาการในแนวนี้จึงเริ่มจากการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสัตว์ ทำให้เกิดวงวิชาการและองค์ความรู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรม (Behavioral modification) (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543) โดยนักวิชาการที่สำคัญ เช่น Ivan P. Pavlov เป็นชาวรัสเซียที่มีผลวิจัยเรื่องชื่อเกี่ยวกับการศึกษา “เงื่อนไข” ของการเกิดพฤติกรรม โดยศึกษาสาเหตุของการที่ทำให้สุนัขน้ำลายไหล และสามารถบังคับให้น้ำลายของสุนัขไหลได้ตามช่วงที่ต้องการ ซึ่งในปัจจุบันเรียกกระบวนการนี้ว่า “Reflex” นอกจากนี้นักวิชาการที่สำคัญอื่นๆ เช่น John B. Watson และ B.F. Skinner ที่ศึกษาเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรม เป็นต้น นักวิชาการในกลุ่มนี้เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ การสอน หรือการฝึกฝน เป็นสำคัญ

4) แนวทางที่สี่ การศึกษาบูรณาการของสาเหตุหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (Interaction Approach) ในช่วงปลายของยุคการศึกษาสถานการณ์ในฐานะสาเหตุของพฤติกรรม มีนักวิชาการบางกลุ่มเห็นว่า พฤติกรรมของบุคคลอาจมีสาเหตุมาจากทั้งทางด้านจิตใจและด้านสถานการณ์รอบตัวบุคคลผสมผสานกัน ตลอดจนเกิดจากอิทธิพลร่วมกันระหว่างจิตใจของบุคคลกับสถานการณ์แวดล้อมที่บุคคลเผชิญในปัจจุบัน ในปี ค.ศ. 1977 กลุ่มนักวิชาการทางจิตวิทยานำโดย David Magnusson และ Norman S. Endler เป็นบรรณาธิการ ได้นำเสนอตำราที่ชื่อว่า “Personality at the crossroads” ได้ประมวลทฤษฎีที่ใช้แนวความคิดในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลในเชิงบูรณาการจิตใจและสถานการณ์เข้าด้วยกัน (Magnusson, 1999) เช่น ทฤษฎี Contingency theory of leadership effectiveness ของ Fiedler (1967) โดยเน้นว่าควรศึกษาในเชิงของ “Holistic perspective” (Magnusson, 2001) ซึ่งทำให้นักวิชาการที่นิยมแนวคิดนี้สามารถบูรณาการทฤษฎีและผลการวิจัยในหลากหลายสาขาในการทำความเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลได้มากยิ่งขึ้น (Bergman, 2001) และยังนำไปสู่การพัฒนาวิธีการทางสถิติขั้นสูง ทำให้ได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นด้วย

2.3.1 ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB)

แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) นำเสนอโดย Ajzen มีการพัฒนาตั้งแต่ ปี 1985 เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Ajzen และ Fishbein (1975) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดจากการชี้นำโดยความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral Beliefs) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative Beliefs) และความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุม (Control Beliefs) ซึ่งความเชื่อแต่ละตัวจะส่งผลต่อปัจจัยต่างๆ (Ajzen, 1991)

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎี

1) พฤติกรรม (Behavior หรือ B) ส่วนมากของบุคคลอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention หรือ I) หรือเรียกสั้นๆ ว่า เจตนาเชิงพฤติกรรม (I) ของเขาที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นๆ

2) เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention หรือ I) ได้รับอิทธิพลจากตัวกำหนด 3 ตัว คือ เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude toward the Behavior หรือ AB) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm หรือ SN) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control หรือ PBC)

2.1) เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude toward the Behavior หรือ AB) เป็นการประเมินทางบวกหรือลบต่อการกระทำนั้นๆ จัดได้ว่า เจตคติต่อพฤติกรรม (AB) เป็นปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมใดแล้วจะได้รับผลทางบวก ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้าม หากมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลในทางลบ ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น (Attitude Toward the Behavior) และเมื่อมีทัศนคติทางบวกก็จะเกิดเจตนาหรือตั้งใจ (Intention) ที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น

2.2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm หรือ SN) เป็นการรับรู้ของบุคคลว่าคนอื่น ๆ ที่มีความสำคัญสำหรับเขาต้องการหรือไม่ต้องการให้เขาทำพฤติกรรมนั้นๆ ถ้าบุคคลได้รับรู้ว่าคนที่มีความสำคัญต่อเขาได้ทำพฤติกรรมนั้น หรือต้องการให้เขาทำพฤติกรรมนั้น ก็จะมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามและทำตามด้วย

2.3) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control หรือ PBC) เป็นการรับรู้ของบุคคลว่า เป็นการยากหรือง่ายที่จะทำพฤติกรรมนั้นๆ ถ้าบุคคลเชื่อว่า มีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมในสภาพการณ์นั้นได้ และสามารถควบคุมให้เกิดผลดังตั้งใจ เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้น (สุวรรณา วิริยะประยูร, 2548)

2.3.2 บทบาทความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

ทฤษฎีนี้จำแนกความเชื่อเป็น 3 ประการ คือ

1) ความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบของการกระทำ (Behavioral Beliefs) ซึ่งมีอิทธิพลต่อเจตคติต่อพฤติกรรมเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับผลของการกระทำ หากบุคคลมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นนำไปสู่ผลกระทบทางบวก เขาก็จะมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้นขณะที่บุคคลซึ่งเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลกระทบทางลบ เขาก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น

2) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative Beliefs) ซึ่งเป็นตัวกำหนดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นความเชื่อที่ว่าบุคคลหรือกลุ่มคนเฉพาะคิดว่าเขาควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้าม หากบุคคลเชื่อว่าคนอื่นที่มีความสำคัญสำหรับเขาคิดว่าเขาไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น เขาก็มีแนวโน้มที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้น

3) ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม (Control Beliefs) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการมีหรือไม่มีทรัพยากร

แนวคิดทางจิตวิทยาต่างให้ความสำคัญกับความคิด ซึ่งเป็นปัจจัยหลักปัจจัยหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรม เมื่อความคิดคือสารอาหารของจิตใจ เวลาที่เราจดจ่อกับแรงบันดาลใจที่เรามี และกำหนดความคิดให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้เท่าไร ก็เท่ากับเราได้เตรียมหาทางสู่ความสำเร็จอันหอมหวานไว้บางส่วนแล้ว จะสังเกตเห็นได้ว่า เมื่อเราเปลี่ยนความคิด ชีวิตของเราก็จะเปลี่ยนตาม เพราะโดยธรรมชาติของกฎแห่งแรงดึงดูด (Law of attraction) จิตวิญญาณของเราดึงดูดสิ่งที่สอดคล้องกับความคิดความเชื่อเข้าสู่ชีวิตและทำให้ปรากฏเป็นจริง หากเราจดจ่อกับจิตใจไปยังสิ่งที่ดีๆ ก็จะชักนำแต่สิ่งดีๆ เข้าสู่ชีวิต ในทางตรงกันข้าม หากเราจดจ่อกับความคิดอยู่ความทุกข์ยาก เราก็จะดึงดูดมันเข้าหาตัวเองไปโดยปริยาย อาจกล่าวได้ว่า เราคิดและเชื่อแบบไหนเราก็จะได้รับผลแบบนั้นนั่นเอง

2.4 พื้นที่ภาคสนามในการวิจัย

2.4.1 ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

สภาพของพื้นที่

ชุมชนเกาะหวายเป็นชุมชนชาวไทยพวน ซึ่งเดิมทีเป็นชาวพวนที่อพยพมาจากเมืองเชียงขวาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อราว พ.ศ. 2378 ปัจจุบันชุมชนนี้มีอายุประมาณ 177 ปี เป็นหนึ่งใน 7 หมู่บ้านไทยพวนในเขตตำบลเกาะหวาย เดิมพื้นที่ของชุมชนแห่งนี้อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของตำบลปากพลี ต่อมาในปี พ.ศ. 2498 ทางราชการได้แบ่งเขตการปกครองใหม่ เนื่องจากตำบลปากพลีมีอาณาเขตที่กว้างขวาง ยากแก่การปกครอง โดยได้แยกตำบลปากพลีออกเป็นอีกตำบลหนึ่ง คือตำบลเกาะหวาย และชุมชนบ้านเกาะหวายก็เป็นหนึ่งใน 7 ชุมชนของตำบลเกาะหวาย มีครัวเรือนทั้งสิ้น 315 ครัวเรือน ประชากรรวม 985 คน เป็นชาย 456 คน และหญิง 529 คน จากลักษณะการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ราบลุ่มเชิงเขา ได้แสดงให้เห็นถึงการประกอบอาชีพของชาวไทยพวน ซึ่งดั้งเดิมนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่

ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ต่อมาเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ระบบการศึกษาต่างๆ เข้ามาทำให้ชาวชุมชนเกาะหวายได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ทางเลือกในกาประกอบอาชีพจึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทำให้ชาวบ้านในชุมชนเกาะหวายในปัจจุบันส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ และพนักงานเอกชน และนอกจากนี้ยังมีอาชีพอื่นๆ เช่น อาชีพเกษตรกรรม อาชีพรับจ้าง เป็นต้น

ตำบลเกาะหวาย เป็นหนึ่งตำบลในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอปากพลี โดยมีระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอปากพลี ประมาณ 1 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดนครนายก ประมาณ 10 กิโลเมตร มีอาณาเขตตำบล อำเภอ จังหวัด ติดต่อกันดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ต.หนองแสง อ. ปากพลี ต.ศรีนาวา อ.เมือง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ต.โคกกรวด อ.ปากพลี ต.ปากพลี อ.ปากพลี
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ต.ปากพลี อ.ปากพลี
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.เกาะโพธิ์ อ.ปากพลี

โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน

ชุมชนบ้านเกาะหวาย เป็นชุมชนชาวไทยพวนในพื้นที่ตำบลเกาะหวาย อำเภอเกาะหวาย จังหวัดนครนายก อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลเกาะหวาย และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหวาย ภายในชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ด้านต่างๆ โดยสรุปดังนี้

ด้านการคมนาคม ชุมชนเกาะหวาย ตำบลเกาะหวาย มีเส้นทางคมนาคมทางบกใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 หรือถนนสุวรรณศรตัดผ่านบริเวณตอนกลางของตำบล โดยชุมชนห่างจากตัวจังหวัดนครนายก ประมาณ 6 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดปราจีนบุรี ประมาณ 19 กิโลเมตร

ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปโภคของชุมชนประกอบไปด้วยไฟฟ้า น้ำประปา ซึ่งมีใช้เกือบทุกหลังคาเรือนในชุมชน นอกจากนี้ในชุมชนยังมีแหล่งน้ำสาธารณะที่ชาวบ้านใช้ในการอุปโภคบริโภคอีกด้วย

ด้านการโทรคมนาคม ในพื้นที่ตำบลเกาะหวายมีสถานที่ตั้งที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง และโทรศัพท์สาธารณะจำนวน 4 แห่ง ซึ่งปัจจุบันได้ยกเลิกไปแล้วเนื่องจากชาวบ้านใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่แทน

ด้านเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานเอกชน แต่ยังคงมีบางส่วนที่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือเป็นเจ้าของที่ดินให้เช่าทำเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางถึงฐานะดี มีอาชีพเสริมในชุมชนคือการทำปลาตุ๋น (ลักษณะคล้ายปลาร้า ทำจากปลาตุ๋น) มีกองทุนช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจสำหรับชาวบ้านในชุมชน และมีสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน 1 แห่ง

ด้านการศึกษา ในพื้นที่เดิมเคยมีโรงเรียนนายกวัดนาคกร (วัดเกาะหวาย) ทำการเรียนการสอนในบริเวณวัดเกาะหวาย แต่ต่อมาได้ยกเลิกการเรียนการสอนและยุบรวมเข้ากับโรงเรียนอนุบาลอำเภอปากพลี (ชุมชนบ้านเกาะหวาย) ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เขต 2 เป็นลักษณะโรงเรียนขยายโอกาสที่มีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ด้านสาธารณสุข มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนเป็นสถานีนามัยขั้นพื้นฐานให้บริการคนในชุมชน ส่วนสถานีนามัยตำบลเกาะหวายนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ 4 ซึ่งห่างจากหมู่ 1 ประมาณ 2 กิโลเมตร

ด้านการปกครอง ชุมชนบ้านเกาะหวาย หมู่ที่ 1 อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลเกาะหวาย และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหวาย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำในการปกครองชุมชน

ด้านศาสนาและความเชื่อ ชาวชุมชนเกาะหวายนับถือศาสนาพุทธ มีวัดเกาะหวายเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมและเป็นศูนย์รวมของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีความเชื่อที่เกี่ยวกับผี หรือดวงวิญญาณของบรรพบุรุษที่เชื่อว่าคอยคุ้มครอง ปกป้องรักษาคนในชุมชน สะท้อนผ่านพิธีกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิต

ด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ชาวชุมชนเกาะหวาย มีศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น การรำพวน การแต่งกาย ภาษาพูดที่ใช้ภาษาพวนเป็นหลัก ซึ่งชาวบ้านในชุมชนยังคงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ไว้ นอกจากนี้ยังมีประเพณีต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวชุมชนเกาะหวาย เช่น ประเพณีฮีต 12 คอง 14 ประเพณีสารทพวน เป็นต้น

โครงสร้างทางสังคมของชุมชน

ชุมชนเกาะหวาย มีโครงสร้างทางสังคมเป็นแบบระบบเครือญาติ ให้ความสำคัญแก่ผู้อาวุโสและยึดมั่นในพระพุทธศาสนา รวมทั้งมีวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน โดยสถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ และบรรทัดฐานทางสังคมแก่สมาชิก ลักษณะครอบครัวของชุมชนบ้านเกาะหวาย มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ชาวบ้านในชุมชนเป็นเครือญาติกัน และมีความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติอย่างเหนียวแน่น ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะตั้งอยู่ติดกันและเป็นเครือญาติเดียวกัน เนื่องจากส่วนมากเมื่อลูกออกเรือนโดยเฉพาะบ้านไหนที่มีลูกสาว เมื่อแต่งงานจะให้ปลูกบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกับพ่อ แม่ หรืออยู่ใกล้กัน ชาวไทยพวนไม่นิยมให้ลูกสาวออกไปอยู่บ้านฝ่ายชาย เมื่อออกเรือนแล้วฝ่ายชายจะเป็นผู้เข้ามาอยู่บ้านฝ่ายหญิง ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และเด็ก เนื่องจากเยาวชนและวัยทำงานออกไปศึกษาต่อ และทำงานในเมืองหรือพื้นที่อื่น

สำหรับการเมืองการปกครอง ในชุมชนเกาะหวายนอกจากจะปกครองตามระบบการปกครองของทางราชการแล้ว กล่าวคือการปกครองแบบเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหวาย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการในการปกครองชุมชน ยังมีผู้นำตามธรรมชาติที่ชาวบ้านให้ความ

เคารพนับถือ มีความสำคัญกับการตัดสินใจ และการประพฤติปฏิบัติของชาวชุมชนเกาะหวายอีกด้วย ทั้งผู้นำทางด้านศาสนา ผู้นำทางด้านศิลปวัฒนธรรม และผู้นำทางพิธีกรรมและความเชื่อต่างๆ เช่น ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ผู้นำทางด้านการศึกษา ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีปอบตา เป็นต้น ซึ่งผู้นำทั้ง 2 ลักษณะมีความสำคัญในการปกครองและการดำเนินชีวิตของชาวชุมชนเกาะหวายเป็นอย่างมาก

2.4.2 ตำบลหนองหมากฝ้าย จังหวัดสระแก้ว

สภาพของพื้นที่

ตำบลหนองหมากฝ้าย แต่เดิมขึ้นอยู่กับตำบลหนองน้ำใส อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี ชนกลุ่มแรกที่มาอยู่เดินทางมาจากจังหวัดนครราชสีมา มาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณคลองต้นยาง ชาวบ้านแห่งนี้นิยมปลูกฝ้าย เมื่อแยกตำบลออกจากตำบลหนองน้ำใส จึงใช้ชื่อตำบลว่า “ตำบลหนองหมากฝ้าย” จนถึงปัจจุบัน ในบริเวณพื้นที่ของตำบลหนองหมากฝ้าย มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 1,584 ครัวเรือน มีประชากรรวม ประมาณ 6,953 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านคลองคันโท หมู่ 2 บ้านโคกสว่าง หมู่ 3 บ้านใหม่ศรีจำปา หมู่ 4 บ้านท่าช้าง หมู่ 5 บ้านหนองหมากฝ้าย หมู่ 6 บ้านหนองหมากฝ้าย หมู่ 7 บ้านหนองไถ หมู่ 8 บ้านกักดีแผ่นดิน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และมีอาชีพเสริม คือ ทอผ้าไหม ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว แหนมหมูสด เป็นต้นพื้นที่ตำบลหนองหมากฝ้ายส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ มีอาณาเขตในแต่ละทิศติดต่อกับส่วนต่างๆ ดังนี้ (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย ตำบลหนองหมากฝ้าย, 2556)

- ทิศเหนือ ติดกับ อ. ครบุรี จ. นครราชสีมา และ อ. ละหานทราย จ. บุรีรัมย์
- ทิศใต้ ติดกับ ต. หนองน้ำใส อ. วัฒนานคร จ. สระแก้ว
- ทิศตะวันออก ติดกับ ต. ช่องกุ่ม อ. วัฒนานคร จ. สระแก้ว
- ทิศตะวันตก ติดกับ ต. หนองตะเคียนบอน อ. วัฒนานคร จ. สระแก้ว

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติของพื้นที่ตำบลหนองหมากฝ้าย

พื้นที่ของตำบลหนองหมากฝ้ายเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ จากการศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลหนองหมากฝ้าย มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ดังนี้ (ข้อมูลทั่วไป จังหวัดสระแก้ว, 2556)

อุทยานแห่งชาติปางสีดา ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 สภาพภูมิประเทศของอุทยานปางสีดา ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีทั้งป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง และทุ่งหญ้า ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของต้นน้ำลำธาร มีสัตว์ป่ามากมาย เช่น กระต๊อง ช้าง วัวแดง เสือโคร่ง กวาง เก้ง หมูป่า รวมทั้งนก ไม่ต่ำกว่า 300 ชนิด เช่น นกเงือก นกยูง และยังเป็นแหล่งจระเข้บ้านจืดด้วย

น้ำตกปางสีดา อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติปางสีดาประมาณ 800 เมตร น้ำตกที่ตัวจากหน้าผาสูงประมาณ 10 เมตร เบื้องล่างมีแอ่งน้ำขนาดใหญ่ บรรยากาศร่มรื่น มีน้ำมากในช่วงฤดูฝน

อ่างเก็บน้ำท่ากระบาก ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 เป็นอ่างเก็บน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่จะปรับปรุงระบบชลประทานในเขตพื้นที่ราบเชิงเขา นักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อน เล่นน้ำ รับประทานอาหาร และชมทิวทัศน์ริมอ่าง บริเวณโดยรอบมีทั้งไม้ดอกไม้ประดับตกแต่งสวยงาม

สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าช่องกล่ำบน ตั้งอยู่ที่ ต.หนองหมากฝ้าย อ.วัฒนานคร จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2526 ตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์ เป็นสถานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ป่า และแหล่งบริการด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์ป่า ตลอดจนใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีสัตว์ต่าง ๆ มากมาย เช่น นกเงือก นกขุนทอง นกยูง กิ้ง กวาง เนื้อทราย ลิง ชะนี เป็นต้น

ปราสาทสด๊กก๊อกธม ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 บ้านหนองเสม็ด โบราณสถานประกอบด้วยองค์ปราสาท 3 หลัง มีคูน้ำล้อมรอบมีกำแพง 2 ชั้น ชั้นนอกทำด้วยศิลาแลง ชั้นในทำด้วยหินทราย ตัวปราสาทก่อสร้างด้วยหินทราย มีโคปุระหรือซุ้มประตูเหลืออยู่เพียงด้านทิศตะวันออกและตะวันตกเท่านั้น ภายในระเบียงคตมีบรรณาลัย ก่อด้วยหินทราย 2 หลัง อยู่หน้าปราสาทหลังกลาง ซึ่งเป็นปรางค์ประธาน ปราสาทด้านซ้ายมือ และปราสาทองค์ประธานอยู่ในสภาพปรักหักพัง ได้มีการค้นพบศิลาจารึก 2 หลัก จารึกด้วยอักษรขอมโบราณเป็นภาษาเขมรและสันสกฤต

ละลุ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งใหม่ของจังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ที่ ต.ทัพราช "ละลุ" เป็นภาษาเขมร แปลว่า ทะลุ เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่เกิดจากการยุบตัวหรือพังทลายของดิน ถูกลมกัดกร่อน จนมีลักษณะเป็นรูปร่างต่าง ๆ คล้ายกำแพงเมือง ทำให้ละลุมีความสวยงามแปลกตา เหมาะแก่การเที่ยวชมเป็นอย่างยิ่ง

2.5 การสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย เป็นระเบียบวิธีการศึกษาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ หลากๆเรื่องมาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบของปัญหาที่เป็นข้อยุติ ศัพท์ที่มีความใกล้เคียงและใช้แทนศัพท์การสังเคราะห์งานวิจัย ได้แก่ ระเบียบวิธีบูรณาการงานวิจัย (Method of Integration) ระเบียบวิธีผสมผสาน (Method of Combination Research) การวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2530)

2.6 การอภิमानเชิงชาติพันธุ์วรรณา

Noblit and Hare 1988 (อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์ , 2556) ได้นำเสนอแนวคิดการอภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณาไว้ในหนังสือชื่อว่า Meta-Ethnography : Synthesizing Qualitative Studies โดยมีหลักการเดียวกันกับการวิเคราะห์อภิมานต่างกันตรงที่เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ซึ่งต้องให้ได้คำตอบในภาพรวม สำหรับภาษาไทย นางลักษณ์ วิรัชชัย และ ศิริยุภา พูลสุวรรณ (2550) ใช้คำว่า การวิจัยชาติพันธุ์วรรณาอภิมาน ส่วนรัตนะ บัวสนธ์ (2556) ใช้คำว่า การอภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta Ethnography) หมายถึง การสังเคราะห์งานวิจัยใด ๆ ก็ตามที่ใช้พื้นฐานแนวคิดเชิงตีความในการดำเนินการวิจัย วัตถุประสงค์การอภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณาเพื่อสรุปตีความงานวิจัยที่ศึกษาในปัญหาการวิจัยคล้ายๆกันเข้าด้วยกันโดยอาศัยคำอุปมาอุปไมยและเทคนิควิธีการการแปลความต่างๆสำหรับการสรุปตีความการอภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณาไม่มุ่งเน้นเฉพาะเพียงการรวมผล (Aggregative) งานวิจัยเข้าด้วยกันโดยมิได้ตีความใดๆ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ด้วยวิธีนี้ต้องเป็นงานวิจัยที่ใช้แนวคิดเชิงตีความหรือปรัชญาตีความนิยม (Interpretativism) เป็นพื้นฐานมุมมองในการตีความสิ่งที่ทำการศึกษา โดยเรียกชื่องานวิจัยต่างๆ กัน เช่น งานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography Research) วิจัยเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive Research) วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิจัยเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Research) วิจัยเชิงตีความ (Hermeneutic Research) และ วิจัยเชิงปรากฏการณ์ (Phenomenological Research)

Noblit and Hare 1988 : 12-13 (อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์ , 2556 : 1-2) สรุปลักษณะและจุดเน้นสำคัญของการอภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณา คือ เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่มุ่งตีความมากขึ้น วิพากษ์ ตรวจสอบข้อมูล หรืองานที่ศึกษาจากหลายๆ เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ ทำการเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบจากงานวิจัยกรณีศึกษาเพื่อสร้างข้อสรุประหว่างงานวิจัย เป็นวิธีการกล่าวถึงงานของนักวิจัยโดยเปรียบเทียบกับงานของบุคคลอื่นๆ และสังเคราะห์งานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา

การวิจัยชาติพันธุ์วรรณาอภิมาน จัดว่าเป็นนวัตกรรมทางการวิจัยเชิงคุณภาพแบบหนึ่ง ที่มีการประยุกต์หลักการวิเคราะห์อภิมานให้เป็นประโยชน์ในการวิจัยชาติพันธุ์วรรณา (ethnographic research or ethnography) Noblit และ Hare (1988) ผู้เขียนหนังสือ เรื่อง Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies ซึ่งให้เห็นข้อบกพร่องในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพแบบดั้งเดิมว่า เป็นวิธีการที่ไม่มีระบบ จะทำการสังเคราะห์ซ้ำให้ได้ผลเหมือนเดิมเป็นเรื่องยาก และงานการสังเคราะห์มักจะไม่ครอบคลุมงานวิจัยทั้งหมดที่นำมาสังเคราะห์ ผู้สังเคราะห์มักจะไม่เลือกเฉพาะตอนหรือส่วนที่สนใจ เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องดังกล่าว Noblit และ จึงได้เสนอวิธีการวิจัยที่เรียกว่า การวิจัยชาติพันธุ์วรรณาอภิมาน สำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์ของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณาอภิมานตามแนวคิดของ Noblit และ Hare (1988) มี 5 ประการ ประการแรก เพื่อปริทัศน์วรรณคดีที่มีการตีความหมายเพิ่มมากขึ้น ประการที่สอง เพื่อวิพากษ์สิ่งที่เป็นหลักฐานหรือข้อมูลสำหรับการวิจัย ประการ

ที่สาม เพื่อเปรียบเทียบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างเป็นระบบให้ได้ข้อสรุปรวมจากงานวิจัย ประการที่สี่ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยของนักวิจัยกับงานวิจัยของคนอื่น และประการที่ห้า เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยชาติพันธุ์วรรณานา Noblit และ Hare (1988) เสนอขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาไว้รวม 7 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้น การดำเนินงานขั้นตอนนี้เป็นแบบเดียวกับกรดำเนินการวิจัยทั่วไป นักวิจัยต้องกำหนดปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบ ลักษณะปัญหาวิจัยควรเป็นปัญหาที่มีคำถามประเภท ทำไม อย่างไร มีกระบวนการเป็นขั้นตอน หรือเปลี่ยนแปลงเป็นแบบใดบ้าง รวมทั้งต้องสามารถอธิบายได้ว่าปัญหาวิจัยนั้นมีความสำคัญในเชิงวิชาการ และในภาคปฏิบัติอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตัดสินใจเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ การดำเนินงานขั้นตอนนี้เทียบเคียงได้กับการเลือกกรณีศึกษาสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยอาจพิจารณาเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณค่า มีประเด็นที่ควรค่าแก่การศึกษาและตีความ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นอ่านงานวิจัย ขั้นตอนนี้ นักวิจัยต้องอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ โดยการอ่านซ้ำ ๆ แต่ยังไม่ต้องมี การตีความ หรือเปรียบเทียบ จุดประสงค์ของการอ่านต่อการทำความเข้าใจจักทำความเข้าใจรายละเอียดของงานวิจัยให้ทะลุปรุโปร่ง

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นกำหนดกรอบแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยต้องพัฒนากรอบแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยจับประเด็นหลัก สังกั แนวคิด วิธีการ ผลการวิจัย จากงานวิจัยแต่ละเรื่องมาเทียบเคียงกัน นอกจากนี้ยังอาจพิจารณาจาก ประโยค คำ วลี เพื่อหาความหมายที่เปรียบเทียบกันได้ด้วย

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแปลความหมาย หรือตีความเทียบเคียงระหว่างงานวิจัย การดำเนินงานขั้นตอนนี้คล้ายกับการนำแนวคิด สังกัจากงานวิจัยเรื่องหนึ่งไปใช้กับงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่ง แล้วนำผลที่น่าจะได้รับการเปรียบเทียบกัน การดำเนินงานขั้นตอนนี้มีความสำคัญมาก และการแปลความหมาย หรือการตีความทำได้เป็น 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา (Reciprocal translation) การแปลความหมายเชิงหักล้าง (Refutational translation) และการแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้งหรือการถกแถลง (Build a line of argument)

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นสังเคราะห์การแปลความหมาย ขั้นตอนนี้ นักวิจัยนำผลการแปลความหมายทั้งหมดมาสังเคราะห์ ลักษณะการสังเคราะห์จะได้ข้อความรู้ที่เป็นภาพรวมของงานวิจัยทุกเรื่อง มีความกว้างขวางและความลึกซึ้งมากกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ผลการสังเคราะห์ในส่วนนี้เป็นแบบเดียวกับหลักการสังเคราะห์งานวิจัยในการวิเคราะห์อภิมาน

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นการสรุปและรายงานผลการสังเคราะห์ งานขั้นตอนนี้เป็นแบบเดียวกับการเสนอรายงานการวิจัยโดยทั่วไป

แนวทางการดำเนินการสังเคราะห์

การดำเนินการอภิमानเชิงชาติพันธุ์วรรณนามีแนวทางเหมือนกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มจากความสงสัยของนักสังเคราะห์เชิงตีความที่มีผลต่อการวิจัยเชิงคุณภาพหรือเชิงชาติพันธุ์วรรณนาว่าเพราะเหตุใดคำตอบที่ได้ในสถานการณ์ เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ทางสังคมจึงเป็นเช่นนั้น หรือการพูดคุยกับนักวิจัยที่ใช้แนวคิดเชิงตีความศึกษาหาคำตอบ

Noblitand Hare 1988 : 26-29 (อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธิ , 2556 : 2-4) แบ่งการอภิमानเชิงชาติพันธุ์วรรณนา เป็น 7 ระยะ คือ ระยะที่ 1 จุดเริ่มต้น เป็นระยะการค้นพบความสนใจ ใ้รู้ของตัวเองที่จะสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพหรือเชิงชาติพันธุ์วรรณนา ระยะที่ 2 ตัดสินใจเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ซึ่งต้องเป็นงานวิจัยที่ใช้แนวคิดเชิงตีความเป็นพื้นฐานในการศึกษา ศึกษาในปัญหาเดียวกันหรือคล้ายกัน สอดคล้องกันหรือสามารถตอบวัตถุประสงค์การสังเคราะห์ได้ ระยะที่ 3 อ่านงานวิจัย หลังจากเลือกงานวิจัยแล้วอ่านให้ละเอียดเพื่อศึกษาหารายละเอียดมาสนับสนุนประเด็นการสังเคราะห์ ระยะที่ 4 การกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ของงานวิจัย นำผลการวิจัยมาใส่รวมกันโดยกำหนดว่าสัมพันธ์กันแง่มุมใด ระบุความสัมพันธ์ ค้นหา และจัดทำชุดรายการของคำอุปมาอุปไมย (Metaphors) วลี (Phrases) มโนทัศน์ (Concept) หรือแนวคิด (Ideas) ที่จะใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ลักษณะร่วมกันของงานวิจัยเข้าด้วยกัน ระยะที่ 5 แปลความผลงานวิจัยเรื่องหนึ่งเข้าสู่ผลงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งหรือตีความงานวิจัยแต่ละเรื่องเข้าหากันโดยอาศัยการแปลความซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการอภิमानเชิงชาติพันธุ์วรรณนาเชื่อมโยงมโนทัศน์หรือคำอุปมาอุปไมยในแต่ละงานวิจัย ระยะที่ 6 สังเคราะห์การแลความความ โดยการนำผลการแปลความเข้าหากันอีกครั้งโดยนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างซึ่งต้องอาศัยมโนทัศน์หรือคำอุปมาอุปไมยเป็นแกนในการเปรียบเทียบจะได้ภาพรวมของส่วนย่อยจากการสังเคราะห์ และระยะสุดท้าย การแสดงผลการสังเคราะห์ เกี่ยวข้องกับภาษาที่ใช้ตีความจากคำอุปมาอุปไมย ซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบทหรือวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ เพราะฉะนั้นการเขียนรายงานผลการสังเคราะห์จึงตระหนักถึงกลุ่มผู้อ่านหรือผู้ใช้ผลการวิจัยเพราะมีความแตกต่างกันด้านภูมิหลังและการศึกษา นอกจากใช้ภาษาเขียนแล้วผู้วิจัยอาจนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย เช่น วิดีทัศน์ การเล่นเกม หรือด้านศิลปกรรม เป็นต้น

คำอุปมาอุปไมยกับการอภิमानเชิงชาติพันธุ์วรรณนา

คำอุปมาอุปไมย (Metaphor) มีบทบาทสำคัญมากในการอภิमानเชิงชาติพันธุ์วรรณนาเพราะจะทำหน้าที่เป็นแกนแกน (Theme) สำหรับใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาจากเรื่องหนึ่งเข้าสู่เรื่องหนึ่งภายใต้คำอุปมาอุปไมยหนึ่งๆ ซึ่งทำหน้าที่คล้ายกันกับมโนทัศน์ของสิ่งหนึ่งๆก็สามารถสรุปได้ภายใต้ร่มมโนทัศน์ที่กำหนด

Noblit and Hare,1988 : 34 (อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์ 2556 : 4-5) ได้เสนอลักษณะสำคัญของคำอุปมาอุปไมยที่ใช้สำหรับการสังเคราะห์เชื่อมโยงผลงานวิจัยไว้ 5 ประการ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง มีความประหยัด(Economy) ต้องเป็นคำที่ก่อให้เกิดความเข้าใจง่าย กระชับ แต่มีความหมายกว้างครอบคลุมหรือเป็นตัวแทนเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆที่พบในผลการวิจัยได้ดีในแต่ละเรื่อง ประการที่สอง มีความโน้มน้าวเหนี่ยวนำ (Cogency) ต้องมีประสิทธิภาพในการบูรณาการผลการวิจัยโดยปราศจากความคลุมเครือหรือใช้คำฟุ่มเฟือยที่ทำให้ผู้อ่านสับสน ประการที่สาม มีพิสัย (Range) มีพลังอำนาจครอบคลุมบริเขต (Domain)หรือคำหลัก ประเด็นหลักในงานวิจัยนั้น ๆ ประการที่สี่ ได้รับความรู้สึก (Apprecency) มีลักษณะความสามารถทางภาษาที่ก่อให้เกิดความรู้สึกหรือมองเห็นประสบการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผ่านมามากกว่าจะเป็นการให้ความหมายคำอธิบายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยตรง หรือมีลักษณะเปรียบเทียบที่มีธรรมชาติหรือลักษณะร่วมกัน และประการสุดท้าย ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ (Aesthetics) เมื่อใช้คำอุปมาอุปไมยใดสำหรับการบูรณาการตีความผลวิจัยเรื่องใดๆเข้าด้วยกันแล้วต้องก่อให้เกิดความรู้สึกยอมรับน่าเชื่อถือแก่ผู้อ่านว่างานวิจัยทั้งหลายที่นำมาสังเคราะห์มีความกลมกลืนราวกับเป็นเนื้อเดียวกัน ไม่สะดุดหรือขัดแย้งความรู้สึก

Noblit and Hare,1988 : 34 (อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์ 2556 : 7-66)ได้แบ่งลักษณะความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของผลงานวิจัยเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ งานวิจัยที่มีความแตกต่าง หรือไม่ใช่ประเด็นเดียวกัน งานวิจัยที่มีความคล้ายกันใช้เทคนิควิธีการแปลความเพื่อสรุปผลการวิจัยว่าการแปลความเชิงสนับสนุน (Reciprocal translations) งานวิจัยที่หักล้างกันหรือเป็นเท็จระหว่างกัน (Refutational translations) และ งานวิจัยที่มีกรอบการโต้แย้งระหว่างกัน (Line-of-Argument translations) ถ้าเป็นแบบที่หนึ่งไม่จำเป็นต้องนำมาสังเคราะห์ งานวิจัยในแบบที่สอง สามและสี่จึงเหมาะในการอภิปรายเชิงชาติพันธุ์วรรณนา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เทคนิควิธีการแปลความเชิงสนับสนุน (Reciprocal translations) งานวิจัยเชิงคุณภาพหรือเชิงชาติพันธุ์วรรณนาที่จะนำมาสังเคราะห์เข้าด้วยกัน สำคัญที่สุดคือ การค้นหาหรือสร้างโน้ตทัศน์หรือคำอุปมาอุปไมยที่บ่งบอกว่างานวิจัยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร คือการลดทอนสาระที่มีมากของงานวิจัยให้กระชับได้ความรู้ที่เป็นภาพรวม ซึ่งวิธีการแปลความเชิงสนับสนุนเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่ให้ผลการศึกษาดูเหมือนว่าคล้ายๆกันหรือเป็นสิ่งเดียวกันเข้าด้วยกันโดยอาศัยตรรกะคล้ายๆกัน

เทคนิควิธีแปลความเชิงหักล้าง (Refutational translations) เป็นรูปแบบเฉพาะตัวสำหรับการให้เหตุผลตีความปรากฏการณ์ การหักล้างโดยความหมาย คือการโจมตี ต่อสู้กับการให้เหตุผลตีความแบบอื่นๆซึ่งมีเหตุผลน่าเชื่อถือยอมรับได้มากนักน้อยเพียงใดก็ได้จากความสามารถในการวิจารณ์ข้อโต้แย้งข้อค้นพบเดิมที่มีอยู่ได้อย่างชัดเจน ซึ่งอำนาจการใช้เหตุผลเชิงหักล้างเป็นศักยภาพสำคัญของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงสติปัญญาและความสามารถทางวาทกรรม (Discourse) เป็นตัวแทนถึงระบบความเชื่อและวิธีการที่บุคคลใช้ได้แย้งสิ่งต่าง ๆ ที่พบ และสามารถบอกถึงความมีนัยสำคัญของสิ่งที่ค้นพบอีกด้วย ทำให้

สิ่งที่ค้นพบมีความหมายมากขึ้นและมีอิสระในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะปรากฏการณ์ทางสังคม

เทคนิควิธีการแปลความการสร้างกรอบการโต้แย้ง (Line-of-argument translations) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างข้อสรุปที่เป็นภาพรวม (Whole) ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา เช่น สังคม องค์กร วัฒนธรรม โดยอาศัยการเลือกศึกษาสังเคราะห์จากบางส่วนของงานวิจัยและใช้เป็นแนวทางไปสู่การสรุปอ้างอิงผลงานวิจัยอื่นๆ ที่ศึกษาในปัญหาเดียวกัน ซึ่งลักษณะแนวความคิดคล้ายกับการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งความสนใจไปสู่การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) หรือเชิงชาติพันธุ์วรรณนาที่อาศัยผลการศึกษาทางคลินิกหรือรายละเอียดกรณีไปสร้างข้อสรุปอ้างอิงคลินิก (Clinical inference)

Noblit and Hare 1988 : 75 (อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์ 2556 : 67-71) ได้กล่าวถึง การเขียนรายงานการอภิปรายเชิงชาติพันธุ์วรรณนาของนักวิจัย ว่าเป็นการเขียนสาระที่สำคัญๆให้อยู่ในแบบรูป (Form) ของการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ แม้แต่การแปลความสังเคราะห์งานวิจัยเข้าหากันส่วนย่อยๆก็ใช้หลักเดียวกัน ซึ่งแบบรูปของการเขียนรายงาน การพรรณนา การให้ความหมายในการสังเคราะห์ ต้องพิจารณาความสอดคล้องกับผู้อ่านหรือผู้ใช้งานสังเคราะห์ มีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริง เพราะการให้เหตุผลเชิงตรรกะมีเพียงส่วนน้อยที่สามารถใช้ได้กับผู้อ่านทุกกลุ่ม และคำอุปมาอุปไมยมนทัศน์ในภาษาที่จะใช้แปลความเป็นปัญหาที่สำคัญอีกอย่างสำหรับนักวิจัย เพราะพื้นฐานแนวคิดเชิงตีความในการศึกษาปรากฏการณ์ ซึ่งมีวิธีแก้ปัญหา 3 วิธี คือ วิธีแรก ใช้ข้อความ วลีพรรณนาอย่างกว้างขวางให้ครอบคลุมความหมายทั่วไป วิธีที่สอง ใช้คำจากภาษาแรก หรือภาษาเดิมที่ในงานวิจัย สำหรับมนทัศน์นั้นๆ แต่ก็ต้องสร้างบริบทของคำหรือมนทัศน์ให้มากเท่าที่จะมากได้ และวิธีสุดท้ายคือ การแทนที่มนทัศน์ที่รู้ความหมายจากภาษาที่ใช้แปลความในเนื้อหาสาระที่จะถูกแปลความในการอภิปรายเชิงชาติพันธุ์วรรณนา โดยให้การให้เหตุผลเชิงตรรกะสำหรับการเปรียบเทียบ แต่ถ่างงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์มีมนทัศน์ที่ไม่สามารถแปลความเข้าหากันได้ก็ต้องใช้วิธีใช้ข้อความ หรือวลีในการพรรณนาอย่างกว้างๆในความเหมือนและและความแตกต่างระหว่างมนทัศน์ของงานวิจัย หรือใช้วิธีใช้คำจากภาษาแรก เป็นมนทัศน์จากงานศึกษาหนึ่งและปรับส่วนที่เป็นบริบทของมนทัศน์ เพื่อสังเคราะห์ประสิทธิภาพของการใช้เหตุผลเชิงตรรกะในการสังเคราะห์การตีความงานวิจัยนอกจากจะต้องมีทั้งความเหมาะสมและปฏิบัติได้แล้ว ผู้อ่านงานสังเคราะห์จะเกิดการหยั่งเห็นและสามารถค้นพบประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัย (Research analysis and synthesis) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ขั้นแรกคือ การประเมินคุณภาพงานวิจัย ขั้นสองคือ การวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัย ขั้นสามคือ การสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย และขั้นสี่คือ การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร

ประชากรของการวิจัยคือ รายงานการวิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษาในรายวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพ (วป 703) ปีการศึกษา 2556 ที่ลงฝึกปฏิบัติการภาคสนามในพื้นที่บริการชุมชนหนองหมากฝ้าย และชุมชนบ้านเกาะหวาย จำนวน 6 เล่ม ได้แก่

- 1) ความผูกพันในเอกลักษณ์ความเป็นชาวนาท่ามกลางการปรับตัวเพื่อการคงอยู่ในอาชีพชาวนา: แนวปรากฏการณ์วิทยา
- 2) วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย
- 3) ความเชื่อเรื่องผีปูดตาของชาวไทยพวน: กรณีศึกษาชุมชนเกาะหวาย ตำบลเกาะหวาย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
- 4) การอนุรักษ์และสืบทอด: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพข้าวเหนียว
- 5) การพัฒนาเยาวชนให้ทำงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาดำบลหนองหมากฝ้าย
- 6) กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบบันทึกผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์รายงานการวิจัยตามเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสถานการณ์ และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยด้านพฤติกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลจากรายงานการวิจัยของนิสิตบัณฑิตศึกษาในรายวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพ (วป 703) ปีการศึกษา 2556 ที่ลงทะเบียนปฏิบัติการภาคสนามในพื้นที่บริการชุมชนหนองหมากฝ้าย และชุมชนบ้านเกาะหวาย ดังนั้น ในการเก็บรวบรวมงานวิจัยจึงรวบรวมจากรายงานการวิจัยเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานการวิจัยทั้ง 6 เล่ม เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา โดยยึดหลักการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัย ดังนี้

3.4.1 การประเมินคุณภาพงานวิจัย โดยพิจารณาจากมิติด้านคุณค่า ซึ่งเป็นการพิจารณาประโยชน์หรือความสำคัญของงานวิจัย และ มิติด้านคุณภาพ เป็นการพิจารณาถึงความถูกต้อง เหมาะสมตามหลักด้านวิธีวิทยาการวิจัย (Research methodology) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

3.4.2 การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

1) การสังเคราะห์งานวิจัยอย่างเป็นระบบ (Systematic review) เพื่อศึกษาสารสนเทศของงานวิจัยแต่ละเล่มอย่างเป็นระบบตามวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย แบบแผนการวิจัย ผลการวิจัยตามปัจจัยที่กำหนด

2) การวิเคราะห์ข้ามกรณีศึกษา (Cross-case comparison) เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างผลการวิจัยแต่ละเล่ม

3) การวิเคราะห์อภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta-ethnography) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์การให้ความหมายของปรากฏการณ์จากผลการวิจัยเพื่อให้ได้แก่นของความหมาย และภาพรวมที่กว้างขวางลุ่มลึก

4) การวิเคราะห์เมทริกซ์ไขว้ (Cross matrix analysis) เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญโดยใช้ตารางแบบเมทริกซ์ในการสังเคราะห์เชื่อมโยงเนื้อหาที่นำไปสู่การเกิดประเด็นหรือสาระสำคัญใหม่

5) การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย (Deductive content analysis) เพื่อนำผลการวิเคราะห์แต่ละขั้นตอนมาวิเคราะห์แบบอุปนัยเพื่อไปสู่การสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยของชุมชนหนองหมากฝ้ายอย่างยั่งยืน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างยั่งยืน การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยคุณภาพเป็นหลัก การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แยกการนำเสนอออกเป็น 4 ตอนคือ ตอนแรก ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย ตอนสอง ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัย ตอนสาม รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย และตอนสี่ การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย

ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ พบว่า มีรายงานการวิจัยเรื่อง 1) ความผูกพันในเอกลักษณ์ความเป็นชาวนาทำกลางการปรับตัวเพื่อการคงอยู่ในอาชีพชาวนา: แนวปรากฏการณ์วิทยา 2) วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย 3) ความเชื่อเรื่องผีปูดตาของชาวไทยพวน: กรณีศึกษาชุมชนเกาะหวาย ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก 4) การอนุรักษ์และสืบทอด: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพข้าวเกรียบว่าว 5) การพัฒนาเยาวชนให้ทำงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตำบลหนองหมากฝ้าย และ 6) กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน

จากผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยในการศึกษารายวิชาการวิจัยคุณภาพ (วป 703) พบว่า งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่มีคุณค่าและมีคุณภาพตามมาตรฐานงานวิจัย โดยมีชื่อเรื่องตรงตามเนื้อหาและสะท้อนถึงพื้นที่เป้าหมายในการวิจัย ด้านที่มาและปัญหาการวิจัย พบว่า งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง ระบุที่มาของปัญหาการวิจัยอย่างชัดเจน มีการใช้แนวคิดทฤษฎีกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีงานวิจัยสนับสนุนกรอบแนวคิด การดำเนินการวิจัยยึดหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ ให้ความสำคัญกับที่มาของข้อมูล การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสมกับวิธีการวิจัย และมีการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.1

ตาราง 4.1 ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย

	ความผูกพันใน เอกลักษณ์ฯ	วัฒนธรรม ไทยพวนฯ	ความเชื่อเรื่อง ผีปูดฯ	การอนุรักษ์ และสืบทอดฯ	การพัฒนา เยาวชนฯ	กระบวนการ ถ่ายทอดฯ
ชื่อเรื่อง						
1. ชื่อเรื่องตรงตามเนื้อหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. ชื่อเรื่องสะท้อนถึงพื้นที่ เป้าหมายในการวิจัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ที่มาและปัญหาการวิจัย						
1. ระบุที่มาของปัญหาชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการ วิจัยชัดเจนและเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. กำหนดขอบเขตของปัญหา การวิจัยชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. ให้นิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญ และอย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง						
1. อ้างถึงทฤษฎีและ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่าง เพียงพอและตรงกับเรื่อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. การจัดลำดับเรื่องเป็นไป อย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
วิธีดำเนินการวิจัย						
1. กล่าวถึงประชากรและกลุ่ม ตัวอย่างโดยชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. วิธีการหรือกระบวนการใน การรวบรวมข้อมูลมีความ เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. ข้อมูลที่รวบรวมมีความ เที่ยงตรงและเชื่อมั่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. วิเคราะห์ข้อมูลเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำ ได้ถูกต้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7. รายงานกระบวนการ ดำเนินการวิจัยไว้อย่างชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	✓

	ความผูกพันใน เอกลักษณ์ฯ	วัฒนธรรม ไทยพวนฯ	ความเชื่อเรื่อง ผีปู้ต๋า	การอนุรักษ์ และสืบทอดฯ	การพัฒนา เยาวชนฯ	กระบวนการ ถ่ายทอดฯ
การสรุปผลการวิจัย						
1. สรุปผลตามขอบเขต ข้อมูล และผลการวิเคราะห์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. สรุปผลได้สมเหตุสมผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. สรุปผลได้ชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การอภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ						
1. อภิปรายผลได้สมเหตุสมผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. ข้อเสนอแนะมีความเป็นไปได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓

4.2 ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัย มีลำดับขั้นการนำเสนอตามขั้นตอนการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยคือ 1) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างมีระบบ (Systematic review) 2) ผลการวิเคราะห์อภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta-ethnography) และ 3) ผลการสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรม ปรากฏผลดังต่อไปนี้

4.2.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างมีระบบ (Systematic review)

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างมีระบบพบว่า รายงานการวิจัยทั้ง 6 เรื่อง เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนใน 2 พื้นที่คือ ชุมชนบ้านเกาะหวาย 3 เรื่อง และชุมชนหนองหมากฝ้าย 3 เรื่อง เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า มีความสอดคล้องกันมากที่สุดคือ การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรม สภาพการถ่ายทอดวัฒนธรรม กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม รวมถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ การดำรงอยู่ของความเชื่อ วัตถุประสงค์การวิจัยที่มีความสอดคล้องรองลงมาคือ การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอด ได้แก่ ผีปู้ต๋า การทำข้าวเกรียบว่าว และการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ อาชีพชาวนา การทำมาหากินของคนในชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพ การพัฒนาและดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพ สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ไม่มีความสอดคล้องกันคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และความต้องการของเยาวชนในการทำงานอนุรักษ์การท่องเที่ยวในชุมชน

ด้านกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายหลักของการวิจัยที่มีความสอดคล้องกันทุกโครงการคือ ผู้รู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับในประเด็นที่ศึกษา กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ ผู้รู้เกี่ยวกับอาชีพชาวนา ผู้รู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวน ผู้รู้เกี่ยวกับผีปู้ต๋า และผู้รู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน กลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาชิกชุมชน ครู นักเรียน เยาวชน ผู้ปกครอง และพระภิกษุในชุมชน

ด้านแบบแผนการวิจัย พบว่า แบบแผนการวิจัยที่ใช้เป็นหลักคือ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยที่สอดคล้องกันมากที่สุดคือ การวิจัยกรณีศึกษา (Case study) ระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างกันคือ ปรากฏการณ์วิทยา

ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกันมากที่สุดคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์เอกสาร และการสังเกต วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันคือ การใช้เทคนิควิธี AIC การสนทนากลุ่ม การตรวจสอบข้อมูล และการสังเคราะห์แผนที่ท่องเที่ยว ในด้านการตรวจสอบข้อมูล จะใช้การ ตรวจสอบข้อมูลด้วยการทวนคำตอบ การตรวจสอบการอิมตัวของข้อมูล การตรวจสอบความเป็นตัวแทน และ การตรวจสอบข้อมูลแบบป้อนกลับ

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีสอดคล้องกันมากที่สุดคือ การจัดระเบียบ/จัดระบบข้อมูลและรหัสข้อมูล รองลงมาคือ การสร้างข้อสรุปข้อมูล การแปลความหมาย การตีความและยืนยันข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกันคือ การสังเคราะห์โครงสร้าง และพิสูจน์ข้อสรุป

ด้านผลการวิจัย พบว่า ทำให้สามารถร้อยเรียงเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ค่านิยม ความเชื่อที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา ผ่านกระบวนการทางสังคม การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ความต้องการในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนจากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นปัจจุบัน และลูกหลานในอนาคต

ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ผลการวิเคราะห์งานวิจัยอย่างเป็นระบบ

สารสนเทศ	รายงานการวิจัย					
	ปากพลี			หนองหมากฝ้าย		
	ความผูกพันในเอกลักษณ์ฯ	วัฒนธรรมไทยพวนฯ	ความเชื่อเรื่องผีปูดาว	การอนุรักษ์และสืบทอดาว	การพัฒนาเยาวชนฯ	กระบวนการถ่ายทอดฯ
วัตถุประสงค์	1. สภาพเศรษฐกิจของคนในชุมชน 2. การทำมาหากินของคนในชุมชน	1. วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ 2. กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม	1. ความหมายและลักษณะของความเชื่อ 2. เงื่อนไขการดำรงอยู่ของความเชื่อ	1. สถานการณ์การรวมกลุ่มอาชีพ 2. ความต้องการพัฒนาและดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพ 3. การอนุรักษ์และสืบทอดการทำให้ก้าวกระโดด	1. ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2. ความต้องการของเยาวชนในการทำงาน อนุรักษ์	1. กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม 2. สภาพการถ่ายทอดวัฒนธรรม

สารสนเทศ	รายงานการวิจัย					
	ปากพลี			หนองหมากฝ้าย		
	ความผูกพันในเอกลักษณ์ฯ	วัฒนธรรมไทยพวนฯ	ความเชื่อเรื่องผีปูดาว	การอนุรักษ์และสืบทอดฯ	การพัฒนาเยาวชนฯ	กระบวนการถ่ายทอดฯ
กลุ่มเป้าหมาย	1. ผู้มีอาชีพชาวนา 3 คน 2. ผู้มีอาชีพอื่นๆ 3 คน	1. นักเรียน 9 คน 2. ผู้มีส่วนในการอนุรักษ์ 2 คน 3. พระภิกษุ 1 รูป 4. สมาชิกชุมชน 2 คน	1. ผู้รู้ 5 คน	1. ผู้รู้ที่มีชื่อเสียง 2 คน 2. ผู้มีประสบการณ์ 3 คน 3. ผู้ดำเนินการของกลุ่ม 1 คน	1. ผู้รู้ 8 คน 2. เยาวชน 18 คน	1. นักเรียน 6 คน 2. ครู 2 คน 3. ผู้ปกครอง 2 คน
แบบแผนการวิจัย	ปรากฏการณ์วิทยา	กรณีศึกษา (case study)	กรณีศึกษา (case study)	กรณีศึกษา (case study)	กรณีศึกษา (case study)	ปรากฏการณ์วิทยา
การเก็บรวบรวมข้อมูล	1. การสัมภาษณ์เชิงลึก 2. การตรวจสอบข้อมูลด้วยการทวนคำตอบ	1. การสำรวจและวิเคราะห์เอกสาร 2. การสัมภาษณ์ 3. การตรวจสอบการอิมตัวของข้อมูล	1. การสัมภาษณ์เชิงลึก 2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม	1. การสังเกตตามกรอบของ ลอฟแลนด์ (Lofland, 1971) 2. การสัมภาษณ์เชิงลึก 3. การตรวจสอบความเป็นตัวแทน 4. การตรวจสอบข้อมูลแบบป้อนกลับ	1. เทคนิค AIC (Appreciation Influence Control) 2. การสนทนากลุ่ม 3. การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง 4. แผนที่ท่องเที่ยว	1. การวิเคราะห์เอกสาร 2. การสังเกต 3. การสัมภาษณ์เชิงลึก
การวิเคราะห์ข้อมูล	1. จัดระเบียบข้อมูล 2. ลงรหัสข้อมูล 3. สังเคราะห์โครงสร้าง	1. จัดระเบียบข้อมูล 2. สร้างรหัสและแสดงข้อมูล 3. หาข้อสรุปตีความและยืนยันข้อมูล	1. จัดระเบียบข้อมูล 2. สร้างรหัสและแสดงข้อมูล 3. หาข้อสรุปตีความและยืนยันข้อมูล	1. จัดระบบข้อมูล 2. สร้างรหัสและการแสดงข้อมูล 3. แปลความหมาย สร้างข้อสรุป และพิสูจน์ข้อสรุป	การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า	1. จัดระบบข้อมูล 2. สร้างรหัส 3. แปลความหมายและสร้างข้อสรุป
ผลการวิจัย	1. วิถีชีวิตของชาวนามีการเปลี่ยนจากผู้ที่ทำนาเป็นผู้จัดการนา 2. สิ่งอำนวยความสะดวกที่เพิ่มมากขึ้นทำให้วิถีชีวิตชาวนาเปลี่ยนไป	1. ชาวไทยพวนนิยมตั้งถิ่นฐานสร้างที่ทำกินบริเวณลุ่มน้ำ มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ไถนามีวิถีชีวิตอยู่กับธรรมชาติ 2. วัฒนธรรมไทยพวน	1. ชุมชนมีโครงสร้างทางสังคมเป็นแบบระบบเครือญาติให้ความเคารพผู้อาวุโส ยึดมั่นในศาสนา 2. ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณี	1. การก่อกำเนิดและการสืบทอด “ข้าวเกรียบว่าว” จากมุมมองของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม 2. ข้าวเกรียบว่าว ก่อกำเนิดขึ้นจากวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ที่	1. ธรรมชาติแต่เก่าก่อนที่มีคุณค่าทางวิทยาการและสุนทรีย์ภาพ 2. ร่วมสั่งสอนต่อกันมา คือ ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบ	1. การบูรณาการการศึกษากับวัฒนธรรมไทยพวนในหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2. การจัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกัน

สารสนเทศ	รายงานการวิจัย					
	ปากพลี			หนองหมากฝ้าย		
	ความผูกพันในเอกลักษณ์ฯ	วัฒนธรรมไทยพวนฯ	ความเชื่อเรื่องผีปูดาว	การอนุรักษ์และสืบทอดฯ	การพัฒนาเยาวชนฯ	กระบวนการถ่ายทอดฯ
<p>3. ค่านิยมในการประกอบอาชีพรับราชการ นิยมส่งลูกหลานเรียนสูงๆ ไม่ให้ลูกหลานลำบากเหมือนตนเอง</p> <p>4. ต้องการให้รุ่นลูกมารวมกลุ่มทำนา</p> <p>5. การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และสืบทอด</p>	<p>ประกอบด้วย ภาษา ตระกูล ไท-กะได</p> <p>การแต่งกาย ผู้ชายแต่งเสื้อ มื้อ อ้อม ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง มีสไบ</p> <p>ความเชื่อ ฮีต 12 คอง 14</p> <p>อาหาร จะทำปลาแร่เป็นอาหาร</p> <p>3. ภูมิปัญญา ได้แก่ การสาน ถักทอ เครื่องใช้ในบ้านที่ทำด้วยไม้</p> <p>4. นักเรียนจะเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านระบบโรงเรียน และเรียนรู้วิถีชีวิตจากผู้ใหญ่ในครอบครัว และสมาชิกชุมชน</p> <p>5. ปราชญ์ชาวบ้านมีบทบาทในการสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรม</p> <p>6. ผู้สนใจด้านประวัติศาสตร์ไทยพวน ได้บันทึกประเพณีวัฒนธรรมไทยพวนเผยแพร่ไว้เป็นจำนวนมาก</p>	<p>ความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์</p> <p>3. สถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ และบรรทัดฐานทางสังคมแก่สมาชิก</p> <p>4. ครอบครัวขยาย ชาวบ้านในชุมชนเป็นเครือญาติกัน มีความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติที่เหนียวแน่น</p> <p>5. เมื่อลูกสาวออกเรือนจะให้ปลูกบ้านในบริเวณเดียวกันกับพ่อแม่ฝ่ายหญิง</p> <p>6. ประชากร ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และเด็ก เพราะคนวัยทำงานทำงานในพื้นที่อื่น</p> <p>7. ประเพณีที่ยึดถือและปฏิบัติเป็นประจำคือ ประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่</p> <p>8. ชาวไทยพวนทุกคน มีความเชื่อเรื่อง ผีปูดาว และถือเป็นเรื่อง</p>	<p>อพยพมาจากเกาะกลาง จังหวัดนครนายก</p> <p>3. เมื่อมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน จึงมีการก่อให้เกิดของการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรม</p> <p>4. ข้าวเกรียบว่าวกลายเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เรียกว่า ประเพณี</p> <p>5. ทำให้มีการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ในเรื่อง ของงานบุญ วันสงกรานต์</p> <p>6. กลายอาหาร ที่ถูกถ่ายทอด สืบต่อกันมา</p>	<p>ความ ก้าวหน้า และศีลธรรมอันดีงามที่คนในชุมชนร่วมกันทำให้เกิดความเจริญงอกงาม ให้มีความดีงามขึ้น</p> <p>3. อุปสรรคและปัญหาที่เยาวชนรุ่นใหม่ขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรม มีวิถีชีวิตที่ห่างไกล วัฒนธรรมดั้งเดิม</p> <p>ครอบครัวของเยาวชนไม่ตระหนักถึง ความสำคัญต่อการถ่ายทอด ความรู้ทาง วัฒนธรรมของชุมชน</p> <p>4. ร่วมรักษาด้วยเยาวชน ดูแล ดำรงสิ่งที่ตั้งงามทั้ง ธรรมชาติและ วัฒนธรรมให้คงมีอยู่ไว้ ไม่ให้ สูญหายไปจาก ชุมชน</p> <p>5. แนวทางการพัฒนา โดย สมาชิกชุมชน</p>	<p>และฝึกทักษะที่หลากหลาย</p>	

สารสนเทศ	รายงานการวิจัย					
	ปากพลี			หนองหมากฝ้าย		
	ความผูกพันในเอกลักษณ์ฯ	วัฒนธรรมไทยพวนฯ	ความเชื่อเรื่องผีปูดตา	การอนุรักษ์และสืบทอดฯ	การพัฒนาเยาวชนฯ	กระบวนการถ่ายทอดฯ
		7. ประชาชนชาวบ้านมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยพวนอย่างมาก 8. ครูที่รักษาวัฒนธรรม มีความสุขกับการเล่าเรื่องไทพวน	ศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวไทยพวน 9. ชาวไทยพวนทุกคนจะเข้าพิธีการเลี้ยงผีปูดตา (การเลี้ยงขวบปี) ทุกปี เพื่อทำความเคารพผีปูดตา โดยมี เจ้าจ้ำ เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรม 10. ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม เป็นผู้นำที่ชาวบ้านเคารพนับถือ เป็นผู้นำทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ		ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว 6. ผ่านสาขาของสังคม โดยสมาชิกชุมชน ตระหนักถึงการถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมของชุมชนผ่านครอบครัว บุคคลในชุมชน	

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณเชิงชาติพันธุ์วรรณา

ในขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาแก่นของความหมาย และภาพรวมเกี่ยวกับค่านิยมและวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนผ่านกระบวนการสังเคราะห์ห่อภิมาณเชิงชาติพันธุ์วรรณาตามแนวคิดของนอบริทและแฮร์ (Noblit & Hare, 1988) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน แต่จะนำเสนอผลการสังเคราะห์ห่อภิมาณในขั้นที่ 4 ถึงขั้นที่ 6 เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยของชุมชนไทยพวนอย่างยั่งยืนในขั้นตอนต่อไป

จากผลกระบวนการวิเคราะห์ห่อภิมาณเชิงชาติพันธุ์วรรณา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.2.1 กำหนดกรอบแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ (Determining how the studies are related)

จากสาระสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์งานวิจัยอย่างเป็นระบบสามารถนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยเพื่อนำมาร้อยเรียงสาระสำคัญของผลการวิจัยแต่ละเล่มจากพื้นที่

ของชุมชนชาวไทยพวนใน 2 ชุมชน พบว่า ชุมชนชาวไทยพวนที่เป็นชาวนาดั้งเดิมของชาวนาอยู่กับ
 ธรรมชาติ เมื่อมีการอพยพย้ายถิ่น จะเลือกตั้งถิ่นฐานที่ทำกินบริเวณลุ่มน้ำ มีการรวมกลุ่ม เป็นผู้ที่ยึดมั่นใน
 ศาสนา และมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และมีการปลูกฝัง ถ่ายทอดความคิด ค่านิยม ความเชื่อ ที่
 เป็นเอกลักษณ์ เช่น เรื่องผีปู้ตา ชาวไทยพวนจะมีผู้นำที่ทำหน้าที่ประกอบพิธีทางศาสนา พิธีกรรม และ
 ความเชื่อ มีการสืบทอดบรรพบุรุษทางสังคม และแบบแผนของพฤติกรรมที่เรียกว่า ประเพณี เช่น
 ประเพณีฮีต 12 คอง 14 ในด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ถ่ายทอดต่อกันมา เมื่อมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน นำไปสู่
 การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรม มีการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิม และถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมใน
 ชุมชนไทยพวนประกอบด้วย *ภาษา* ตระกูล ไท-กะไต *การแต่งกาย* ผู้ชายแต่งเสื้อม่อฮ่อม ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง
 มีสไบ *ความเชื่อ* ฮีต 12 คอง 14 *อาหาร* ปลาจ๋า และ *ศิลปะ* รำพวน ชุมชนมีบทบาทในการอนุรักษ์
 เผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี แต่ยังคงต้องการการถ่ายทอดองค์ความรู้และวัฒนธรรมและปัจจุบันมีวิถีชีวิต
 ดั้งเดิมที่เริ่มสูญหายไปจากชุมชน อีกทั้งคนในชุมชนปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและเด็ก ส่วนเยาวชน
 และคนวัยทำงานไปเรียนและทำงานในพื้นที่อื่น

ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 4.3

ตาราง 4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย

รายงานการวิจัย						ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย
ปากพลี			หนองหมากฝ้าย			
ความผูกพันใน เอกลักษณ์	วัฒนธรรม ไทยพวน	ความเชื่อเรื่องผี ปู้ตา	การอนุรักษ์ และสืบทอด	การพัฒนา เยาวชน	กระบวนการ ถ่ายทอด	
1. วิถีชีวิตของ ชาวนา 2. การรวมกลุ่ม	1. วิถีชีวิตอยู่ กับธรรมชาติ 2. ถิ่นฐาน ที่ทำ กินบริเวณลุ่ม น้ำ 3. อาชีพ เกษตรกรรม ทำไร่ไถนา	1. ลูกสาวออก เรือนจะปลูกบ้าน ในบริเวณเดียวกัน กับพ่อแม่ฝ่าย หญิง 2. ประชากร ส่วน ใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และเด็ก 3. คนวัยทำงาน ในพื้นที่อื่น	1. การ เคลื่อนย้ายถิ่น ฐาน	1. วิถีชีวิต 2. สูญหายไปจาก ชุมชน 3. พัฒนาชุมชน 4. ผ่านชุมชน 5. ธรรมชาติ ดั้งเดิม		วิถีชีวิตดั้งเดิมของ ชาวนาอยู่กับธรรมชาติ การอพยพย้ายถิ่น เลือกมีถิ่นฐาน ที่ทำกิน บริเวณลุ่มน้ำ มีการ รวมกลุ่ม ลูกสาวออก เรือนจะปลูกบ้าน บริเวณเดียวกันกับพ่อ แม่ฝ่ายหญิง มีอาชีพ เกษตรกรรม ทำไร ไถนา มีวิถีชีวิตที่ สูญหายไปจากชุมชน คนในชุมชน ส่วนใหญ่ เป็นผู้สูงอายุและเด็ก ส่วนคนวัยทำงานไป ทำงานในพื้นที่อื่น

รายงานการวิจัย						ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย
ปากพลี			หนองหมากฝ้าย			
ความผูกพันใน เอกลักษณ์ฯ	วัฒนธรรม ไทยพวนฯ	ความเชื่อเรื่องผี ปู่ตา	การอนุรักษ์ และสืบทอดฯ	การพัฒนา เยาวชนฯ	กระบวนการ ถ่ายทอดฯ	
1. ค่านิยมอาชีพ	1. ความสุข	1. การปลูกฝัง ค่านิยม ความเชื่อ 2. ความเชื่อที่เป็น เอกลักษณ์ 3. ความเชื่อ ผีปู่ตา 4. ถิ่นศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่ยึดเหนี่ยว จิตใจ 5. ยึดมั่นใน ศาสนา 6. ผู้นำทาง ศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ	1. การถ่ายทอด ความคิด ความ เชื่อ	1. คุณค่า 2. ความเจริญ งอกงาม 3. ศิลธรรมอันดี งาม 4. ดำรงสิ่งที่ดีงาม		การปลูกฝัง ถ่ายทอด ความคิด ค่านิยม ความเชื่อ เป็น เอกลักษณ์เรื่องผีปู่ตา ยึดมั่นในศาสนา ถิ่นสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึด เหนี่ยวจิตใจ มีผู้นำ ทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ ศิลปธรรมอันดีงาม ดำรงสิ่งที่ดีงาม มี คุณค่า ความเจริญ งอกงาม
1. การอนุรักษ์	1. บทบาท เผยแพร่ วัฒนธรรม ประเพณี 2. วัฒนธรรม ไทยพวน	1. วัฒนธรรม ประกอบด้วย ภาษา ตระกูล ไท-กะได การแต่งกาย ผู้ชายแต่งเสื้อ มื้อ ฮ่อม ผู้หญิงนุ่ง ผ้าถุง มีสไบ ความเชื่อ ฮีต 12 คอง 14 อาหาร จะทำ ปลาร้าเป็นอาหาร 2. ประเพณีที่ฮีต สิบสองคองสิบสี่	1. การ ก่อกำเนิด วัฒนธรรม 2. การสืบทอด วัฒนธรรม 3. การ เคลื่อนย้ายทาง วัฒนธรรม	1. วัฒนธรรม ดั้งเดิม 2. วัฒนธรรมของ ชุมชน 3. ขาดการ ถ่ายทอด องค์ความรู้ และวัฒนธรรม 4. การถ่ายทอด เรื่องราวทาง วัฒนธรรม		การก่อกำเนิด วัฒนธรรมชุมชนไทย พวนประกอบด้วย ภาษา ตระกูล ไท- กะได การแต่งกาย ผู้ชายแต่งเสื้อ มื้อฮ่อม ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง มีสไบ ความเชื่อ ฮีต 12 คอง 14 อาหาร ปลาร้า การเคลื่อนย้ายทาง วัฒนธรรม การสื บทอดวัฒนธรรมดั้งเดิม มีการถ่ายทอด เรื่องราวทาง วัฒนธรรม บทบาท การอนุรักษ์ เผยแพร่ วัฒนธรรมประเพณี ขาดการถ่ายทอดองค์ ความรู้และวัฒนธรรม

รายงานการวิจัย						ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย
ปากพลี			หนองหมากฝ้าย			
ความผูกพันใน เอกลักษณ์ฯ	วัฒนธรรม ไทยพวนฯ	ความเชื่อเรื่องผี ปู่ตาฯ	การอนุรักษ์ และสืบทอดฯ	การพัฒนา เยาวชนฯ	กระบวนการ ถ่ายทอดฯ	
1. การสืบทอด	1. บทบาทสืบทอด	1. บรรทัดฐานทางสังคม	1. แบบแผนของพฤติกรรมที่เรียกว่า ประเพณี			การสืบทอด บทบาท การ สืบทอด บรรทัดฐานทางสังคม และแบบแผนของพฤติกรรมที่เรียกว่า ประเพณี
1. ภูมิปัญญา	1. เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านระบบโรงเรียน 2. เรียนรู้วิถีชีวิตผ่านครอบครัวและชุมชน 3. การบันทึก 4. การเล่าเรื่อง 5. ความภาคภูมิใจ			1. คุณค่าทางวิชาการ และสุนทรียภาพ 2. ร่วมสั่งสอนต่อกันมา	1. การบูรณาการการศึกษา กับวัฒนธรรม 2. หลักสูตร 3. การจัดการเรียนการสอน 4. การจัดกิจกรรม 5. เนื้อหาสาระ 6. ฝึกทักษะที่หลากหลาย	มีการเรียนรู้วิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านระบบโรงเรียน ผ่านครอบครัว และชุมชน มีการบันทึก เล่าเรื่อง วัฒนธรรมของชุมชน มีภูมิปัญญาของชุมชน มีการร่วมสั่งสอนต่อกันมา ถึงสิ่งต่างๆ ที่มีคุณค่าทางวิชาการ ความภาคภูมิใจ และสุนทรียภาพของชุมชน มีการบูรณาการ วัฒนธรรมเข้ากับ การศึกษาผ่าน หลักสูตร เนื้อหาสาระ ที่มีความเชื่อมโยง การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการฝึกทักษะที่มีหลากหลาย

4.2.2.2 ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างงานวิจัย (Translating the studies into one another)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์พบว่า รายงานการวิจัยที่ดำเนินการในพื้นที่ที่แตกต่างกัน 2 ชุมชนคือ ชุมชนเกาะหวาย และชุมชนหนองหมากฝ้าย ทั้งสองชุมชนมีความคล้ายคลึงกันคือ เป็นชุมชนชาวไทยพวนที่อพยพย้ายถิ่นจากชุมชนดั้งเดิม และสมาชิกของชุมชนหนองหมากฝ้ายก็อพยพย้ายถิ่นมาจากชุมชนเกาะหวาย ดังนั้น ทั้งสองชุมชนจึงมีวิถีชีวิตและ

วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน คือ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ผลจากการวิเคราะห์รายงานวิจัยที่ศึกษาต่างพื้นที่ จึงมีเนื้อหาที่สอดคล้องกันคือ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงการมีความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกัน แต่ด้วยพื้นที่ตั้งของ 2 ชุมชนนี้มีความแตกต่างกันทางสภาพเศรษฐกิจ กล่าวคือ ชุมชนเกาะหวาย อยู่ในพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมากกว่า อยู่ใกล้เขตเมืองที่เจริญแบบสังคมเมืองมากกว่า จึงมีบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างจากชุมชนหนองหมากฝ้ายซึ่งห่างไกลจากความเจริญแบบสังคมเมือง มีลักษณะของสังคมชนบทมากกว่า ดังนั้นผลการวิจัย จึงมีความแตกต่างกัน เช่น ในเรื่องของวิถีชีวิตของชาวนา ซึ่งในชุมชนเกาะหวาย ชาวนาส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงจากผู้ทำนาเป็นผู้จัดการนา ในขณะที่ชุมชนหนองหมากฝ้ายยังมีทรัพยากรธรรมชาติดั้งเดิมอยู่มาก จึงมีความต้องการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และนำมาเป็นแหล่งสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์จะสามารถจำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ โดยพบว่า รายงานการวิจัยทุกเรื่องจะมีการศึกษา หรือมีข้อค้นพบจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม คือ ประกอบด้วยปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม และปัจจัยด้านพฤติกรรม ยกเว้น รายงานเรื่อง วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย ที่พบว่าปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์เพิ่มเติม และรายงานเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนที่ไม่พบ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.4

ตาราง 4.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม

รายงานการวิจัย	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ลักษณะของปัจจัย
1. ความผูกพันในเอกลักษณ์ความเป็นชาวนาท่ามกลางการปรับตัวเพื่อการคงอยู่ในอาชีพชาวนา: แนวปรากฏการณ์วิทยา	วิถีชีวิตของชาวนา การรวมกลุ่ม ค่านิยม การอนุรักษ์ การสืบทอด และ ภูมิปัญญา	- ปัจจัยด้านจิตลักษณะ - ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม - ปัจจัยด้านพฤติกรรม
2. วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย	ความสุข บทบาทเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี วัฒนธรรมไทยพวน บทบาทสืบทอด เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านระบบโรงเรียน เรียนรู้วิถีชีวิตผ่านครอบครัวและชุมชน การบันทึก การเล่าเรื่อง และ ความภาคภูมิใจ	- ปัจจัยด้านจิตลักษณะ - ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม - ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ - ปัจจัยด้านพฤติกรรม
3. ความเชื่อเรื่องผีปูดของชาวไทยพวน: กรณีศึกษาชุมชนเกาะหวาย ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	การปลูกฝัง ค่านิยม ความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ ผีปูด ยึดถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ยึดมั่นในศาสนา ผู้นำทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา ตระกูล ไท-กะได การแต่งกาย ผู้ชายแต่งเสื้อ มื้อฮ่อม ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง มีสไบ อาหาร จะทำปลาร้าเป็นอาหาร ประเพณี	- ปัจจัยด้านจิตลักษณะ - ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม - ปัจจัยด้านพฤติกรรม

รายงานการวิจัย	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ลักษณะของปัจจัย
	อีต ลิบสองคองลิบสี และบรรทัดฐานทางสังคม	
4. การอนุรักษ์และสืบทอด: กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพชาวเกรียบว่าว	การถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ การก่อกำเนิด วัฒนธรรม การสืบทอดวัฒนธรรม การ เคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรม ประเพณี และ พฤติกรรม	- ปัจจัยด้านจิตลักษณะ - ปัจจัยด้านสถานการณ์ทาง สังคม - ปัจจัยด้านพฤติกรรม
5. การพัฒนาเยาวชนให้ทำงานการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษา ตำบลหนองหมากฝ้าย	คุณค่า ความเจริญงอกงาม ศีลธรรมอันดีงาม การดำรงสิ่งที่ดีงาม วัฒนธรรมดั้งเดิม วัฒนธรรมของชุมชน การถ่ายทอดองค์ความรู้ และวัฒนธรรม การถ่ายทอดเรื่องราวทาง วัฒนธรรม คุณค่าทางวิชาการ และ สุนทรียภาพ และการร่วมสั่งสอนต่อกันมา	- ปัจจัยด้านจิตลักษณะ - ปัจจัยด้านสถานการณ์ทาง สังคม - ปัจจัยด้านพฤติกรรม
6. กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน	การบูรณาการการศึกษากับวัฒนธรรม หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัด กิจกรรม เนื้อหาสาระเชื่อมโยง การ ฝึกทักษะ	- ปัจจัยด้านสถานการณ์ทาง สังคม - ปัจจัยด้านพฤติกรรม

4.2.2.3 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย

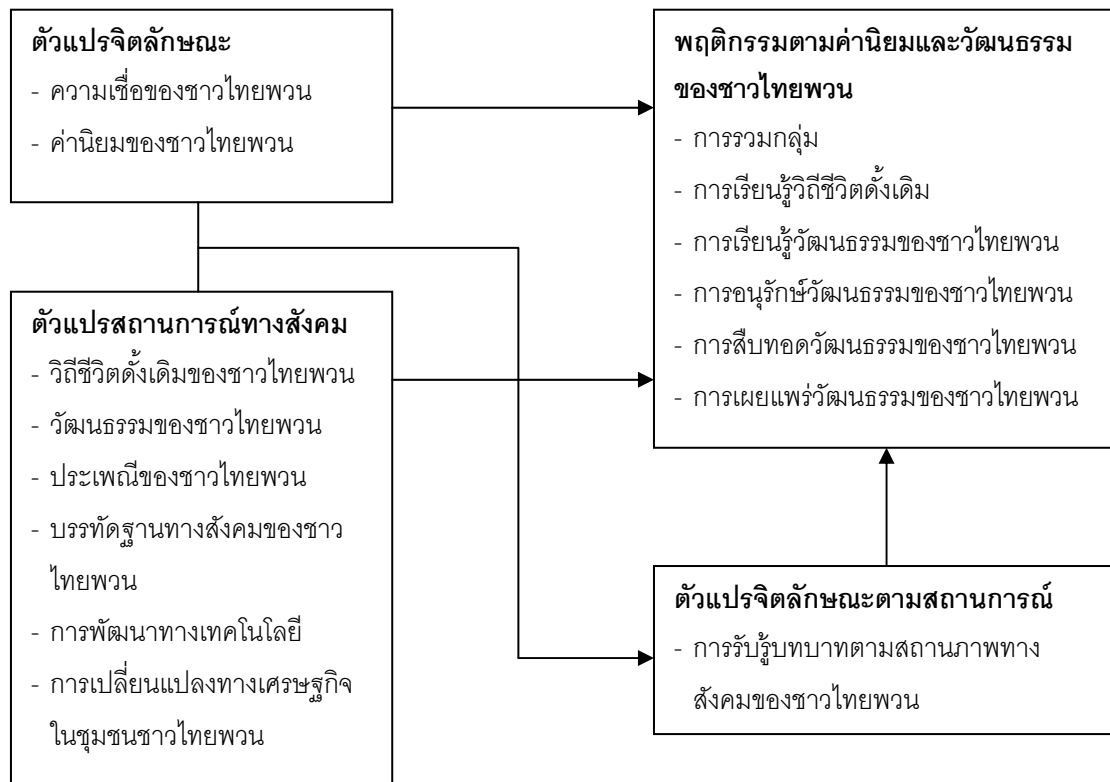
จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย เมื่อนำมาสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเหตุและผลด้านพฤติกรรม ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม พบว่า สามารถนำมาสร้างกรอบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1) **ปัจจัยด้านจิตลักษณะ** ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ มีจำนวน 2 ปัจจัยคือ ความเชื่อของชาวไทยพวน และค่านิยมของชาวไทยพวน

2) **ปัจจัยด้านสถานการณ์** ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ มีจำนวน 6 ปัจจัยคือ วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยพวน บรรทัดฐานทางสังคม ของชาวไทยพวน ประเพณีของชาวไทยพวน วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การพัฒนาทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชนชาวไทยพวน

3) **ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์** ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ได้รับอิทธิจากจิตลักษณะ และสถานการณ์ทางสังคม มีจำนวน 1 ปัจจัยคือ การรับรู้บทบาทที่แปรตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน

4) **พฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย** ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงผล มีจำนวน 6 ปัจจัยคือ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน

ภาพ 4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน

4.3 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย

การนำเสนอผลการสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย เป็นการสังเคราะห์ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ซึ่งประกอบด้วย การสังเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะ ด้านสถานการณ์ ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ: ความเชื่อ คุณค่า และค่านิยม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จากรายงานการวิจัยทั้ง 6 เล่ม มีความสอดคล้องและสนับสนุนกันของผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านจิตลักษณะ 3 ปัจจัย ได้แก่ ความเชื่อ คุณค่า และค่านิยมของชาวไทยพวนในพื้นที่ศึกษาวิจัย พบว่า การสืบทอด การยึดมั่นในศาสนา ยึดสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ สิ่งที่มีคุณค่า เช่น โบสถ์ไม้ 100 ปี มีการปลูกฝังความเชื่อผีปู่ตา ฮีต 12 คอง 14 ที่เป็นเอกลักษณ์ มีการสืบทอดหมู่บ้าน โดยเอาข้าวเกรียบและเสื้อผ้าไปที่วัดแล้วสวดสืบทอด มีค่านิยมอาชีพและการรวมกลุ่ม เช่น ชมรมชาวไทยพวน มีการปลูกฝังค่านิยม ได้แก่ แต่งกายไทยพวน ภาษาไทยพวน รำพวน มีการ

อนุรักษ์สิ่งที่ดี มีคุณค่าของชาวไทยพวน นอกจากนี้ชาวไทยพวนจะมีเจ้าจ้ำ ร้างทรงผีปู่ตา เป็นผู้นำทางศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ มีบทบาทสืบทอดพิธีกรรมและความเชื่อ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านปัจจัยจิตลักษณะระหว่างงานวิจัย

ปัจจัยจิตลักษณะ	ความเชื่อ	คุณค่า/ ค่านิยม	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย
รายงานการวิจัย 1. ความผูกพันในเอกลักษณ์ความเป็นชวานาท่ามกลางการปรับตัวเพื่อการคงอยู่ในอาชีพชวานา: แนวปรากฏการณ์วิทยา	1. การสืบทอด	1. ค่านิยมอาชีพ 2. การรวมกลุ่ม	มีค่านิยมอาชีพ และการรวมกลุ่ม
2. วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย	1. การปลูกฝังความเชื่อ 2. ความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ 3. ความเชื่อ ผีปู่ตา 4. ถิ่นศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ 5. ยึดมั่นในศาสนา 6. ผู้นำทางศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ 7. ความเชื่อ ฮีต 12 คอง 14	1. การปลูกฝัง ค่านิยม 2. ลูกสาวออกเรือนจะปลูกบ้านในบริเวณเดียวกันกับพ่อแม่ฝ่ายหญิง	มีการปลูกฝัง ค่านิยม ความเชื่อผีปู่ตาที่เป็นเอกลักษณ์ ยึดมั่นในศาสนา มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ
3. ความเชื่อเรื่องผีปู่ตาของชาวไทยพวน: กรณีศึกษาชุมชนเกาะหวาย ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	1. การถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ 2. บทบาทสืบทอด 3. ศาลปู่ตา 4. เจ้าจ้ำเป็นร่างทรงผีปู่ตา	1. คุณค่า 2. ความเจริญงอกงาม 3. ศีลธรรมอันดีงาม 4. ดำรงสิ่งที่ดีงาม	มีการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ศีลธรรมอันดีงาม ความเจริญงอกงาม ดำรงสิ่งที่ดีงาม เป็นบรรทัดฐานทางสังคม มีความเชื่อเรื่องเจ้าจ้ำ เป็นร่างทรงผีปู่ตา
4. การอนุรักษ์และสืบทอด: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพชา		1. คุณค่าทางวิทยาการ และสุนทรียภาพ	คุณค่าทางวิทยาการ และสุนทรียภาพ
5. การพัฒนาเยาวชนให้ทำงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตำบลหนองหมากฝ้าย	1. การลอกคลองทำให้ระบบนิเวศรอบข้างๆ หมด	1. โบสถ์ไม้ 100 ปี 2. บายศรีประกอบพิธี 3. ศีลธรรมอันดีงามของหมู่บ้าน 4. สิ่งที่ดีงามของคนในชุมชน	ชุมชนมีความเชื่อว่า การลอกคลองกระทบระบบนิเวศโดยรอบสิ่งที่มีคุณค่าของชุมชนคือ โบสถ์ไม้ 100 ปี ชาวไทยพวนมีค่านิยมเกี่ยวกับการทำบายศรีประกอบพิธี
6. กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน	1. สืบชาติตามหมู่บ้านเอาข้าวเกรียบและเสื้อผ้าที่วัดแล้วสวดสืบชาติ	1. รำพวน 2. ภาษาไทยพวน 3. แต่งกายไทยพวน 4. สารทพวน	ความเชื่อของชาวไทยพวน ได้แก่ การสืบชาติตามหมู่บ้าน ค่านิยมไทยพวน เช่น ชมรมไทยพวน การอนุรักษ์ไทยพวน

ปัจจัยจิตลักษณะ	ความเชื่อ	คุณค่า/ ค่านิยม	ผลการสังเคราะห์ ความสอดคล้องเชื่อมโยง ระหว่างงานวิจัย
รายงานการวิจัย		5. ชมรมไทยพวน 6. อนุรักษ์ไทยพวน	สารทพวน ภาษา การแต่งกาย และรำพวน
ผลการสังเคราะห์ความ สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย	การสืบทอด การยึดมั่นใน ศาสนา ยึดสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึด เหนี่ยวจิตใจ การปลูกฝัง ความ เชื่อเรื่องเจ้าจ้ำ เป็นร่างทรงผีปู่ ตา ฮีต 12 คอง 14 ที่เป็น เอกลักษณ์ มีการสืบทอด หมู่บ้าน โดยเอาข้าวเกรียบและ เสื้อผ้าไปที่วัดแล้วสวดสืบทอด นอกจากนี้ชาวไทยพวนจะมี ผู้นำทางศาสนา พิธีกรรมและ ความเชื่อ มีบทบาทสืบทอด พิธีกรรมและความเชื่อ สมาชิก ชุมชนเชื่อว่า การลอกคลองทำ ให้กระทบต่อระบบนิเวศ โดยรอบ	ค่านิยมอาชีพ และการ รวมกลุ่ม เช่น ชมรมไทย พวน สิ่งที่มีคุณค่าคือ โบสถ์ ไม้ 100 ปี ศิลธรรมอันดีงาม ของหมู่บ้าน มีการปลูกฝัง ค่านิยม ไทยพวน ได้แก่ แต่ง กายไทยพวน ภาษาไทยพวน รำพวน มีการอนุรักษ์สิ่งที่ดี มีคุณค่าของชาวไทยพวน	การสืบทอด การยึดมั่นในศาสนา ยึดสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยว จิตใจ สิ่งที่มีคุณค่า เช่น โบสถ์ ไม้ 100 ปี มีการปลูกฝังความ เชื่อผีปู่ตา ฮีต 12 คอง 14 ที่เป็น เอกลักษณ์ มีการสืบทอด หมู่บ้าน โดยเอาข้าวเกรียบและ เสื้อผ้าไปที่วัดแล้วสวดสืบทอด มีค่านิยมอาชีพและการรวมกลุ่ม เช่น ชมรมไทยพวน มีการ ปลูกฝังค่านิยม ได้แก่ แต่งกาย ไทยพวน ภาษาไทยพวน รำ พวน มีการอนุรักษ์สิ่งที่ดี มี คุณค่าของชาวไทยพวน นอกจากนี้ชาวไทยพวนจะมีเจ้า จ้ำ ร่างทรงผีปู่ตา เป็นผู้นำทาง ศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ มีบทบาทในการสืบทอดพิธีกรรม และความเชื่อ

4.3.2 ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม: วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม การพัฒนา ทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จากรายงานการวิจัยทั้ง 6 เล่ม มีความสอดคล้องและ
สนับสนุนกันของผลการวิจัยด้านปัจจัยสถานการณ์ทางสังคมทั้ง 6 ปัจจัย ได้แก่ วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐาน
ทางสังคม การพัฒนาทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทย
พวนในพื้นที่ศึกษาวิจัย พบว่า อดีตมีการสืบทอดวิถีชีวิตชาวไทยพวน วิธีการทำนา ชาวไทยพวนมีแบบ
แผนพฤติกรรม มีการใช้เทคโนโลยี ในชีวิตประจำวัน มีการเปลี่ยนแปลงจากอาชีพเกษตรกรรมมารับ
ราชการ มีฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น มีรายได้จากอาชีพรับจ้าง และพนักงานเอกชน อาชีพเสริม จากการทำ
ปลาอุขาย และการแสดงวัฒนธรรมไทยพวนเพื่อหารายได้พิเศษของเยาวชน ชาวไทยพวนมีประเพณี และ
วัฒนธรรม ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย อาหาร ศิลปะ การร้องรำไทยพวน และข้าวของเครื่องใช้ของไทย
พวน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.6

ตาราง 4.6 ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านปัจจัยลักษณะสถานการณ์ระหว่างงานวิจัย

ปัจจัยลักษณะสถานการณ์ รายงานวิจัย	วิถีชีวิต	บรรทัดฐาน	การพัฒนาเทคโนโลยี	การเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ	ประเพณี	วัฒนธรรม	ผลการสังเคราะห์ความ สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย
1. ความผูกพันในเอกลักษณ์ ความเป็นชาวนา	1. วิถีชีวิตการทำนา 2. จากผู้ทำนามาเป็น ผู้จัดการนา	1. การรวมกลุ่ม	1. การใช้เทคโนโลยี การเกษตร	1. ฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น			วิถีชีวิตจากผู้ทำนามาเป็น ผู้จัดการนาและมีการใช้ เทคโนโลยี การเกษตรทำนา
2. วัฒนธรรมไทยพวนของ ชุมชนเกาะหวาย	1. การพูดภาษาไทย พวน 2. การแต่งกายแบบ ไทยพวน	1. การแต่งกายไทย พวนในงานพิธี	1. การใช้เทคโนโลยีการ สื่อสาร 2. การใช้ เทคโนโลยีใน ชีวิตประจำวัน	1. มีรายได้จากอาชีพรับจ้าง ในโรงงานแทนการทำนา	1. ทำบุญ 7 วัน 2. ฮีต12 คอง 14 3. นางดั่ง 4. ปู่ตา 5. ทิ้งข้าว 6. ต่อชะตา 7. สู่ขวัญข้าวขวัญ 8. พิธีไหว้ผีปู่ย่า	1. ภาษาไทยพวน 2. แต่งกายไทยพวน 3. การกินปลาร้า 4. ข้าวของเครื่องใช้ของ ไทยพวน 5. กลองยาว รำพวน 6. บายศรี	สิ่งที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของ ชาวไทยพวน ได้แก่ วัฒนธรรม ไทยพวน คือ การพูดภาษาไทย พวน การแต่งกายไทยพวนใน งานพิธี อาหารประเภทปลาร้า ศิลปะไทยพวนได้แก่ รำพวน ข้าวของเครื่องใช้ของคนไทย พวน บายศรีประกอบพิธีกรรม ความเชื่อ และประเพณี ได้แก่ ผีปู่ตา พิธีไหว้ผีปู่ย่า ฮีต12 คอง 14 ทำบุญ 7 วัน นางดั่ง ทิ้งข้าว ต่อชะตา สู่ขวัญข้าวขวัญ ชาว ไทยพวนในปัจจุบันมีการใช้ เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีการสื่อสาร มีรายได้ จากอาชีพรับจ้างในโรงงานแทน การทำนา

ปัจจัยลักษณะสถานการณ์ รายงานวิจัย	วิถีชีวิต	บรรทัดฐาน	การพัฒนาเทคโนโลยี	การเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ	ประเพณี	วัฒนธรรม	ผลการสังเคราะห์ความ สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย
3. ความเชื่อเรื่องผีปอบของ ชาวไทยพวนฯ	1. อาชีพเกษตรกรรม		1. มีไฟฟ้าประปาใช้ทุก หลังคาเรือน 2. มีการใช้เทคโนโลยีการ สื่อสาร	1. จากอาชีพเกษตรกรรม มารับราชการ พนักงาน เอกชน รับจ้าง และอาชีพ เสริม 2. การทำปลาอาหารชาว ไทยพวนชายเพิ่มรายได้เสริม	1. ฮีต12 คอง 14 2. ลงแขกเกี่ยวข้าว 3. บุญข้าวจี่ 4. สู้ขวัญข้าว 5. สารทพวน 6. การเลี้ยงผีปอบ่า	1. การบนบานศาลกล่าว 2. วันครบขวบปีปอบ่า 3. พิธีส่งกระทง 4. พิธีชูดุม 5. ข้าวหมากเดือน 12	ประเพณี ความเชื่อ และ พิธีกรรมของชาวไทยพวน ได้แก่ ฮีต12 คอง 14 การบนบานศาล กล่าว การเลี้ยงผีปอบ่า วันครบ ขวบปีปอบ่า บุญข้าวจี่ ลงแขก เกี่ยวข้าว สู้ขวัญข้าว สารทพวน พิธีส่งกระทง พิธีชูดุม และ ข้าวหมากเดือน 12 ในปัจจุบัน ชาวไทยพวนมีการเปลี่ยนแปลง จากอาชีพเกษตรกรรม มารับ ราชการ พนักงานเอกชน รับจ้าง และอาชีพเสริม การทำปลา อาหารชาวไทยพวนชายเพิ่ม รายได้เสริม มีไฟฟ้าประปาใช้ทุก หลังคาเรือน มีการใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร

ปัจจัยลักษณะสถานการณ์ รายงานวิจัย	วิถีชีวิต	บรรทัดฐาน	การพัฒนาเทคโนโลยี	การเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ	ประเพณี	วัฒนธรรม	ผลการสังเคราะห์ความ สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย
4. การอนุรักษ์และสืบทอดา		1. แบบแผน พฤติกรรมของชาว ไทยพวน 2. สิ่งทีคนในชุมชน ชาวไทยพวนให้ ความสำคัญทั้งทาง วิทยาการ และ สุนทรียภาพ			1. ประเพณีของชาว ไทยพวน		ประเพณีของชาวไทยพวนและ สิ่งทีชาวไทยพวนให้ ความสำคัญทั้งทางวิทยาการ และสุนทรียภาพ
5. การพัฒนาเยาวชนให้ ทำงานการท่องเที่ยวงเชิง อนุรักษ์า	1. ยึดมั่นพุทธศาสนา2. สืบทอดวิถีชีวิต โบราณสถาน		1. เด็กใช้โทรศัพท์ มือถือ เล่นเกมส์ 2. ใช้เทคโนโลยีใน ชีวิตประจำวัน	1.มีการย้ายถิ่นฐาน เข้ามา ทำงานในกรุงเทพฯ	1.วันห่อข้าวน้อย 2. แห่ดอกไม้วัน สงกรานต์3. การรำวง ย้อนยุค	1. วัฒนธรรมไทยพวน: ภาษา การแต่งกาย อาหาร ศิลปะ	วัฒนธรรมไทยพวน: ภาษา การ แต่งกาย อาหาร ศิลปะ คนไทย พวนยึดมั่นพุทธศาสนา สืบทอด วิถีชีวิต โบราณสถาน ประเพณี ชาวไทยพวน เช่น แห่ดอกไม้วัน สงกรานต์ การรำวงย้อนยุค วัน ห่อข้าวน้อย ปัจจุบันมีการย้าย ถิ่นฐาน เข้ามาทำงานใน กรุงเทพฯ มีการใช้เทคโนโลยีใน ชีวิตประจำวัน เด็กชาวไทยพวน มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์มือถือ เล่นเกมส์

ปัจจัยลักษณะสถานการณ์ รายงานวิจัย	วิถีชีวิต	บรรทัดฐาน	การพัฒนาเทคโนโลยี	การเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ	ประเพณี	วัฒนธรรม	ผลการสังเคราะห์ความ สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย
6. กระบวนการถ่ายทอด ทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่ การศึกษาในระบบโรงเรียน	1. การใช้ภาษาไทยพวน		1. นิยมเพลงวัยรุ่นเกาหลี่	1. การแสดงวัฒนธรรมไทย พวนเพื่อหารายได้พิเศษของ เยาวชน 2. ทำนาเกษตรกรรม วิน มอเตอร์ไซด์ ทำงานโรงงาน และรับจ้าง	1. ประเพณีวันสารท พวน 2. วันสงกรานต์	1. การทำขนมวันสารท กับข้าวไหว้บรรพบุรุษ 2. พิธีสืบชะตา 3. การร้องรำไทยพวน	ชาวไทยพวนจะมีพิธีกรรมตาม ความเชื่อ เช่น พิธีสืบชะตา ไหว้ บรรพบุรุษ ประเพณีชาวไทย พวน เช่น วันสารทพวน วัน สงกรานต์ การทำขนมวันสารท ปัจจุบันเด็กและเยาวชนใช้การ แสดงวัฒนธรรมไทยพวนเพื่อหา รายได้พิเศษ เช่น การร้องรำไทย พวน ชาวไทยพวนมีอาชีพที่ แตกต่างจากการทำนา ทำ เกษตรกรรม เป็นวินมอเตอร์ไซด์ ทำงานโรงงาน และรับจ้าง เด็ก และเยาวชนมีค่านิยมเพลงวัยรุ่น เกาหลี่

ปัจจัยลักษณะสถานการณ์ รายงานวิจัย	วิถีชีวิต	บรรทัดฐาน	การพัฒนาเทคโนโลยี	การเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ	ประเพณี	วัฒนธรรม	ผลการสังเคราะห์ความ สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่าง งานวิจัย
ผลการสังเคราะห์ความ สอดคล้องเชื่อมโยง ระหว่างงานวิจัย	อดีตมีการสืบทอดวิถี ชีวิตชาวไทยพวน วิถี การทำนา แต่ปัจจุบันมี การเปลี่ยนแปลงจาก ผู้ทำนามาเป็นผู้จัดการ นา	ชาวไทยพวนให้ ความสำคัญแบบแผน พฤติกรรม	มีการใช้เทคโนโลยี ใน ชีวิตประจำวัน มีไฟฟ้า ประปาใช้ทุกหลังคาเรือน เด็กใช้โทรศัพท์ มือถือ เล่นเกมส์ นิยมเพลงวัยรุ่น เกาหลี	จากอาชีพเกษตรกรรม มารับราชการ มีฐานะทาง สังคมที่ดีขึ้น มีรายได้จาก อาชีพรับจ้างในโรงงาน แทนการทำนา พนักงาน เอกชน รับจ้าง และอาชีพ เสริม ทำงานในกรุงเทพฯ มีการ ทำปลาดูอาหารชาวไทย พวนขาย แสดงวัฒนธรรม ไทยพวนเพื่อหารายได้ พิเศษของเยาวชน	ประเพณีของชาวไทย พวน ได้แก่ วันสารท พวน วันห่อข้าวน้อย การร่ำงย่อนยุค ทำบุญ 7 วัน ฮีต12 คอง 14 นางดั่ง ผีปูด ให่วัฒน ทั้งข้าว ต่อชะตา สู่วัฒน ข้าวขวัญ ลงแขกเกี่ยว ข้าว บุญข้าวจี่ สู่วัฒน ข้าว	วัฒนธรรมไทยพวน: ภาษา การแต่งกาย อาหาร ศิลปะ การร้องรำ ไทยพวน ข้าวของเครื่องใช้ ของไทยพวน	อดีตมีการสืบทอดวิถีชีวิตชาว ไทยพวน วิถีการทำนา ชาวไทย พวน มีแบบแผนพฤติกรรม มีการใช้เทคโนโลยี ใน ชีวิตประจำวัน มีการ เปลี่ยนแปลงจากอาชีพ เกษตรกรรม มารับราชการ มี ฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น มีรายได้ จากอาชีพรับจ้าง และพนักงาน เอกชน อาชีพเสริม จากการทำ ปลาดูขาย และการแสดง วัฒนธรรมไทยพวนเพื่อหารายได้ พิเศษของเยาวชน ชาวไทยพวน มีประเพณี และวัฒนธรรม ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย อาหาร ศิลปะ การร้องรำไทยพวน และ ข้าวของเครื่องใช้ของไทยพวน

4.3.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ได้รับอิทธิจากคุณลักษณะทางจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคม มีจำนวน 1 ปัจจัยคือ การรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.7

ตาราง 4.7 ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ระหว่างงานวิจัย

ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์	การรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน
1. ความผูกพันในเอกลักษณ์ความเป็นชาวนา	ชาวนา ผู้ทำนา และผู้จัดการนา
2. วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย	ผู้นำพิธีกรรม ผู้สืบทอดความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม
3. ความเชื่อเรื่องผีปูดของชาวไทยพวน	เจ้าจ้ำ ร่างทรงผีปูด ผู้นำทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ ผู้ปลูกฝังค่านิยมความเชื่อ ผู้สืบทอดตัวแทนทางพิธีกรรม ผู้ดูแล ปกป้องรักษาชุมชนให้เป็นระเบียบอยู่เย็นเป็นสุข
4. การอนุรักษ์และสืบทอด	ผู้ถ่ายทอดการรำ สอนดนตรี สอนภาษา หมอแคน ตัวแบบทางวัฒนธรรม ผู้อนุรักษ์ ผู้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม
5. การพัฒนาเยาวชนให้ทำงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ผู้ใหญ่ ผู้ประกอบอาชีพ Home stay
6. กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน	หมอแคน ผู้สอนร้องสอนรำ ครู นักเรียน เด็ก เยาวชน พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ผู้ใหญ่ ผู้ดูแลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ศูนย์เฉลิมราชย์ พิพิธภัณฑน์มีชีวิต
ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย	ชาวนา ผู้ทำนา และผู้จัดการนา ผู้นำพิธีกรรม ผู้สืบทอดความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม เจ้าจ้ำ ร่างทรงผีปูด ผู้นำทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ ผู้ปลูกฝังค่านิยมความเชื่อ ผู้สืบทอดตัวแทนทางพิธีกรรม ผู้ดูแล ปกป้องรักษาชุมชนให้เป็นระเบียบอยู่เย็นเป็นสุข ผู้ถ่ายทอดการรำ สอนดนตรี สอนภาษา หมอแคน ตัวแบบทางวัฒนธรรม ผู้อนุรักษ์ ผู้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ผู้ใหญ่ ผู้ประกอบอาชีพ Home stay หมอแคน ผู้สอนร้องสอนรำ ครู นักเรียน เด็ก เยาวชน พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ผู้ใหญ่ ผู้ดูแลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ศูนย์เฉลิมราชย์ พิพิธภัณฑน์มีชีวิต

4.3.4 พฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงผลมีจำนวน 6 ปัจจัยคือ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน ได้แก่ พฤติกรรมการรวมกลุ่ม การเรียนรู้การเป็นผู้นำทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี เรียนรู้วัฒนธรรม อนุรักษ์วัฒนธรรม การสืบทอดความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม ผ่านการถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัว ผ่านตัวแทนทางพิธีกรรม การเผยแพร่วัฒนธรรม ด้วยการถ่ายทอดทางตรงโดยการบอกกล่าว และการถ่ายทอดทางอ้อมโดยการปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.8

ตาราง 4.8 ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพจนระหว่างงานวิจัย

พฤติกรรมตามค่านิยม และวัฒนธรรม ไทยพจน รายงานการวิจัย	การ รวมกลุ่ม	การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม	การเรียนรู้วัฒนธรรมของ ชาวไทยพวน	การอนุรักษ์วัฒนธรรมของ ชาวไทยพวน	การสืบทอดวัฒนธรรมของ ชาวไทยพวน	การเผยแพร่วัฒนธรรมของ ชาวไทยพวน	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้อง เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย
1. ความผูกพันในเอกลักษณ์ความเป็น ชาวนานา	การรวมกลุ่ม						การรวมกลุ่ม
2. วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะ หวาย		การเรียนรู้การเป็นผู้นำ ทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ					การเรียนรู้การเป็นผู้นำทาง ศาสนา พิธีกรรม และความ เชื่อ
3. ความเชื่อเรื่องผีปู่ตาของไทย พวนา	ลูกสาวออกเรือนจะปลูก บ้านในบริเวณเดียวกัน	การเรียนรู้การทงมี ปู่ตา การบนบานศาล กล่าว			การสืบทอด ตัวแทน ทางพิธีกรรม การถ่ายทอดทางสังคม จากครอบครัว การถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ	การเผยแพร่ด้วยการ ถ่ายทอดทางตรงโดย การบอกกล่าว การถ่ายทอดทางอ้อม โดยการปฏิบัติเป็น แบบอย่าง	การสืบทอด ตัวแทนทาง พิธีกรรม การถ่ายทอด ความคิด ความเชื่อทางสังคม จากครอบครัว การเผยแพร่ด้วยการ ถ่ายทอดทางตรงโดยการ บอกกล่าว การถ่ายทอดทางอ้อมโดย การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง
4. การอนุรักษ์และสืบทอดฯ				การอนุรักษ์แบบแผนของ พฤติกรรมที่ เรียกว่า ประเพณี			การอนุรักษ์แบบแผนของ พฤติกรรม
5. การพัฒนาเยาวชนให้ทำงานการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ฯ		การเรียนรู้การทำ บายศรีประกอบพิธีการ เรียนรู้ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี					การเรียนรู้พิธีกรรม ความ เชื่อ ค่านิยม ประเพณี

พฤติกรรมตามค่านิยม และวัฒนธรรม ไทยพวน รายงานการวิจัย	การ รวมกลุ่ม	การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม	การเรียนรู้วัฒนธรรมของ ชาวไทยพวน	การอนุรักษ์วัฒนธรรมของ ชาวไทยพวน	การสืบทอดวัฒนธรรมของ ชาวไทยพวน	การเผยแพร่วัฒนธรรมของ ชาวไทยพวน	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้อง เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย
6. กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ไทยพวนฯ		การเรียนรู้พิธีสืบชาติ หมู่บ้าน	การเรียนรู้วัฒนธรรม ไทยพวน	อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย พวน			การเรียนรู้ และอนุรักษ์ พิธีกรรม และวัฒนธรรม
ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยง ระหว่างงานวิจัย	การรวมกลุ่ม	การเรียนรู้การเป็นผู้นำ ทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี	การเรียนรู้วัฒนธรรม ไทยพวน	อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย พวน	การสืบทอดความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม ผ่านการถ่ายทอดทาง สังคมจากครอบครัว ผ่านตัวแทนทาง พิธีกรรม	การเผยแพร่ วัฒนธรรม ด้วยการถ่ายทอด ทางตรงโดยการบอก กล่าว และการถ่ายทอด ทางอ้อมโดยปฏิบัติ เป็นแบบอย่าง	การรวมกลุ่ม การเรียนรู้การ เป็นผู้นำทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี เรียนรู้ วัฒนธรรม อนุรักษ์ วัฒนธรรม การสืบทอด ความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม ผ่านการถ่ายทอด ทางสังคมจากครอบครัว ผ่านตัวแทนทางพิธีกรรม การเผยแพร่วัฒนธรรม ด้วย การถ่ายทอดทางตรงโดย การบอกกล่าว และการ ถ่ายทอดทางอ้อมโดยการ ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง

4.4 รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน

จากผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง พบว่า มีปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนจำนวน 3 กลุ่มปัจจัยคือ **ปัจจัยจิตลักษณะ** ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ความเชื่อ ค่านิยม **ปัจจัยลักษณะตามสถานการณ์** ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม การพัฒนาทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวน **ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์** ประกอบด้วยองค์ประกอบ 1 ด้าน คือ การรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน และ ปัจจัยเชิงผล หรือ **พฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย** ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน

ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง พบว่ารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน ได้แก่ การส่งเสริมปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างยั่งยืนจำนวน 3 กลุ่มปัจจัย เพื่อนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างยั่งยืน คือ

1) การเสริมสร้างปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะ ได้แก่

1.1) การเสริมสร้างให้มีการสืบทอดความเชื่อและค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวนจากผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อน สู่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่

“น่าจะมีการปฏิบัติในกลุ่มให้รุ่นน้องทำตาม”

“ตอนเดือนเมษา ซึ่งเป็นช่วงประเพณีพวน ที่เค้าจะทำข้าวเกรียบกันทั้งบ้านไปวัด เพราะเป็นประเพณีของไทยพวน”

“ออกงานใหญ่ๆ ต้องใส่เสื้อม่อฮ่อมไป อะไรอย่างนี้ ให้เขารู้ว่า เออเนี่ยมันไทยพวน”

1.2) การเสริมสร้างให้มีการปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวนจากผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อน สู่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่

“พยายามที่จะรวมตัวปลูกฝังความคิดเขา รู้จักทรัพยากร รู้จักภูมิปัญญา ถ้าเราไม่ปลูกฝังเขา จะเลือนรางจางหายไป มันจะหายไปโดยปริยายเลยนะ ให้เขาพยายามอนุรักษ์มันไว้ พยายามที่จะปลูกฝังความคิดของเขา ให้เขาพยายาม ให้เขาเรียนรู้”

2) การเสริมสร้างปัจจัยเชิงเหตุด้านลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่

2.1) การเสริมสร้างให้มีการสืบทอดวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยพวน

“ลูกสาวออกรเรือนจะปลูกบ้านในบริเวณเดียวกันกับพ่อแม่ฝ่ายหญิง”

2.2) การเสริมสร้างให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวน

“ไทยพวนไปบายศรีสู่ขวัญให้รัฐมนตรีอะไรแบบนี้ มันก็ทำให้เราภูมิใจ”

“จะมีตารางบอกที่หน้าวิหาร ตั้งแต่เดือนอ้ายถึงเดือนสิบสอง ชาวบ้านจะทำพิธีการในวัดเท่านั้น”

2.3) การเสริมสร้างให้มีการถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนทางตรงและทางอ้อม

“สิ่งนี้เราหวงแหนจริงๆ และภาคภูมิใจจริงๆ คงจะเกิดจากการได้รู้ได้เห็น พ่อแม่ปู่ย่าตายายทำให้ดู”

“ทำงานด้วยใจ คือ ทำงานกับเรื่องวัฒนธรรมมาครึ่งชีวิต”

“ลุงเข้ไม่รู้แต่ตำราลุงเข้เอะเอะเลย”

“ชาวบ้านมาสนับสนุน ช่วยสอนรำสอนร้อง”

“ที่นี้พ่อเด็กทำได้ก็สอนกันเองบ้าง”

“ชาวบ้านที่นี้ตัวอย่างหนึ่งคือ จะทำการตักเตือนกันเอง มีการดูแลกันเป็นชั้นๆ”

2.4) การเสริมสร้างให้มีการใช้เทคโนโลยีในการถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวน

“เรียนรู้ผ่านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ถูกสอนโดยคนใกล้ชิด”

“ผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร การพูด การใช้เทคโนโลยี”

“วัดฝั่งคลองเขาเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์พวกกรุงเทพฯ พวกนักศึกษามาอะไรอย่างนี้ค่ะ ก็จะไปรำให้ดู มีรายได้ ก็ได้บ้างค่ะ ได้มาก็เก็บๆ ไว้ เป็นรายได้พิเศษ”

“พิพิธภัณฑ์นี้เป็นที่รวบรวมข้าวของเครื่องใช้ของชาวไทยพวนในอดีตอายุราว 200 ปี”

“มีการจัดทำบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การบันทึกโดยเทคโนโลยี”

3) การเสริมสร้างปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่

3.1) การรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน ประกอบด้วย การเป็นผู้นำ พิธีกรรม การเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ การเป็นพ่อแม่ การเป็นเด็ก เยาวชน และการเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนชาวไทยพวน เช่น ครู ภูมิปัญญาในชุมชน จะต้องมีส่วนในการหล่อหลอมเด็กและเยาวชนผ่านระบบโรงเรียน หรือส่งเสริมให้มีเผยแพร่วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนผ่านเทคโนโลยี

ครูไทยพวน เค้าจะมีกิจกรรมไทยพวน แล้วก็มี การแต่งกายอาทิตย์ละวัน ไทยพวน ยังอนุรักษ์ให้มันชัดเจนขึ้น

มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ อย่างถ่องแท้

ผู้เฒ่าผู้แก่ มีความอยากรู้อยากเห็นที่จะหาความรู้ต่างๆ ใส่ตัว

เป็นตัวแบบทางวัฒนธรรม ที่ผู้อนุรักษ์ทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง ทั้งการพูด การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การละเล่นต่างๆ

ต้องเขียนเป็นภาษาพวนวันละคำ เช่น ไปกะเลอ แปลว่า ไปไหน แล้วก็ขอให้นักเรียนตั้งประโยคอาทิตย์ละวันก็ยังดี

4) พฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวน ได้แก่ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน

ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.9

ตาราง 4.9 ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงด้านพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยระหว่างงานวิจัย

ปัจจัยเชิงเหตุและพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวน	รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน
ปัจจัยจิตลักษณะ: ความเชื่อ ค่านิยม	<ul style="list-style-type: none"> - การสืบทอดความเชื่อและค่านิยม ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวนจากผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อน สู่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ - การปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวนจากผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อน สู่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่
ปัจจัยลักษณะตามสถานการณ์: วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม และการพัฒนาทางเทคโนโลยี	<ul style="list-style-type: none"> - การสืบทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวน - การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวน

ปัจจัยเชิงเหตุและพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวน	รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน
	<ul style="list-style-type: none"> - การถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนทางตรงและทางอ้อม - การใช้เทคโนโลยีในการถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวน
<p>ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์: การรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน ได้แก่ การเป็นผู้ดำเนินพิธีกรรม การเข้าร่วมพิธีกรรม และ ประเพณีของชาวไทยพวน การเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่ต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนทั้งทางตรงและทางอ้อม การเป็นพ่อแม่ที่ต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนทางตรงและทางอ้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม การเป็นเด็ก เยาวชนที่ต้องเรียนรู้ สืบทอด และเผยแพร่วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนทางตรงและทางอ้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม และการเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนชาวไทยพวน เช่น ครู ภูมิปัญญาในชุมชนจะต้องมีส่วนในการหล่อหลอมเด็กและเยาวชนผ่านระบบโรงเรียน หรือส่งเสริมให้มีเผยแพร่วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น
<p>พฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวน: การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การรวมกลุ่ม ของสมาชิกชุมชนหลายๆ รุ่น เมื่อมีการจัดกิจกรรมตามประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ของชาวไทยพวน โดยเฉพาะผู้สูงอายุและเด็ก เยาวชน เพื่อให้มีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และการเกิดการถ่ายทอดวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคม และวัฒนธรรมชาวไทยพวน - การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม ผ่านแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในชุมชนและนอกชุมชน ได้แก่ ชมรมไทยพวน พิพิธภัณฑ์ และสถานที่อนุรักษ์ เช่น โบสถ์ไม้เก่าแก่ เป็นต้น - การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย และศิลปะไทยพวนจากการถ่ายทอดทางตรงโดยการบอกกล่าวจากผู้นำทางพิธีกรรม ผู้เฒ่า ผู้แก่ พ่อแม่ ครู และการถ่ายทอดทางอ้อมโดยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างผ่านพิธีกรรม และการปฏิบัติในงานประเพณีของชาวไทยพวน

ปัจจัยเชิงเหตุและพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวน	รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน
	<ul style="list-style-type: none"> - การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน โดยคนรุ่นก่อน ผู้เฒ่า ผู้แก่ พ่อแม่ ต้องถ่ายทอดความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับวิถีชีวิตดั้งเดิม ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกหล่อหลอมจนเป็นวัฒนธรรมของชาวไทยพวน โดยการบอกเล่า และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง - การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน โดยเด็กและเยาวชนคนรุ่นหลังที่จะต้องทำความเข้าใจถึงชีวิตดั้งเดิม ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกหล่อหลอมจะเป็น วัฒนธรรมของชาวไทยพวน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เช่น ครู ภูมิปัญญาในชุมชนจะต้องมีส่วนในการหล่อหลอมเด็กและเยาวชนผ่านระบบโรงเรียน - การเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน ในหลากหลายวิธี เช่น การส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผ่านการจัดงานเทศกาล งานประเพณี และการแสวงหาโอกาสต่างๆ ผ่านสื่อ และผ่านช่องทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นต้น ตัวอย่าง ได้แก่ การแสดงวัฒนธรรมทางศิลปะ และวิถีชีวิตของชาวไทยพวนเพื่อหารายได้พิเศษของเยาวชน การทำปลาตากอากาศชาวไทยพวนขายผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบโครงสร้างของสังคม

จากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 6 เล่ม สรุปได้ว่า ชุมชนเกาะหวาย จังหวัดนครนายก ชุมชนหนองหมากฝ้าย จังหวัดสระแก้ว เป็นชุมชนชาวไทยพวนที่อพยพมาจากประเทศลาว เป็นชาวนาที่มีวิถีชีวิตอยู่กับธรรมชาติ มีการรวมกลุ่ม มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และมีการปลูกฝังถ่ายทอดความคิด ค่านิยม ความเชื่อ ที่เป็นเอกลักษณ์ มีการสืบทอดบรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วยปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยสถานการณ์ทางสังคม และปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วย การส่งเสริมปัจจัยเชิงเหตุ ประกอบด้วย ปัจจัยจิตลักษณะ 3 ปัจจัย ได้แก่ ความเชื่อ คุณค่า และค่านิยม ปัจจัยสถานการณ์ทางสังคม 6 ปัจจัย ได้แก่ วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม การพัฒนาทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนในพื้นที่ศึกษาวิจัย และปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีจำนวน 1 ปัจจัยคือ การรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน สำหรับปัจจัยพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย มี 6 ปัจจัยคือ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการสังเคราะห์งานวิจัยมีการสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยในชุมชนเกาะหวาย และชุมชนหนองหมากฝ้าย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย และ 3) เพื่อพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน

ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์อภิปรายงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta-ethnography) ตามแนวคิดของ Noblit และ Hare (1988) บูรณาการกับแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างมีระบบ (Systematic review) เพื่อศึกษาสารสนเทศของงานวิจัยแต่ละเล่มอย่างเป็นระบบตามวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย แบบแผนการวิจัย ผลการวิจัยตามปัจจัยที่กำหนด การวิเคราะห์ข้ามกรณีศึกษา (Cross-case comparison) เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างผลการวิจัยแต่ละเล่ม การวิเคราะห์อภิปรายเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Meta-ethnography) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์การให้ความหมายของปรากฏการณ์จากผลการวิจัย เพื่อให้ได้แก่นของความหมาย และภาพรวมที่กว้างขวางกลุ่มเล็ก การวิเคราะห์เมทริกซ์ไขว้ (Cross matrix analysis) เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญโดยใช้ตารางแบบเมทริกซ์ไขว้ในการสังเคราะห์เชื่อมโยงเนื้อหาที่นำไปสู่การเกิดประเด็นหรือสาระสำคัญใหม่ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย (Deductive content analysis) เพื่อนำผลการวิเคราะห์แต่ละขั้นตอนมาสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรม

ประชากรของการวิจัยคือ รายงานการวิจัยของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา วป 703 ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มีลักษณะเป็นการศึกษาวิธีวิทยาในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเน้นด้านวิธีวิทยาวิจัยเชิงคุณภาพ เปิดสอนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 (ระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในปี พ.ศ. 2556) ดำเนินการในตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ทั้ง 2 ชุมชนนี้ อยู่ในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีจำนวน 6 เล่ม คือ 1) ความผูกพันในเอกลักษณ์ความเป็นชาวนาทำกลางการปรับตัวเพื่อการคงอยู่ในอาชีพชาวนา: แนวปรากฏการณ์วิทยา 2) วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย 3) ความเชื่อเรื่องผีปูดตาของชาวไทยพวน: กรณีศึกษาชุมชนเกาะหวาย ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก 4) การอนุรักษ์และสืบทอด: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพข้าวเกรียบว่าว 5) การพัฒนาเยาวชนให้ทำงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์:

กรณีศึกษาตำบลหนองหมากฝ้าย และ 6) กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบบันทึกผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์รายงานการวิจัยตามเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสถานการณ์ และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยด้านพฤติกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model)

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยพบว่า งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่มีคุณค่าและมีคุณภาพตามมาตรฐานงานวิจัย โดยมีชื่อเรื่องตรงตามเนื้อหาและสะท้อนถึงพื้นที่เป้าหมายในการวิจัย ด้านที่มาและปัญหาการวิจัย พบว่า ระบุที่มาของปัญหาการวิจัยอย่างชัดเจน ใช้แนวคิดทฤษฎีกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีงานวิจัยสนับสนุนกรอบแนวคิด การดำเนินการวิจัยยึดหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ ให้ความสำคัญกับที่มาของข้อมูล การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสมกับวิธีการวิจัย และมีการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างมีระบบพบว่า รายงานการวิจัยทั้ง 6 เรื่อง เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนใน 2 พื้นที่คือ ชุมชนบ้านเกาะหวาย 3 เรื่อง และชุมชนหนองหมากฝ้าย 3 เรื่อง เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกันคือ ด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกันมากที่สุดคือ การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ด้านกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยมีความสอดคล้องกันทุกโครงการคือ ผู้รู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับในประเด็นที่ศึกษา ด้านแบบแผนการวิจัย พบว่า แบบแผนการวิจัยที่ใช้เป็นหลักคือ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยที่สอดคล้องกันมากที่สุดคือ การวิจัยกรณีศึกษา (Case study) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกันมากที่สุดคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์เอกสาร และการสังเกต ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีสอดคล้องกันมากที่สุดคือ การจัดระเบียบ/จัดระบบข้อมูลและรหัสข้อมูล ด้านผลการวิจัย พบว่า ทำให้สามารถร้อยเรียงเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวไทยพวน

ผลการวิเคราะห์อภิมานเชิงชาติพันธุ์วรรณาพบว่า ชุมชนชาวไทยพวน มีวิถีชีวิตแบบชานา และมีวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่กับธรรมชาติ เมื่อมีการอพยพย้ายถิ่น จะเลือกตั้งถิ่นฐานที่ทำกินบริเวณลุ่มน้ำ มีการรวมกลุ่ม เป็นผู้ที่ยึดมั่นในศาสนา และมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และมีการปลูกฝัง ถ่ายทอดความคิด ค่านิยม ความเชื่อ ที่เป็นเอกลักษณ์ มีผู้นำที่ทำหน้าที่ประกอบพิธีทางศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อ มีการสืบทอดบรรทัดฐานทางสังคม และแบบแผนของพฤติกรรมที่เรียกว่า ประเพณี เมื่อมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน นำไปสู่การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรม มีการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิม และถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ภาษา ตระกูล ไท-กะได การแต่งกาย ผู้ชายแต่งเสื้อม่อฮ่อม ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง

มีสไบ **ความเชื่อ** ฮีต 12 คอง 14 **อาหาร** ปลาแร่ และ **ศิลปะ** รำพวน ชุมชนมีบทบาทในการอนุรักษ์เผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์พบว่า รายงานการวิจัยที่ดำเนินการในพื้นที่ที่แตกต่างกัน 2 ชุมชนคือ ชุมชนเกาะหวาย และชุมชนหนองหมากฝ้าย ทั้งสองชุมชนมีความคล้ายคลึงกันคือ เป็นชุมชนชาวไทยพวนที่อพยพย้ายถิ่นจากชุมชนดั้งเดิม และสมาชิกของชุมชนหนองหมากฝ้ายก็อพยพย้ายถิ่นมาจากชุมชนเกาะหวาย ดังนั้น ทั้งสองชุมชนจึงมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน คือ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์จะสามารถจำแนกปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ โดยพบว่า รายงานการวิจัยทุกเรื่องจะมีการศึกษา หรือมีข้อค้นพบจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมคือ ประกอบด้วยปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม และปัจจัยด้านพฤติกรรม ยกเว้น รายงานเรื่อง วัฒนธรรมไทยพวนของชุมชนเกาะหวาย ที่พบว่ามีปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์เพิ่มเติม และรายงานเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทยพวนสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนที่ไม่พบ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ

เมื่อนำมาสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเหตุและผลด้านพฤติกรรม ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม พบว่า สามารถนำมาสร้างกรอบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย คือ **ด้านจิตลักษณะ** ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ มีจำนวน 2 ปัจจัยย่อยคือ ความเชื่อของชาวไทยพวน และค่านิยมของชาวไทยพวน **ปัจจัยด้านสถานการณ์** ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ มีจำนวน 6 ปัจจัยย่อยคือ วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยพวน บรรทัดฐานทางสังคม ของชาวไทยพวน ประเพณีของชาวไทยพวน วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การพัฒนาทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชนชาวไทยพวน **ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย** ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงผล มีจำนวน 6 ปัจจัยย่อย คือ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน

การพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน คือ การส่งเสริมปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างยั่งยืนจำนวน 3 กลุ่มปัจจัย เพื่อนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างต่อเนื่องยั่งยืนต่อไป ได้แก่ **การเสริมสร้างปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะ** โดย 1) การเสริมสร้างให้มีการสืบทอดความเชื่อและค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวน จากผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อน สู่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ 2) การเสริมสร้างให้มีการปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวนจากผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็นคนรุ่นก่อน สู่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ **การเสริมสร้างปัจจัยเชิงเหตุด้านลักษณะตามสถานการณ์** โดย 1) การเสริมสร้างให้มีการสืบทอดวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยพวน 2) การเสริมสร้างให้มี

การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวน 3) การเสริมสร้างให้มีการถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนทางตรงและทางอ้อม 4) การเสริมสร้างให้มีการใช้เทคโนโลยีในการถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิม บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยพวน **การเสริมสร้างปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์** ได้แก่ 1) การรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวน ประกอบด้วย การเป็นผู้นำพิธีกรรม การเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ การเป็นพ่อแม่ การเป็นเด็ก เยาวชน และการเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนชาวไทยพวน **พฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวน** ได้แก่ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน

5.2 อภิปราย

จากผลการประเมินคุณภาพของงานวิจัยทั้ง 6 เล่มพบว่า รายงานวิจัยทุกเล่มเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีคุณค่าและมีคุณภาพตามมาตรฐานงานวิจัย ซึ่งในการวิเคราะห์ห่อภิมานนั้น คุณภาพของงานวิจัยมีความสำคัญเพราะส่งผลต่อคุณค่าและความเชื่อถือได้ของผลการวิเคราะห์ห่อภิมาน เนื่องจากในกระบวนการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ไม่มีเทคนิควิธีใดที่จะสามารถควบคุมหรือดำเนินการได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ในกระบวนการสังเคราะห์งานวิจัย ถ้านักวิจัยสังเคราะห์งานวิจัยด้วยความระมัดระวังอย่างเต็มที่แล้ว ผลของการสังเคราะห์ ไม่ว่าจะใช้วิธีการวิเคราะห์แบบใดก็ตาม ก็จะมีคุณค่าเชื่อถือได้ ทำให้ผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยสามารถเลือกใช้ได้อย่างถูกต้อง ชี้แนะแนวทางในการวิจัยสืบเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการให้แก่สังคมอย่างแท้จริง (ศิริญา พูลสุวรรณ, 2556) นอกจากนี้ยังพบว่า งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ได้แก่ ลักษณะของวัฒนธรรม สภาพการถ่ายทอดวัฒนธรรม กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม รวมถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ การดำรงอยู่ของความเชื่อ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่สอดคล้องกันมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ห่อภิมาน ดังที่ ศิริญา พูลสุวรรณ (2530) ได้กล่าวคือ การวิเคราะห์ห่อภิมานมีความแตกต่างจากการวิจัยทั่วไป คือการกำหนดปัญหาในการสังเคราะห์งานวิจัย ควรเป็นปัญหาในประเด็นปัญหาวิจัยเดียวกันจำนวน คำตอบจากการสังเคราะห์งานวิจัยจะมีความลึกซึ้ง และสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้กว้างขวางกว่า

จากผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยพวนที่ถ่ายทอดต่อกันมา แม้จะมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน นำไปสู่การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรม แต่ก็ยังมีการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยพวน ซึ่งมี 4 ด้านคือ ภาษา ตระกูล ไท-กะได การแต่งกาย ผู้ชายแต่งเสื้อมือฮ่อม ผู้หญิงนุ่งผ้าถุงสวมสไบ ความเชื่อ ฮีต 12 คอง 14 อาหาร ปลาไร่ และ ศิลปะ รำพวน ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมของชาวไทยพวนนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดด้านวัฒนธรรมที่อนุมานราชธน (2516) ที่ได้กล่าวไว้คือ วัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือผลิตขึ้น เพื่อความเจริญงอกงาม

ในวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวไทยพวน ที่มีการเรียนรู้มาจากคนรุ่นก่อนแต่ก่อนสืบต่อกันมา คือการคิดเห็น ความรู้สึก ความประพฤติ และกิริยาอาการหรือการกระทำใดๆ ในส่วนรวม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ วัฒนธรรมชาวไทยพวนได้สะท้อนให้เห็นในด้านภาษา การแต่งกาย อาหาร และศิลปะ เมื่อพิจารณาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมจะพบว่า ชาวไทยพวนอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศลาว จึงมีวัฒนธรรมการบริโภคอาหารคล้ายคลึงกับชาวอีสานของไทย ดังรายงานการวิจัยของ จารุวรรณ ธรรมวัตร นรินทร์ พุดลา และ อรอนงค์ รุทธเทวิน (2540) ที่พบว่า ชาวอีสานตั้งถิ่นฐานตามที่ลุ่มริมแม่น้ำ และลำคลองหนองบึง ทำให้สามารถผลิตข้าวและหาอาหารได้โดยอาศัยน้ำฝนและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ มีปลาร้าเป็นหลัก เพราะช่วยในการถนอมอาหาร ประงแต่งรสอาหารให้มีรสมีกลิ่นมีสีส่นที่ดึงดูดใจผู้บริโภคที่แสดงถึงภูมิปัญญาของชาวไทยพวน เช่น การทำ ปลาตุ๋น ที่มีการหมักคล้ายการทำปลาร้า แต่นำมาปรุงแต่งให้ชวนรับประทาน และมีลักษณะเฉพาะมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยพวน จากวิถีชีวิตดั้งเดิม จากผู้ทำนาเปลี่ยนเป็นผู้จัดการนา โดยมีการนำเทคโนโลยีในการใช้ในการทำนา เพื่อเพิ่มรายได้ และเป็นไปตามสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่มุ่งหวังผลิตสิ่งต่างๆ เพื่อเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ บาร์ทเนต (1953) ที่กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมเปลี่ยนไปเพราะนวัตกรรม ซึ่ง นวัตกรรม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังคำกล่าวที่ว่า “การปรับตัวเกิดขึ้นเนื่องจากมนุษย์ต้องการดำรงชีวิตอยู่ได้ในสภาวะแวดล้อมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานของตนเองและให้บรรลุถึงสิ่งที่ตนต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ” (Malm & Jamison อ้างถึงใน นิภา นิธยาน, 2530) นอกจากนี้การพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ซึ่งทำให้แบบแผนการดำรงชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (พัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา, 2542) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยแล้ว การสืบทอดหรืออนุรักษ์วัฒนธรรม จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น แต่จากผลการวิจัยพบว่า การสืบทอดวัฒนธรรมผ่านการกล่าวขาน คำบอกเล่า มีโอกาสที่จะผิดเพี้ยน ไม่ครบถ้วน และสูญหาย ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ งามนิจ กุลกัน (2556) ที่พบว่า คำกล่าวขานเรื่องราวในอดีตที่สืบทอดกันมานั้น มีการสูญหาย ผิดเพี้ยน ผู้ที่จะเล่าเรื่องต่างๆ ได้ดีคือ ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ซึ่งทำให้เนื้อหาต่างๆ สูญหายไปกับคนรุ่นก่อนๆ เหล่านี้ ซึ่งสภาพดังกล่าวพบว่า การจัดเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ยังไม่มีการจัดบันทึกองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเพียงการบอกเล่า และการสาธิตโดยอาศัยการจดจำ ทำให้เสี่ยงต่อการสูญหาย ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหาย วิทยุรุ่นไม่ให้ความสนใจกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้น ครูในชุมชนจึงควรมีส่วนสำคัญในการมีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ซึ่งผลการวิจัยของ รัตนา ชัยเศรษฐศิริ (2542) แสดงให้เห็นว่า ครู โดยเฉพาะครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยโดยเน้นการพัฒนาเจตคติและค่านิยมให้ผู้เรียนมีค่านิยมรัก ภาคภูมิใจและหวงแหนวัฒนธรรมไทย ครูสอนการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยโดยตรงและสอนสอดแทรกในรายวิชาบังคับและกิจกรรมชุมนุม วิธีสอนส่วนใหญ่ที่ครูใช้ได้แก่ การบรรยายและการอภิปราย ด้านสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ได้จัดทำภาพชุด

ประกอบเนื้อหาวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและโบราณสถานวัตถุ สื่อของจริงที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ทัศนกรรมของชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรม/โครงการให้ผู้สูงอายุในชุมชนเป็นแกนนำหลักในการถ่ายทอดความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้สืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวนได้อย่างถูกต้อง และต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

2) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหวายและหนองหมากฝ้ายควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มและเรียนรู้สิ่งที่มีคุณค่าที่มีอยู่ในชุมชนไทยพวนทั้ง 2 แห่ง เพราะต่างก็อพยพมาจาก สปป.ลาว เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีทางการสืบทอดวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมไทยพวนแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน

3) ผู้นำชุมชน ครู และผู้สูงอายุในชุมชนควรร่วมมือกันในการสืบค้นความรู้ที่สำคัญสำหรับการจัดทำสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแพร่วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมไทยพวน และช่องทางการเผยแพร่ที่เหมาะสมแก่ชาวไทยพวนรุ่นหลังและแก่สังคม

4) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหวายและหนองหมากฝ้ายควรจัดกิจกรรม/โครงการที่เพิ่มการรับรู้บทบาทตามสถานภาพทางสังคมของชาวไทยพวนแก่สมาชิกชุมชนในทุกระดับเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนในทุกระดับร่วมกันประพฤติ ปฏิบัติตามค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดั่งงามของชาวไทยพวน

5) ควรนำรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนไปทดลองใช้เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสืบทอดพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยที่เกิดจากการสังเคราะห์อภิमानไปทดลองและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2) ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบภูมิหลัง วิถีชีวิต ค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนในชุมชนไทยพวนในพื้นที่อื่นๆ ของไทย เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ที่สืบทอดกันจากคนรุ่นก่อน และแนวทางการสืบทอดไปยังคนรุ่นใหม่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

3) การวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดการวิเคราะห์และสังเคราะห์การวิจัยเป็นหลัก ดังนั้นควรมีการนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นฐานการวิจัยครั้งต่อไป เช่น การศึกษาในพื้นที่โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยผสมวิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพที่สนับสนุนความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

บรรณานุกรม

- งามนิจ กุลกัน. (2556, มกราคม – มิถุนายน). การจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสารกระแสวัฒนธรรม. ปีที่ 14(ฉบับที่ 25).
- จารุวรรณ ธรรมวัต, นรินทร์ พุดลา และ อรอนงค์ รุทธวิน. (2540). วัฒนธรรมการบริโภคอาหารของชาวอีสาน ภูมิปัญญาและมรดกจากธรรมชาติ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2546). พหุนิยม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะ กรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นราธิปพงศ์ประพันธ์, กรมหมื่น. (2525). ข้อควรคิดในภาษาไทย. ใน วัฒนธรรมทางภาษาของไทย (น. 85-93). กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ.
- พัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา. (2542). เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมอญ: ศึกษากรณีหมู่บ้านเจดีย์ทอง ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2556). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. ครั้งที่ 2. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย.
- รัตนา ชัยเศรษฐศิริ. (2542). บทบาทของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยตามการรับรู้ของตนเอง.
- สนิท สมัครการ. (2545). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุวรรณ วิริยะประยูร. (2548). พฤติกรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2556, จาก www.mea.or.th/internet/hdd/hdd1.pdf
- อนุমানราชชน, พระยา. (2531). 100 ปีพระยาอนุমানราชชน. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำค้ำสุสภา กรมศิลปากร
- อคิน รพีพัฒน์. (2551). วัฒนธรรมคือความหมาย: ทฤษฎี และวิธีการของคลิฟฟอร์ด เกียร์ซ. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา สิริินธร.
- อนุমানราชชน, พระยา. 2515. วัฒนธรรมเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior & Human Decision Processes*, 50(2), 179-212.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Kroeber, A. L., & Kluckhohn, C. (1952). Culture: A critical review of concepts and definitions. In *Papers of the Peabody Museum of Archaeology and Ethnology*, Harvard University (vol. 47, no. 1) New York : Vintage Book

Noblit, G.W. and Hare, R.D. (1988). META-ETHNO - GRAPHY: Synthesizing Qualitative Studies. Newbury Park: Sage.

Taylor, E. (1988). Primitive culture: The science of culture. In P. Bohannan & M. Glazer (Eds.), High points in anthropology. New York, : McGraw-Hill.

ภาคผนวก

รายนามคณะนักวิจัย

ที่ปรึกษาโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะผู้วิจัย

ดร. นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร. วิชุดา กิจธรรม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร. ธาตุกร จันประเสริฐ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร. นริสรา พึ่งโพธิ์สม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยนักวิจัย

นางสาวอุษา คงสาย นักวิชาการศึกษำานาญการพิเศษ
กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการภาค 6
กระทรวงศึกษาธิการ
นางสาวมราพันธ์ ชะยะมังคะลา นิสิตปริญญาเอก สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นายชยา ภาคภูมิ นิสิตปริญญาเอก สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นางสาวจินดาภา ใต้ชัยภูมิ นิสิตปริญญาเอก สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

<http://bsri.swu.ac.th/>